

OPĆINA SREBRENİK

LOKALNI EKOLOŠKI AKCIONI PLAN

OPĆINE SREBRENİK 2019. – 2024.

MAJ, 2019.

SADRŽAJ

RJEŠENJE O UPISU U SUDSKI REGISTAR.....	2
RJEŠENJE FEDERALNOG MINISTARSTVA OKOLIŠA I TURIZMA KOJIM SE UTVRĐUJE LISTA NOSITELJA IZRADE STUDIJE UTJECAJA NA OKOLIŠ I PLANOVA AKTIVNOSTI.....	3
RJEŠENJE FEDERALNOG MINISTARSTVA POLJOPRIVREDE, VODOPRIVREDE I ŠUMARSTVA O OVLAŠTENJU ZA OBAVLJANJE STRUČNIH POSLOVA IZRADE DOKUMENTACIJE NA OSNOVU KOJE SE IZDAJU VODNI AKTI.....	4
ODLUKA OPĆINSKOG VIJEĆA O PRISTUPANJU IZRADI LOKALNOG EKOLOŠKOG AKCIONOG PLANA OPĆINE SREBRENİK ZA PERIOD 2018. - 2023. GODINE.....	5
RJEŠENJE O IMENOVANJU KOORDINATORA I TIMA ZA IMPLEMENTACIJU PROJEKTA IZRADE LOKALNOG EKOLOŠKOG AKCIONOG PLANA OPĆINE SREBRENİK ZA PERIOD 2018. – 2023. GODINE	6
ODLUKA TQM D.O.O. LUKAVAC O FORMIRANJU TIMA ZA IZRADU LOKALNOG EKOLOŠKOG AKCIONOG PLANA (LEAP) OPĆINE SREBRENİK ZA 2018.-2023. GODINE	7
PROJEKTNİ ZADATAK	8
UVOD	11
1. PROCES IZRADE LEAP-a.....	13
2. UKRATKO O OPĆINI SREBRENİK.....	18
3. MIŠLJENJE GRAĐANA O STANJU OKOLIŠA NA PODRUČJU OPĆINE SREBRENİK	20
4. STANJE ŽIVOTNE SREDINE I IDENTIFICIRANI PROBLEMI.....	39
4.1. Stanje voda	39
4.2. Stanje atmosfere	47
4.3. Stanje tla.....	53
4.3.1. Upravljanje otpadom.....	56
4.4. Stanje biljnog i životinjskog svijeta i kulturno-historijsko nasljeđe	62
5. AKCIONI PLAN ZAŠTITE OKOLIŠA	67
5.1. Područje voda.....	70
5.2. Područje tla i otpada	72
5.3. Područje atmosfere	74
5.4. Područje biodiverziteta i kulturnog nasljeđa.....	76
6. MONITORING I EVALUACIJA AKCIONOG PLANA ZAŠTITE OKOLIŠA.....	78
7. KONCEPTI PROJEKTNIH PRIJEDLOGA U OKVIRU LEAP-a.....	71
7.1. PODRUČJE VODA	71
7.2. PODRUČJE TLA I OTPADA.....	93
7.3. PODRUČJE ATMOSFERE I ENERGETSKE EFIKASNOSTI	101
7.4. BIORAZNOLIKOST I KULTURNO-HISTORIJSKO NASLJEĐE	109
8. REFERENCE	117

RJEŠENJE O UPISU U SUDSKI REGISTAR

**RJEŠENJE FEDERALNOG MINISTARSTVA OKOLIŠA I
TURIZMA KOJIM SE UTVRĐUJE LISTA NOSITELJA IZRADE
STUDIJE UTJECAJA NA OKOLIŠ I PLANOVA AKTIVNOSTI**

**RJEŠENJE FEDERALNOG MINISTARSTVA POLJOPRIVREDE,
VODOPRIVREDE I ŠUMARSTVA O OVLAŠTENJU ZA
OBAVLJANJE STRUČNIH POSLOVA IZRADE
DOKUMENTACIJE NA OSNOVU KOJE SE IZDAJU VODNI AKTI**

**ODLUKA OPĆINSKOG VIJEĆA O PRISTUPANJU IZRADI
LOKALNOG EKOLOŠKOG AKCIONOG PLANA OPĆINE
SREBRENİK ZA PERIOD 2018. - 2023. GODINE**

**RJEŠENJE O IMENOVANJU KOORDINATORA I TIMA ZA
IMPLEMENTACIJU PROJEKTA IZRADE LOKALNOG
EKOLOŠKOG AKCIONOG PLANA OPĆINE SREBRENİK ZA
PERIOD 2018. – 2023. GODINE**

OPĆINA SREBRENİK

**ODLUKA TQM D.O.O. LUKAVAC O FORMIRANJU TIMA ZA
IZRADU LOKALNOG EKOLOŠKOG AKCIONOG PLANA (LEAP)
OPĆINE SREBRENİK ZA 2018.-2023. GODINE**

PROJEKTNİ ZADATAK

Članovi konsultanskog tima:

Voditelj tima:

Miralem Sejdinović dipl. ing. tehn.

.....

Zamjenik voditelja tima:

Mirza Tokić dipl.ing.tehn.

.....

Članovi tima:

Ozren Đurić dipl. ing. građ.

.....

Semir Suljić dipl. ing. el.tehn.

.....

Elvedin Bešić BA. ing. mašinstva

.....

Nermin Alić dipl. ing. rud.

.....

Avdul Adrović dr. prirodnih nauka iz područja biologije

.....

Elvin Mujakić dipl. ing. građ.

.....

Maida Sultanić MA. polj.

.....

Emra Halilović BA. ing. zaštite okoline

.....

Eldina Malikić, BA. ing. zaštite okoline

.....

Almir Mulić, dipl.ing. el.tehn.

.....

LEAP OPĆINE SREBRENİK ZA PERIOD OD 2019. DO 2024. GODINE

UVOD

Izrada i implementacija Lokalnog Ekološkog Akcionog Plana zasniva se na načelima održivog razvoja, što znači balans između ekonomskih, društvenih i prirodnih zahtjeva. Okolinski problemi su zapravo posljedica ekonomskog i socijalnog stanja u općini, te se okolinski problemi ne mogu posmatrati odvojeno od ekonomskih i socijalnih.

Brza okolinska procjena je metoda procjene društveno-ekonomskih uslova, prirodnih karakteristika područja (uključujući i efekte uticaja društva na prirodu) te upravljanje zajednicom. Cilj je utvrđivanje, ne samo stanja ovih komponenti, nego i njihovih odnosa, kako bi se ustanovile mjere kojim bi se konvergiralo ka održivom razvoju.

Održivi razvoj je vid razvoja gdje se istovremeno vodi računa o društveno-ekonomskom razvoju, kao i očuvanju prirode, kako bi se zadovoljile potrebe ne samo današnjih, nego i budućih generacija. Ne postoji opšte pravilo kako se uspostavlja relacija među ovim komponentama razvoja, nego svaka sredina treba da iznađe svoje vidove održivog razvoja, zavisno od socijalnog stanja, ekonomske snage, nivoa društva, uslova i zahtjeva koje postavlja priroda.

LEAP¹ je strateški dokument kojim se daje plan djelovanja za ostvarenje boljih uslova života, ciljevi LEAP-a su unapređenje zaštite zdravlja i prirodne okoline. On se temelji na načelima partnerstva i podijeljene odgovornosti cjelokupne zajednice, te na principima prava građana na dostupnost informacijama, odlučivanje u donošenju i provođenju politike planiranja zaštite okoline.

Niz je razloga zbog kojih se ukazala potreba izrade LEAP-a:

- potreba poboljšanja stanja kvalitete okoline i racionalizacija potrošnjom resursa i snižavanje nivoa zagađivanja potencijalno opasnog po zdravlje, sigurnost i okolinu;
- omogućuje da se pitanja društveno-ekonomskog razvoja rješavaju paralelno sa smanjivanjem ekoloških opterećenja, odnosno da se razvoj usmjeri na bazi prirodnih uslova i zahtjeva;
- da se sektorski planovi povežu i budu optimalna za društvenu zajednicu;
- uspostavi partnerski pristup, pri čemu bi proces izrade LEAP-a trebalo da posluži kao početak uspostave aktivne partnerske saradnje;
- podstiče uspostavu kvalitetne institucionalizirane komunikacije i koordinacije na regionalnom i državnom nivou, ali i na širem prekograničnom okruženju;

LEAP nije samostojeći dokument, jer je njegova izrada i primjena nužno povezana sa zakonskim obavezama, KEAP-om i drugim sektorskim strategijama. Imajući u vidu različite nadležnosti lokalne samouprave i potrebu za saradnjom sa višim nivoima u državi, najvažniji ciljevi LEAP-a su:

¹ LEAP je skraćenica od engleskih riječi Local Environmental Action Plan, te je kao takva skraćenica prihvaćena u BiH i koristi se za označavanje općinskih akcionih planova zaštite okoliša.

- Uspostava dugoročne vizije koja treba da prepozna glavna pitanja okoline, odnosno održivog razvoja, postavi ciljeve za kvaliteu života i pruži sliku vodilju općine Srebrenik za naredni petogodišnji period;
- Utvrđivanje, procijena i rangiranje problema okoline u lokalnoj zajednici baziranih na rizicima vezanim za ljudsko zdravlje, ekološki sistem, privredni razvoj i ukupan kvalitet života;
- Izrada i stalna novelacija plana djelovanja kojim se definiraju aktivnosti i projekti, te nadležnosti i uloge pojedinih aktera na putu prema viziji;
- Pobuđivanje javne svijesti i odgovornosti za okolinu, uključujući i povećanu javnu podršku investicijama u oblasti očuvanja okoline;
- Jačanje sposobnost lokalne administracije i izvršne vlasti, stručnih i znanstvenih institucija, te NVO da bi mogli upravljati i implementirati projekte iz oblasti okoline;
- Jačanje sposobnosti za osiguranje finansiranja iz lokalnih, nacionalnih i međunarodnih izvora;

1. PROCES IZRADE LEAP-a

Proces izrade Lokalnog ekološkog akcionog plana (LEAP) u općini Srebrenik je počeo u maju 2019. godine, donošenjem Odluke o izradi. Odlukom načelnika Općine Srebrenik formirane su radne grupe i općinski tim za praćenje procesa LEAP-a. Naglasak kod izrade je stavljen na uspostavljanje procesa, a ne formalno samo na izradu dokumenta zvanog LEAP.

U općinski tim imenovani su ugledni predstavnici općine, a stručna raznovrsnost sastava tima koji je radio na izradi LEAP-a obezbijeđena je formiranjem više grupa koje su, svaka na svoj način, doprinijele izradi i implementaciji procesa LEAP-a.

Proces izrade je vođen otvoreno, tako da je učešće bilo dostupno svim stanovnicima općine Srebrenik, nevezano da li su bili formalno izabrani u neko tijelo ili ne. Isti postupak je primijenjen i kod predlaganja pojedinih aktivnosti, tako da su se uvažili svi prijedlozi, bez obzira na način kako se do njih došlo. Nije pravičn razlika u tome da li je pojedina aktivnost ili projekat bio predlagan u nekom formalnom dijelu procesa ili su prijedlozi došli neposredno ili posredno od pojedinaca ili pojedinih radnih grupa. Na taj način je osigurana veća odgovornost i zainteresiranost svih pojedinaca i grupa za sudjelovanje u radu. Posebna pažnja je dana i do sada urađenim studijama i projektima, tako da je sve do sada učinjeno uzeto kao važan temelj na kome se gradi LEAP.

Proces izrade počeo je informiranjem javnosti, opisom postojeće situacije uz identifikaciju i ocjenu problema okoline, izborom kriterija za odabir prioriteta, odabirom prioriteta, izradom projektnih zadataka, pripremom za izvođenje/realizaciju, realizacijom, izvještavanjem i monitoringom, a nastaviti će se redovnim izvještavanjem o postignutim rezultatima te stalnom nadopunom LEAP-a, kada god se za to ukaže potreba.

LEAP predstavlja razvojno-planski dokument koji na osnovu procjene stanja okoliša, utvrđenih problema i prioriteta u okolišu, te definisanih aktivnosti, doprinosi unaprijeđenju stanja okoliša u općini, a sve u razdoblju od 2019. - 2024. godine.

Općinsko vijeće Općine Srebrenik je rješenjem broj 01-700/18 od 22.12.2018. godine donijelo odluku o pristupanju izradi Lokalnog ekološkog akcionog plana općine Srebrenik za period 2018. – 2023. godine, a rješenjem broj: 07-048/16 od 10.04.2019. godine je imenovan općinski tim za izradu LEAP-a u sastavu:

Općinski tim za implementaciju LEAP-a

Miralem Fazlić	Kordinator
Adnan Bijelić	Zamjenik koordinatora
Nedim Mujčinović	Oblast energetske efikasnosti
Enis Brašnjić	Oblast energetske efikasnosti
Sakib Emkić	Oblast prostornog planiranja
Vehbija Mehuljić	Predstavnik JP „9.Septembar“ d.d. upravljanje otpadom
Sanel Buljubašić	Predstavnik JP ViK „Srebrenik“ d.d. zaštita i upravljanje vodama
Maksida Zukić	Predstavnik JP „9.Septembar“ d.d. uređenje zelenih površina
Fahrudin Karić	Predstavnik JP „9.Septembar“ d.d. toplifikacija
Almir Buljubašić	Predstavnik Šumarije Srebrenik, oblast šumarstva
Mensur Zukić	Oblast biološke raznolikosti
Aldin Hodžić	Ispred NVO
Esad Dedić	PR općine Srebrenik

Odlukom općinskog tima za izradu LEAP-a je odlučeno da se izvrši korekcija za period projekcije LEAPA-a za 2019-2024. godine.

Općinska radna grupa za izradu LEAP-a najprije je definisala i identificirala konkretne okolišne resurse na području općine Srebrenik. Potom prema DPSIR² metodologiji prikazani su svi zagađivači okoliša, sa količinama zagađenja prema svakom elementu okoliša (vodi, atmosferi, tlu) kako bi se formiralo stanje okoliša na području općine Srebrenik. Izvještaj o stanju okoliša općine Srebrenik, sa uvrštenim konkretnim ekološkim indikatorima, koji je urađen tokom procesa izrade LEAP-a, predstavlja osnovu za praćenje napretka u našem okolišu.

Tokom procesa izrade LEAP-a, kao polazni osnov je uzet izrađeni Lokalni Ekološki Akcioni Plan općine Srebrenik za period 2012-2017 godine, gdje su sagledani problemi i učinci

² DPSIR je:

Uzročno-posljedični okvir za opisivanje uzajamnog utjecaja između društva i okoliša, koji je postavila Europska agencija za okoliš (European Environment Agency). Elementi tog okvira su: pokretačke snage koje djeluju na okoliš (D – Driving forces), pritisci na okoliš (P - Pressures), stanje okoliša (S – State), utjecaj takvog stanja okoliša na društvo (I – Impact), i odgovor društva na takvo stanje (R – Responses).

predviđeni tim Planom, preuzeti nezavršeni projekti i uvršteni u ovaj Plan, a sve u cilju kontinuiranog praćenja stanja kvalitete okoliša na području općine Srebrenik.

Lokalni Ekološki Akcioni Plan općine Srebrenik za period 2019-2024 godina, je urađen u skladu sa Kantonalnim planom zaštite okoliša Tuzlanskog kantona 2015-2020., Revidirane strategije lokalnog razvoja općine Srebrenik 2106-2020. godine i Prostornim planom općine Srebrenik za period od 2015. do 2035. godine.

Akcioni plan zaštite okoliša općine Srebrenik sastoji se iz sljedećih dijelova:

- Osnovne informacije o općini
- Stanje okoliša i identificirani problemi u okolišu
- Vizija općine Srebrenik
- Strateški i operativni ciljevi
- Akcioni plan
- Plan monitoringa i evaluacije LEAP-a

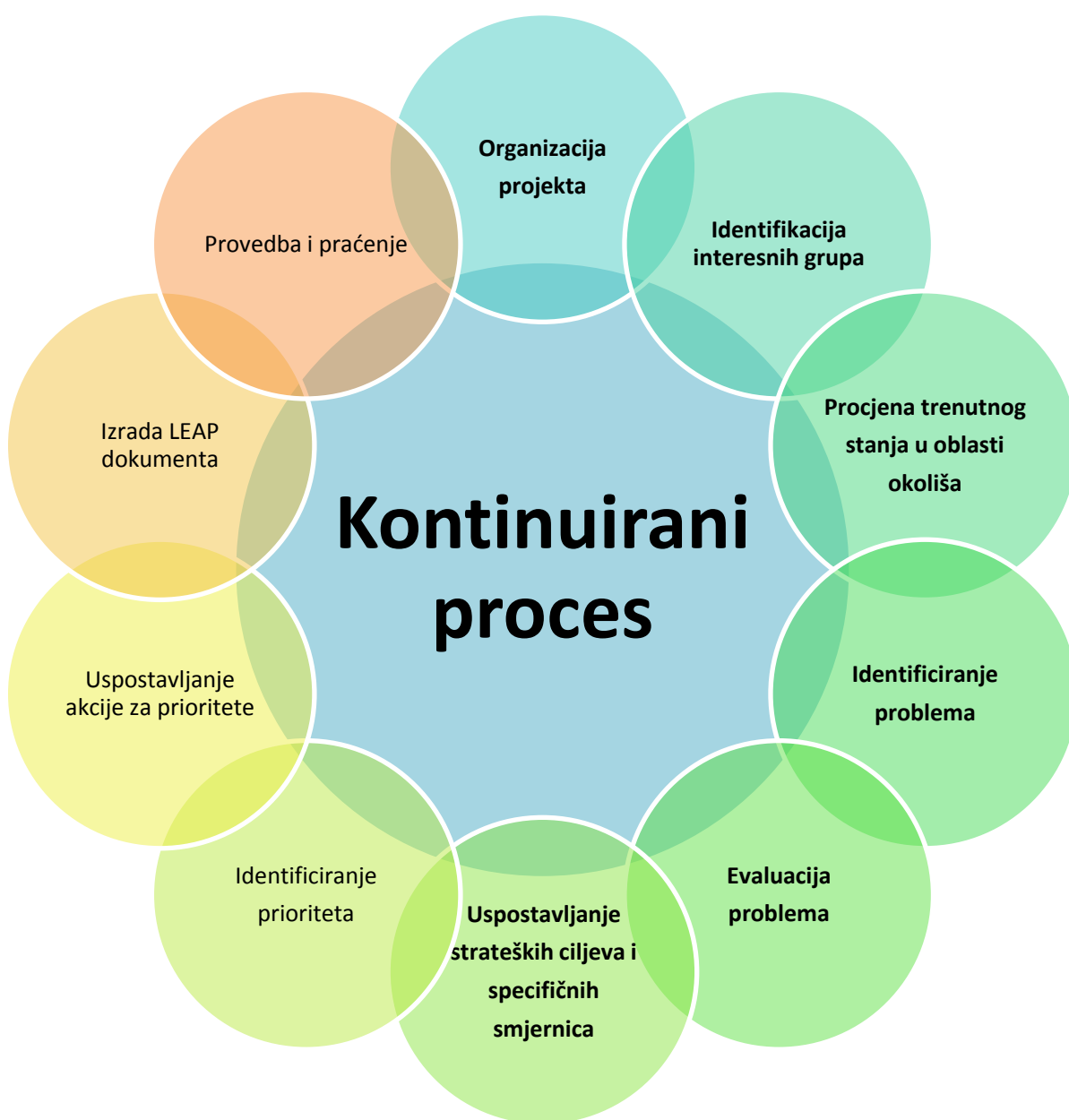
Izvještaj o stanju okoliša s uvrštenim konkretnim ekološkim indikatorima, koji je kreiran tokom LEAP procesa, predstavlja kontinuitet u praćenju napretka u našem okolišu u odnosu na prethodni period. Namjera nam je pratiti i vremenski ažurirati aktivnosti koje su definisane u LEAP-u kako budemo dobijali nove informacije i identificirali nove prioritete.

Prilikom izrade ovog dokumenta već postojeći podaci, koji su prkupljeni za strategiju razvoja grupisani su u DPSIR matrice podatka. Na ovaj način se došlo do podataka koji su bili potrebni za izradu ovog dokumenta u skladu sa kriterijima koji su postavljeni u okviru DPSIR metodologije. Ovo je omogućilo da ovaj dokument koji je sastavni dio Lokalnog Ekološkog Akcionog Plana (LEAP) bude u skladu sa DPSIR metodologijom i harmoniziran sa Strateškim planom općine Srebrenik.

METODOLOGIJA IZRADE LEAP-a

U skladu sa dobrim poslovnim praksama izrade strateških dokumenata na lokalnom nivou, tok izrade LEAP-a je prošao kroz sljedeće faze:

Lokalni ekološki akcioni plan općine Srebrenik u svojoj strukturi definiše

Rezultate koje želimo ostvariti

Željeno stanje koje će nastati kao rezultat provođenja aktivnosti planiranih u LEAPu

- **kako želimo da naša općina izgleda za 5 godina**

Ciljeve koje želimo postići

Detaljni ciljevi aktivnosti koje su navedene u planu. Postavljanje cilja predstavlja namjeru da se krene prema određenom rezultatu

- **kako ćemo znati da smo dostigli željeni rezultat**

Indikatore

Mjerljive pokazatelje koje koristimo za praćenje i izvještavanje o promjenama i kojim ocjenjujemo u kojoj mjeri je željeni rezultat dostignut

- **kako ćemo mjeriti ostvareni rezultat**

Šta

Projekat, aktivnost, protokol ili procedura koju možemo razviti i implementirati, a koje mogu biti kratkoročne i dugoročne

Ko

Općina/općinska odjeljenja koja su odgovorna za svaku aktivnost

Kad

Vremenski rok za završetak aktivnosti

Koliko

Okvirno: sredstva za implementaciju i potencijalni izvori

2. UKRATKO O OPĆINI SREBRENİK

Općina Srebrenik se nalazi u sjevero-istočnom dijelu Bosne i Hercegovine, po administrativnom uređenju pripada Tuzlanskom kantonu u Federaciji BiH, dok ekonomski pripada regiji Sjeveroistočna Bosna i Hercegovina. Općina se prostire na površini od 248 km² i sredinom njene teritorije teče rijeka Tinja u dužini od oko 30 kilometara. Uz rijeku Tinju prolazi magistralni put Tuzla-Orašje i željeznička pruga normalnog kolosijeka Brčko-Banovići. S općinom Srebrenik graniče općine Tuzla, Lukavac, Gračanica, Gradačac, Distrikt Brčko, Čelić i Lopare.

Slika 1: Geografski položaj općine Srebrenik u kontekstu administrativne podjele Bosne i Hercegovine

Istočnim dijelom općine proteže se planina Majevica, čiji najviši vrh iznosi 917 metara. Općina spada u brdski poljoprivredni reon. Visinski interval obuhvata od 195-815 metara nadmorske visine. Klima je umjereno kontinentalna sa naglašenim godišnjim varijacijama temperature i padavina. Rijeka Tinja i njeni pritoci bujičnog su karaktera pa stoga u vrijeme jačih padavina dolazi do poplava poljoprivrednih zemljišta i objekata uz rijeku i pritoke. Karakteristike terena koje zauzima općina su složena geološka građa i tektonski sklop, što ima za posljedicu pojavu erozije i klizišta.

Prema popisu stanovništva iz 2013. godine u općini Srebrenik živi 39.678 stanovnika. Stanovnici nastanjuju 49 disperzno raspoređenih naseljenih mjesta općine Srebrenik, međutim najveća koncentracija stanovništva prisutna u dolini rijeke Tinje i glavnih putnih

pravaca. Stanovništvo naseljenih mjesta organizovano je po mjesnim zajednicama, kojih je u 2013. godini na prostoru Općine bilo 51.

Urbana područja općine Srebrenik su proizvod postojećih dokumenata višeg reda, zakonske regulative, te postojećih dokumenata općine Srebrenik, a na osnovu kojih se dugi niz godina vrši uređenje prostora. Definisano je 18 urbanih područja na teritoriji općine Srebrenik, koja zauzimaju ukupnu površinu od 3.210,46 ha, a to su: UP Behrami, UP Brnjičani, UP Donji Moranjci, UP Duboki Potok, UP Falešići, UP Gornji Moranjci, UP Gornji Srebrenik, UP Ljenobud, UP Omerbašići, UP Podorašje, UP Podpeć, UP Previle, UP Seona, UP Sladna, UP Srebrenik, UP Špionica, UP Tinja i UP Uroža.

Vanurbana područja su sva područja koja nisu obuhvaćena granicama urbanih i užih urbanih područja ili granicama u kojima je utvrđen režim građenja I stepena.

Ukupno poljoprivredno zemljište općine zauzima površinu od 12.249,66 ha ili 49,41 % od ukupne teritorije općine.

Poljoprivredno zemljište je grupisano na način da su:

- Zemljišta od I do IVb kategorije boniteta svrstana u prvu agrozonu,
- Zemljišta od V do VI kategorije boniteta svrstana u drugu agrozonu,
- Zemljišta od VII do VIII kategorije boniteta svrstana u treću agrozonu.

Šumska zemljišta zauzimaju 9.475,55 ha ili 38,22% od ukupne površine Općine, a fondom državnim gazduje d.d. Šume Tuzlanskog kantona.

Vodotoci sa područja općine Srebrenik pripadaju rječnom slivu rijeke Save. Najveći vodotok na području općine Srebrenik jeste rijeka Tinja, koja prema Zakonu o vodama FBiH, se razvrstava u vode I kategorije na vodnom području rijeke Save. Za vodosnadbijevanje nasejenih mjesta općine Srebrenik koristi se 5 velikih komunalnih izvorišta, od kojih je najznačajniji izvor Vlahulje.

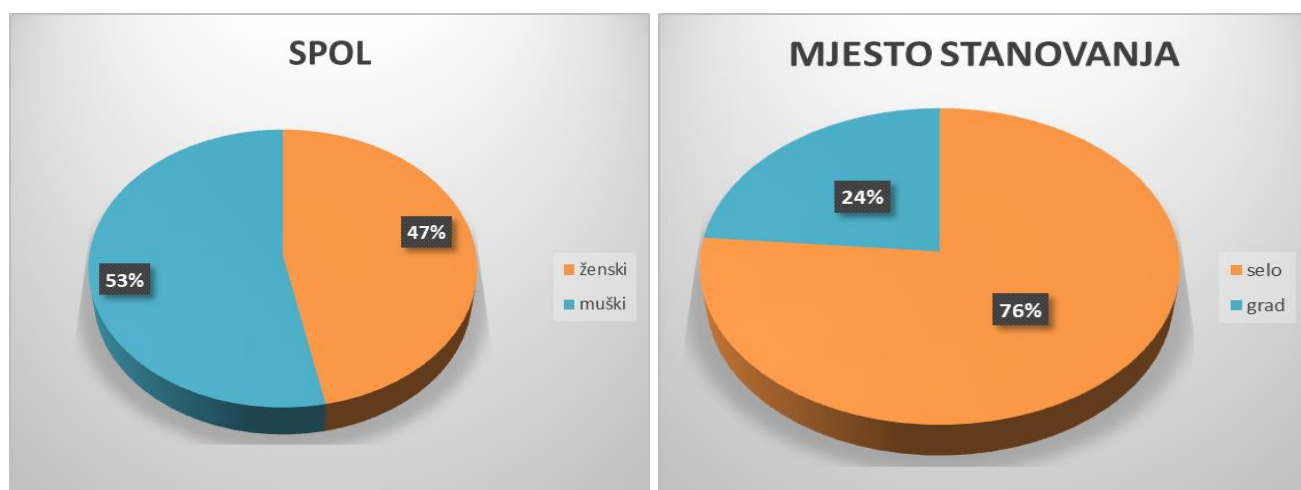
Otpadne vode sa urbanog područja Srebrenik odvođe se putem gradske kanalizacione mreže. Manji broj individualnih stambenih i poslovnih objekata nije priključen na ovu kanalizacionu mrežu. Ruralno područje nema kanalizacionu mrežu.

Na području općine ne nalazimo značajije mineralne resurse. Registrovana su nalazišta arsenovih ruda, nikla, kobalta, kamenog uglja, gline i industrijskog kamena, a koje posmatramo kroz njihova osnovna svojstva: energetske, metalne i nemetalne mineralne sirovine.

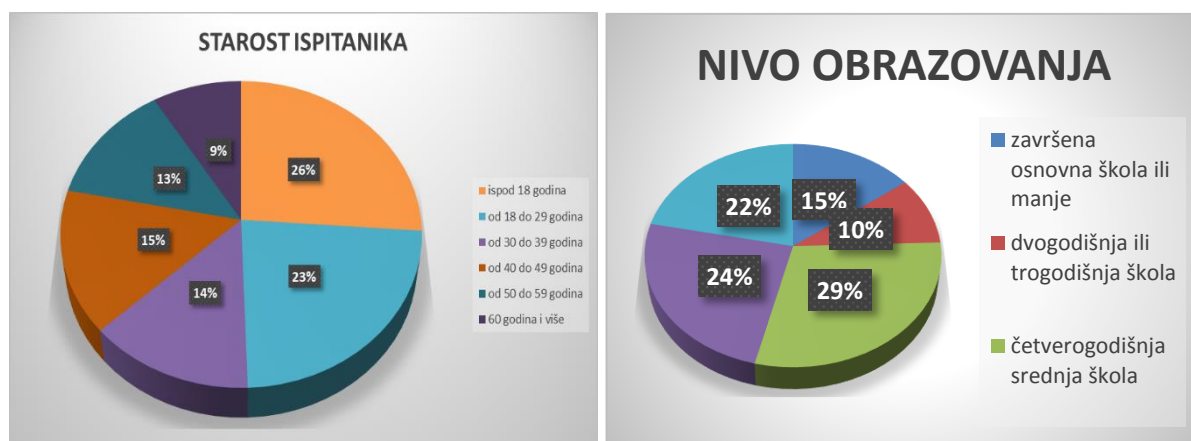

3. MIŠLJENJE GRAĐANA O STANJU OKOLIŠA NA PODRUČJU OPĆINE SREBRENİK

U cilju što uspješnije i sveobuhvatnije izrade Lokalnog Ekološkog Akcionog Plana (LEAP-a) za općinu Srebrenik za period 2019. – 2024. godine koji je baziran na participatornom pristupu i aktivnom uključenju građana, Tim za izradu LEAP-a općine Srebrenik je sproveo anketu o trenutnom stavu građana po pitanjima okoliša na području općine. Anketom je obuhvaćena cijela općina i anketirano je 1032 stanovnika općine. Od ukupnog broja ispitanika njih 483 (46,80%) bile su žene a 549 (53,25%) muškarci. Prema mjestu stanovanja imali smo 781 odgovor građana koji žive na selu što je 76,42% i 241 odgovor ispitanika koji žive u gradu što čini 23,58%. Starosna struktura ispitanika bila je sljedeća: ispod 18 godina 269 (26,14%), od 18 do 29 godina 240 (23,32%), od 30 do 39 godina 140 (13,60%), od 40 do 49 godina 155 (15,06%), od 50 do 59 godina 135 (13,12%) i 60 godina i više 90 ispitanika (8,74%). Nivo obrazovanja ispitanika je bio slijedeći: završena osnovna škola ili manje 150 ispitanika (14,67%), završena dvogodišnja ili trogodišnja srednja škola 100 (9,78%), završena četverogodišnja srednja škola 300 ispitanika (29,35%), završena viša škola ili fakultet 250 (24,46%) i učenik ili student 222 odgovora (21,72%). Što grafički prikazano izgleda kako je prikazano na slikama u nastavku.

Slika 2 i 3. Prikaz na osnovu spolne strukture ispitanika i mjesta stanovanja

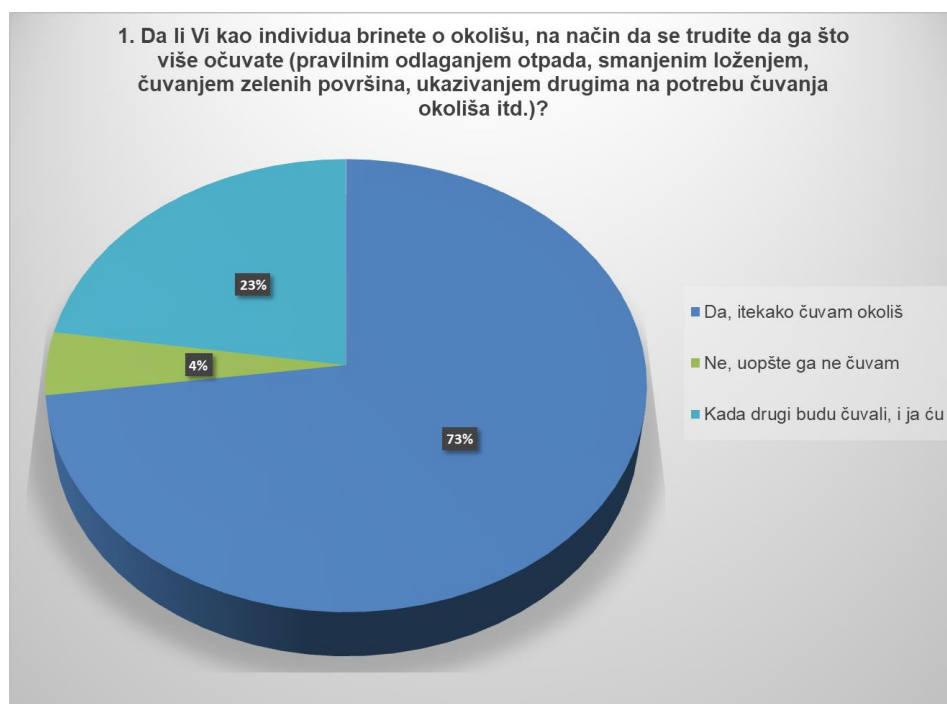

Slika 4. i 5. Prikaz na osnovu starosne strukture ispitanika i nivoa obrazovanja

PITANJE 1. Da li Vi kao individua brinete o okolišu, na način da se trudite da ga što više očuvate (pravilnim odlaganjem otpada, smanjenim loženjem, čuvanjem zelenih površina, ukazivanjem drugima na potrebu čuvanja okoliša itd.)?

Prema odgovorima na ovo pitanje 73% ispitanika su odgovorili kako itekako čuvaju okoliš. Samo 4% građana je odgovorilo da uopšte ne čuva okoliš, te 23% građana da će isti čuvati onda kada drugi građani budu ispunjavali svoje obaveze tj. bolje čuvali okoliš. Očito, većina građana smatra da koliko je u njihovom domenu brinu o okolišu na području općine Srebrenik.

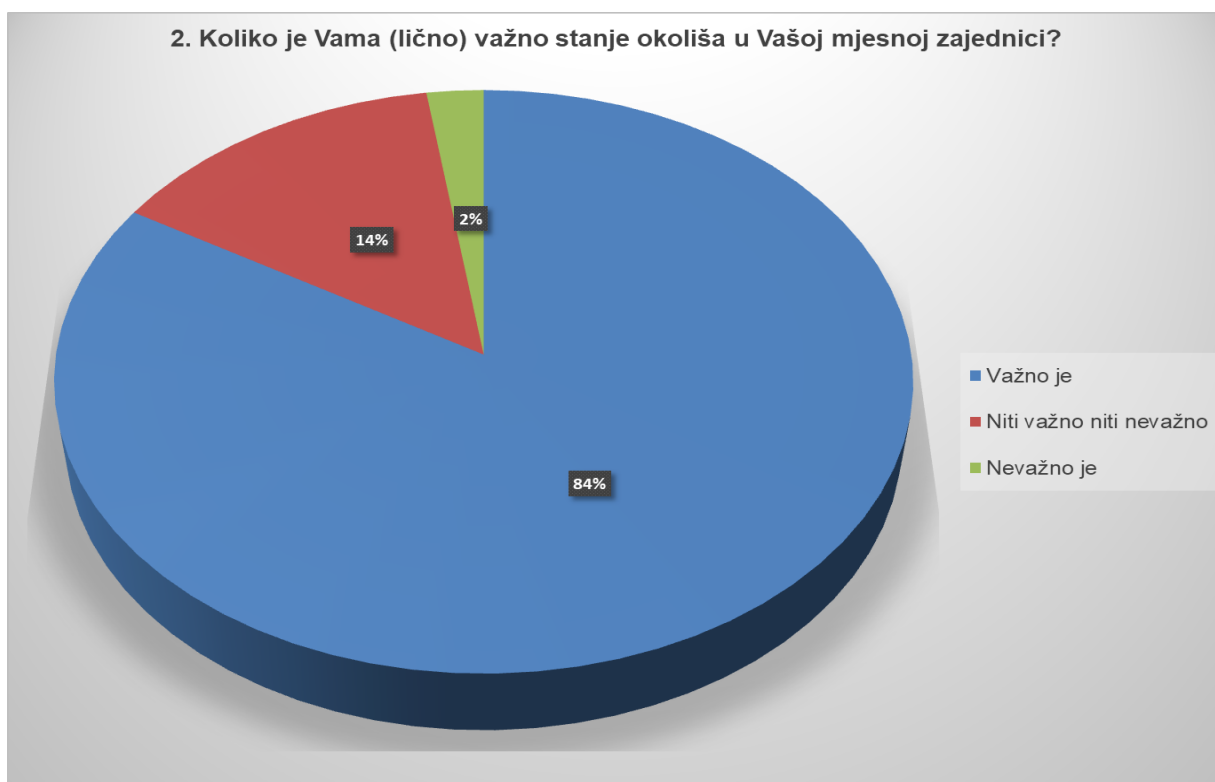

Slika 6. Odgovori na pitanje 1.

PITANJE 2. Koliko je Vama (lično) važno stanje okoliša u Vašoj mjesnoj zajednici?

Prema odgovorima građana važno im je stanje okoliša u njihovoj mjesnoj zajednici, što pokazuje i 84% odgovora. Samo 2% odgovora građana je da im je nevažno stanje okoliša, a 14% građana je odgovorilo da im nije niti važno niti nevažno stanje okoliša u njihovoj mjesnoj zajednici. Iz navedenih odgovora da se vidjeti da je građanima itekako bitno kakvo je stanje okoliša.

Slika 7. Odgovori na pitanje 2.

PITANJE 3. Da li Vam je važno da ste informisani o stanju okoliša u Vašoj mjesnoj zajednici?

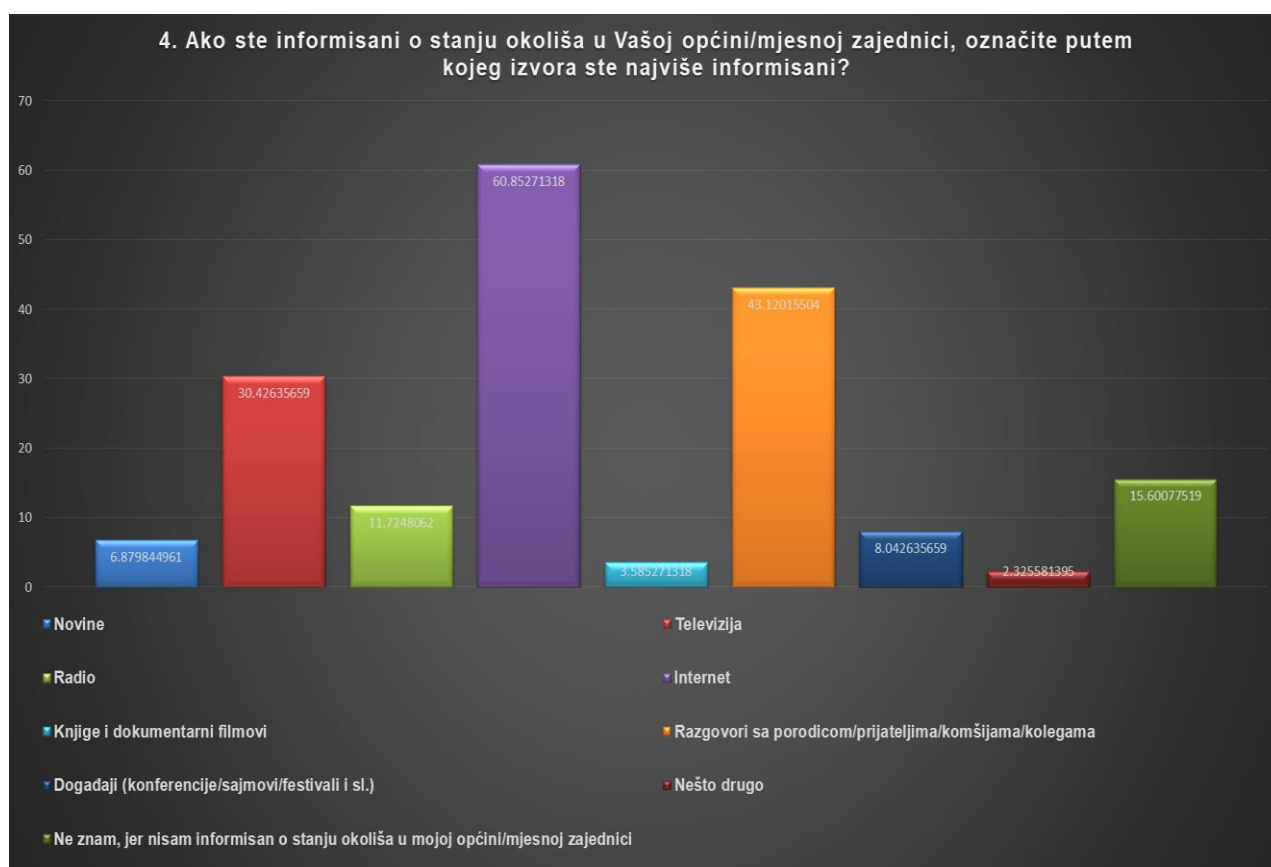
Građani su potvrdili sa 76% odgovora da im je važno da su informisani o stanju okoliša u njihovoj mjesnoj zajednici, dok je ostalih 24% građana kazalo da im nije važno da budu informisani o stanju u njihovoj mjesnoj zajednici o stanju okoliša.

Slika 8. Odgovori na pitanje 3.

PITANJE 4. Ako ste informisani o stanju okoliša u Vašoj općini/mjesnoj zajednici, označite putem kojeg izvora ste najviše informisani?

Iz odgovora građana da se vidjeti da se najviše o stanju okoliša informišu putem interneta 60,85%, a zatim i tokom razgovora sa porodicom/prijateljima/komšijama i kolegama 43,12%. Odmah nakon toga slijedi informisanje putem televizije sa 30,42% i putem radio prijemnika 11,72%. Nakon toga imamo 8% građana koji informacije dobivaju na događajima (konferencije/ sajmovi/ festivali i sl), a zatim 6,8% građana koji informacije dobivaju iz novina, 3,58% građana informišu se putem knjiga i dokumentarnih filmova. Međutim, 15,60% građana je odgovorilo da nisu informisani o stanju okoliša u njihovoj općini/mjesnoj zajednici, a 2,32% je izabralo odgovor nešto drugo, jer im ni jedan ponuđen odgovor nije odgovarao.

Slika 9. Odgovori na pitanje 4.

PITANJE 5. Da li ste zadovoljni stanjem okoliša u Vašoj općini/mjesnoj zajednici?

Građani su iskazali sa 43% odgovora da su nezadovoljni stanjem okoliša u njihovoj općini/mjesnoj zajednici, dok je čak 46% građana kazalo da niti su zadovoljni niti nezadovoljni stanjem okoliša u njihovoj općini/mjesnoj zajednici. Svega 11% građana je zadovoljno stanjem okoliša u njihovoj općini/mjesnoj zajednici.

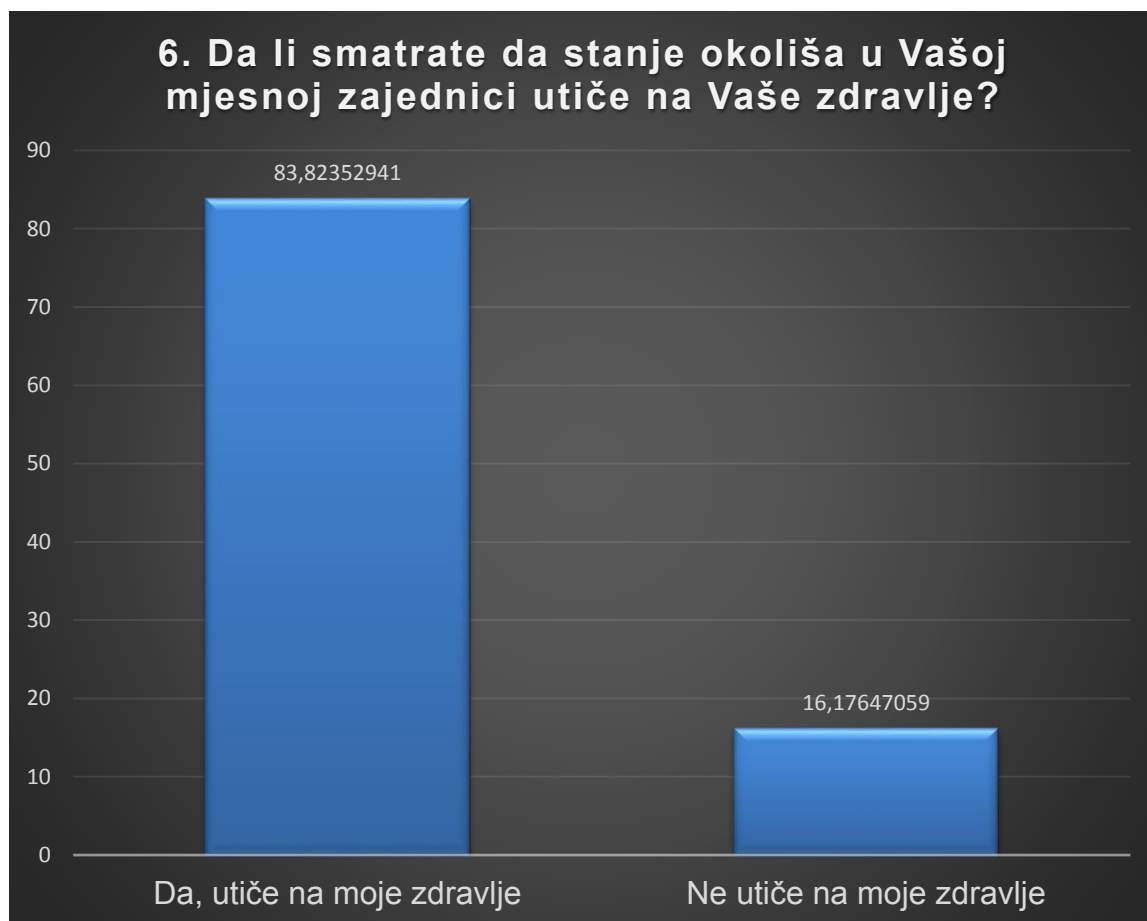

Slika 10. Odgovori na pitanje 5.

PITANJE 6. Da li smatrate da stanje okoliša u Vašoj mjesnoj zajednici utiče na Vaše zdravlje?

83,82% odgovora građana kazuju da smatraju da stanje okoliša utiče na njihovo zdravlje, dok je ostalih 16,17% građana kazalo da stanje okoliša u njihovoj mjesnoj zajednici ne utiče na njihovo zdravstveno stanje.

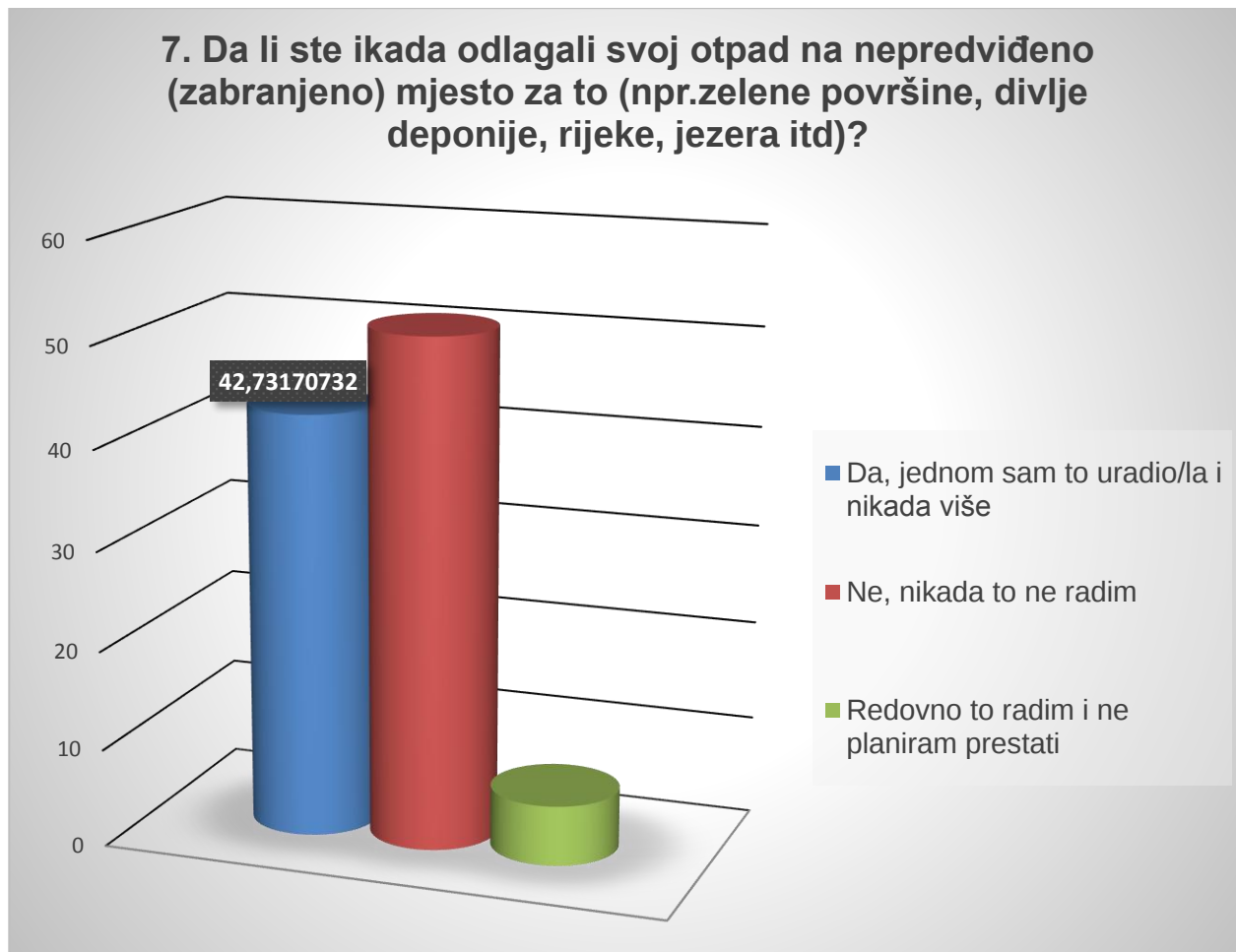

Slika 11. Odgovori na pitanje 6.

PITANJE 7. Da li ste ikada odlagali svoj otpad na nepredviđeno (zabranjeno) mjesto za to (npr.zelene površine, divlje deponije, rijeke, jezera itd)?

Građani su iskazali sa 51,12% odgovora da nikada ne odlažu otpad na nepredviđeno mjesto, dok je čak 42,73% građana priznalo da je to uradilo jednom, ali da neće to više ponoviti. 6,14% građana je odgovorilo da redovno odlaže otpad na nepredviđena mjesta te da to ne planiraju prestati raditi.

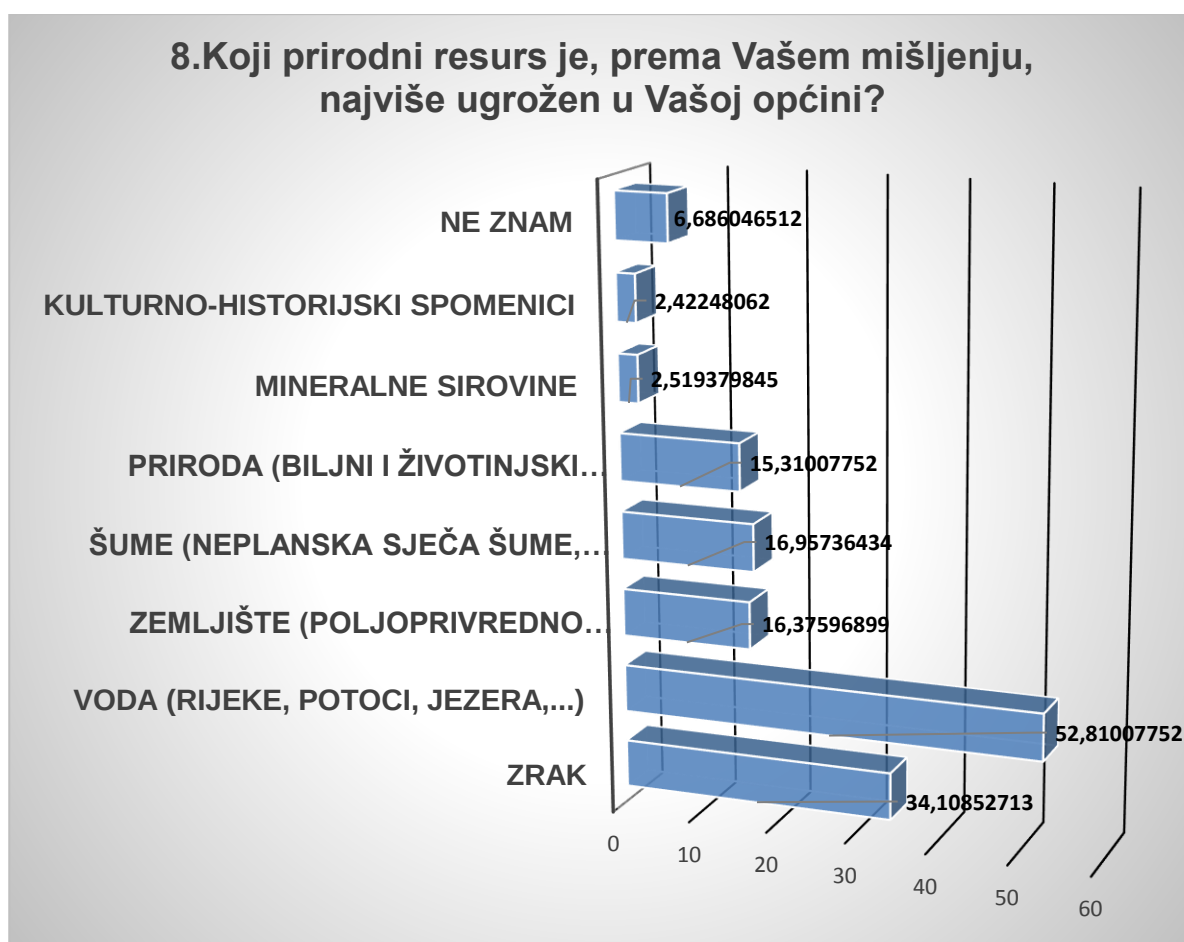

Slika 12. Odgovori na pitanje 7.

PITANJE 8. Koji prirodni resurs je, prema Vašem mišljenju, najviše ugrožen u Vašoj općini?

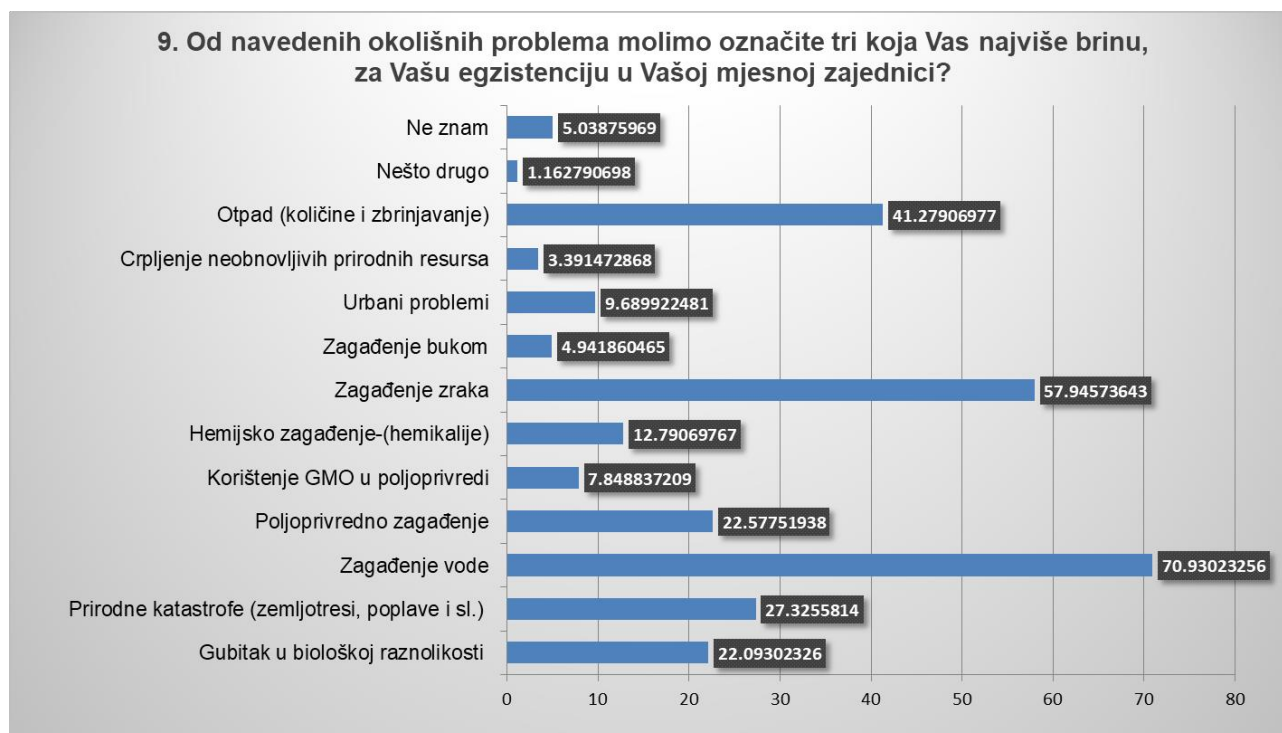
Prema mišljenju građana najviše su ugrožene vode (rijeke, potoci, jezera,...) sa čak 52,81% odgovora, a zatim zrak sa 34,10%. Nakon toga građani smatraju da su takođe ugrožene i šume (neplanska sječa šume, pošumljenost) sa 16,95% i zemljište (poljoprivredno zemljište, šumsko zemljište i drugo) sa 16,37%, te priroda (biljni i životinjski svijet) sa 15,31%. Nakon toga imamo 2,51% odgovora građana koji misle da su ugrožene i mineralne sirovine, kao i 2,42% kulturno-historijski spomenici. Sa 6,68% odgovora građani su iskazali da ne znaju koji prirodni resurs je ugrožen u njihovoj Općini.

Slika 13. Odgovori na pitanje 8.

PITANJE 9. Od navedenih okolišnih problema molimo označite tri koja Vas najviše brinu, za Vašu egzistenciju u Vašoj mjesnoj zajednici?

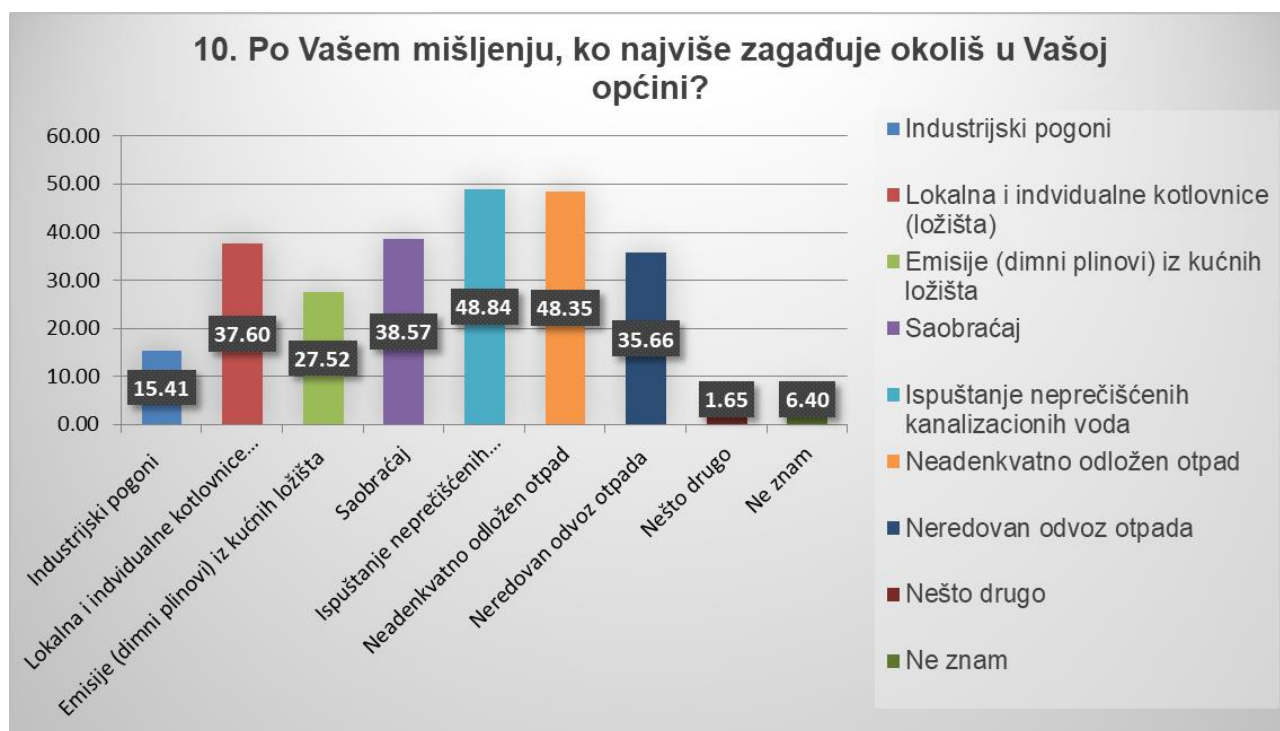
Prema dobivenim rezultatima građane najviše brine za njihovu egzistenciju zagađenje voda (rijeke, jezera i podzemni izvori, nedostatak kvalitetne vode za piće) sa čak 70,93% odgovora, a zatim i zagađenje zraka sa 57,94% odgovora, a nakon vode i zraka slijedi otpad (količine i zbrinjavanje) sa 41,27%. Nakon toga građane brinu i prirodne katastrofe (zemljotresi, poplave i sl.) sa 27,32% odgovora te poljoprivredno zagađenje (korištenje pesticida, insekticida i mineralnih đubriva) sa 22,57% odgovora i gubitak u biološkoj raznolikosti (nestanak biljnih i životinjskih vrsta, gubitak divljih životinja i staništa, prevelika sječa i krčenje šuma) sa 22,09% odgovora. Nakon toga slijedi zabrinutost za hemijskim zagađenjem - (hemikalije) korištene u svakodnevnoj upotrebi (deterdženti, lakovi za kosu i slično) sa 12,79%, te urbani problemi (saobraćajne gužve, povećan broj vozila, manjak zelenih površina, nedostatak parkovskih i rekreacijskih površina, nepostojanje adekvatne kanalizacione infrastrukture divlja gradnja i sl.) sa 9,68% odgovora. Najmanje ispitane građane brine korištenje genetički modificiranih organizama (GMO) u poljoprivredi sa 7,84% odgovora, zagađenje bukom sa 4,94% odgovora i crpljenje neobnovljivih prirodnih resursa (uglja, soli...) sa 3,39% odgovora. 5,03% građana je odgovorilo da ne zna koji ga okolišni problemi brinu za egzistenciju i 1,16% je odgovorilo da je to nešto drugo što ih brine za egzistenciju u mjesnoj zajednici.

Slika 14. Odgovori na pitanje 9.

PITANJE 10. Po Vašem mišljenju, ko najviše zagađuje okoliš u Vašoj općini?

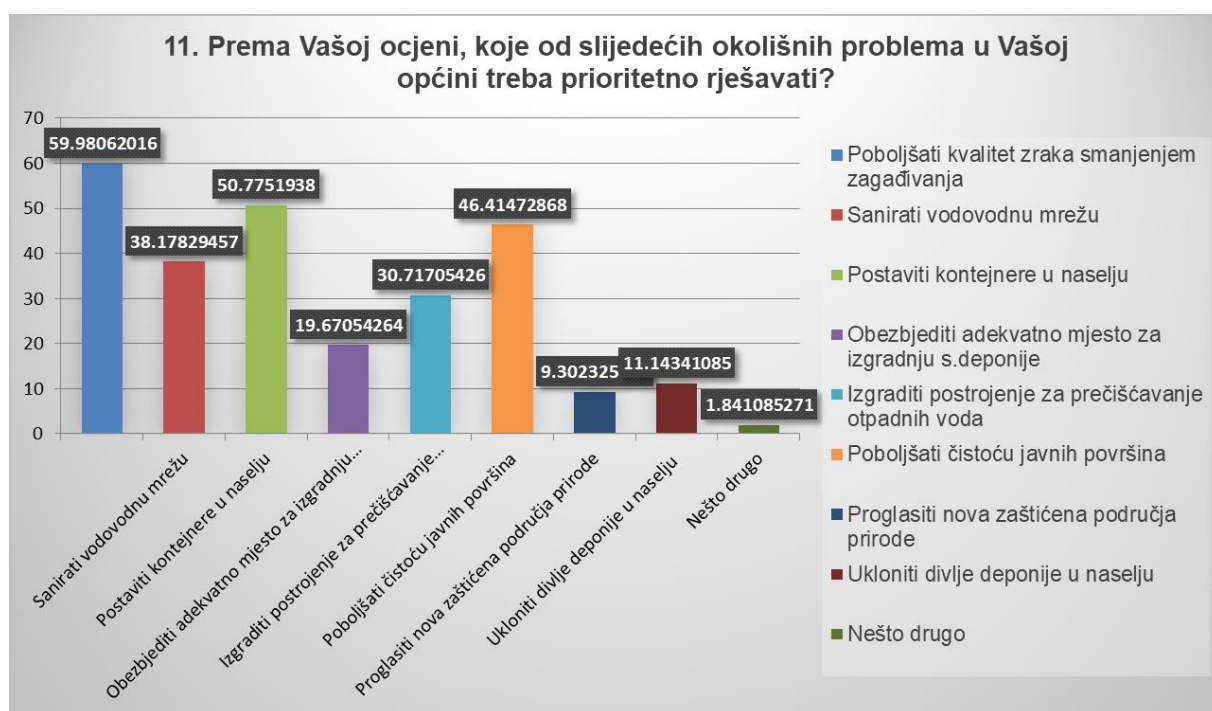
Građani su mišljenja da u općini Srebrenik najviše okoliš zagađuje ispuštanje neprečišćenih kanalizacionih voda u vodotoke sa čak 48,84% odgovora kao i neadekvatno odložen otpad (nesanitarne i divlje deponije) sa 48,35% odgovora. Zatim saobraćaj sa 38,57%, lokalna i individualne kotlovnice (ložišta) sa 37,60% odgovora i neredovan odvoz otpada sa 35,66% odgovora. Nakon toga slijede emisije (dimni plinovi) iz kućnih ložišta sa 27,52% odgovora, i Industrijski pogoni sa samo 15,41% odgovora sa mišljenjem da oni najviše zagađuju okoliš. 6,40% građana je odgovorilo da ne zna ko najviše zagađuje okoliš u njihovoj zajednici, a 1,65% građana bi odabralo nešto drugo da zagađuje okoliš.

Slika 15. Odgovori na pitanje 10.

PITANJE 11. Prema Vašoj ocjeni, koje od slijedećih okolišnih problema u Vašoj općini treba prioritetno rješavati?

Ocjena građana je da prioritetno treba rješavati slijedeće okolišne probleme: poboljšati kvalitet zraka smanjenjem zagađivanja sa 59,98% odgovora, te postaviti kontejnere u naselju sa 50,77% odgovora te poboljšati čistoću javnih površina sa 46,41% odgovora. Nakon toga slijede sanirati vodovodnu mrežu sa 38,17%, izgraditi postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda sa 30,71% odgovor. Obezbjediti adekvatno mjesto za izgradnju nove sanitarne deponije sa 19,67% odgovora, te ukloniti divlje deponije u naselju (ukoliko postoje, navedite mjesto) sa 11,14% odgovora. A zatim je 9,30% građana ocijenilo da treba proglasiti nova zaštićena područja prirode i restaurirati degradirane površine. 1,84% građana bi odgovorilo nešto drugo.

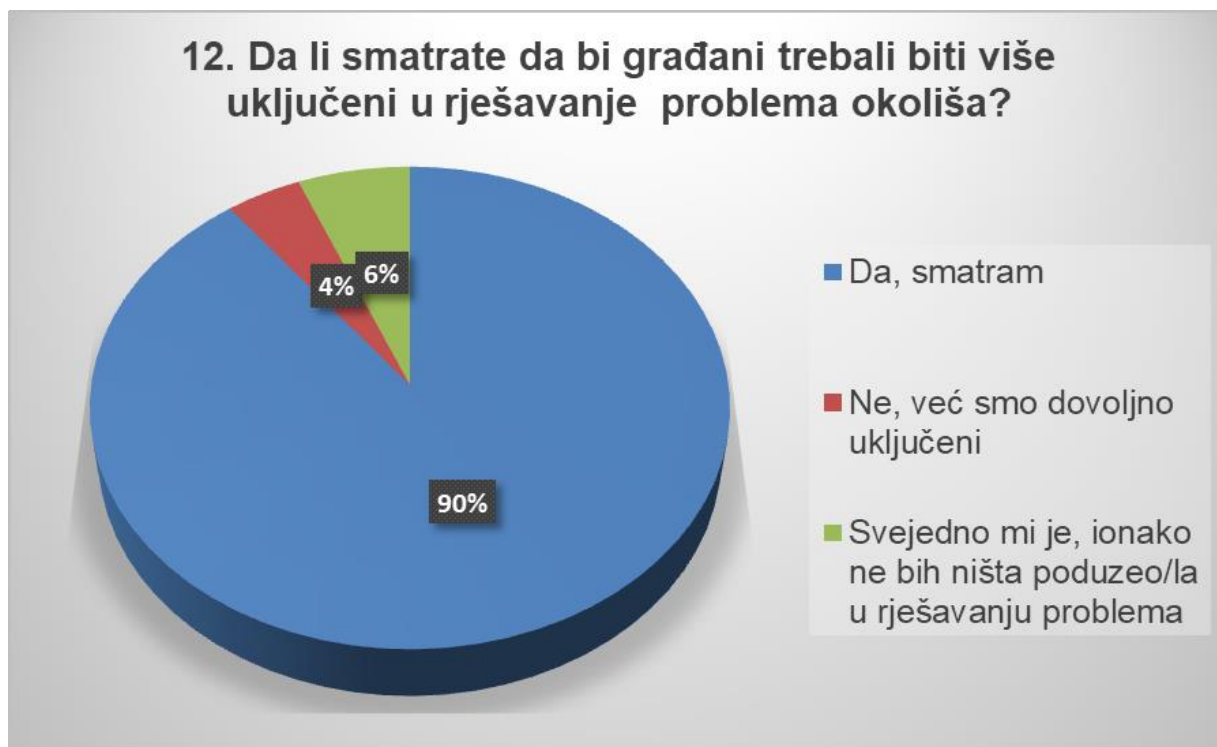

Slika 16. Odgovori na pitanje 11.

PITANJE 12. Da li smatrate da bi građani trebali biti više uključeni u rješavanje problema okoliša?

Građani smatraju da bi trebali biti više uključeni u rješavanje problema okoliša sa 89,59% odgovora, a samo 4,18% njih smatra da građani ne bi trebali biti više uključeni, jer su već dovoljno uključeni. 6,22% građana je odgovorilo da im je svejedno, ionako ne bi ništa poduzeli u rješavanju problema.

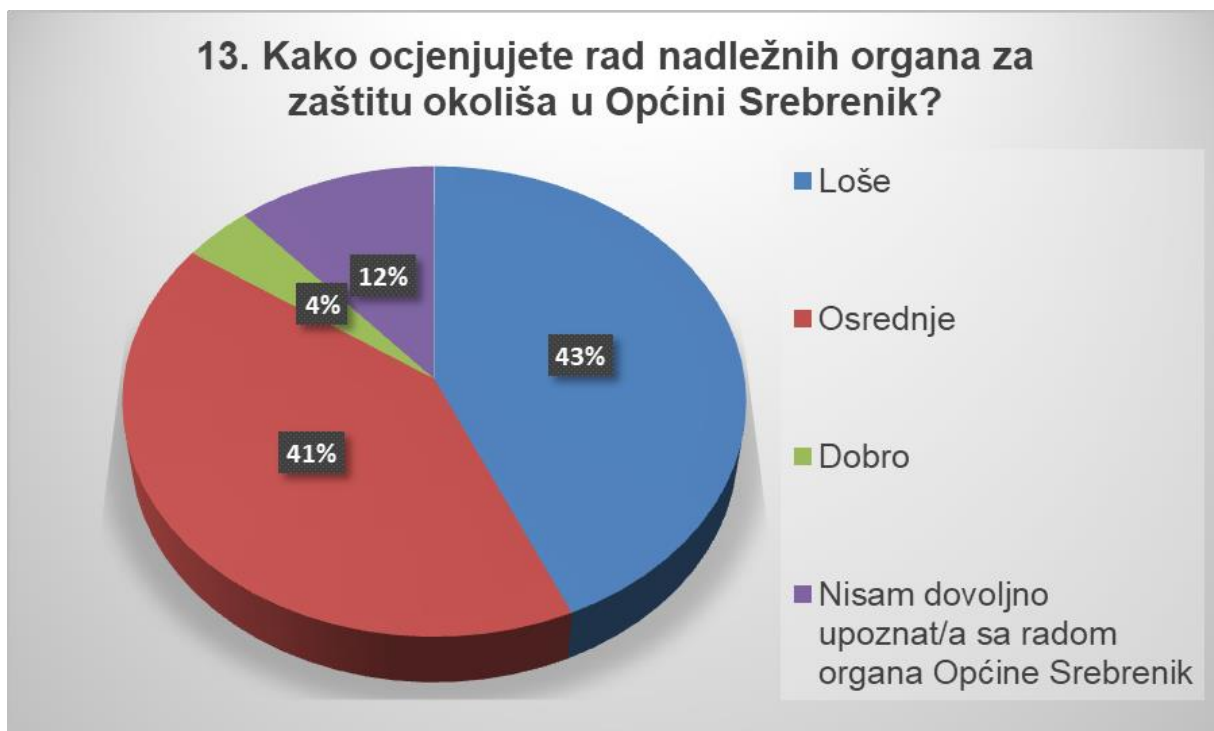

Slika 17. Odgovori na pitanje 12.

PITANJE 13. Kako ocjenjujete rad nadležnih organa za zaštitu okoliša u Općini Srebrenik?

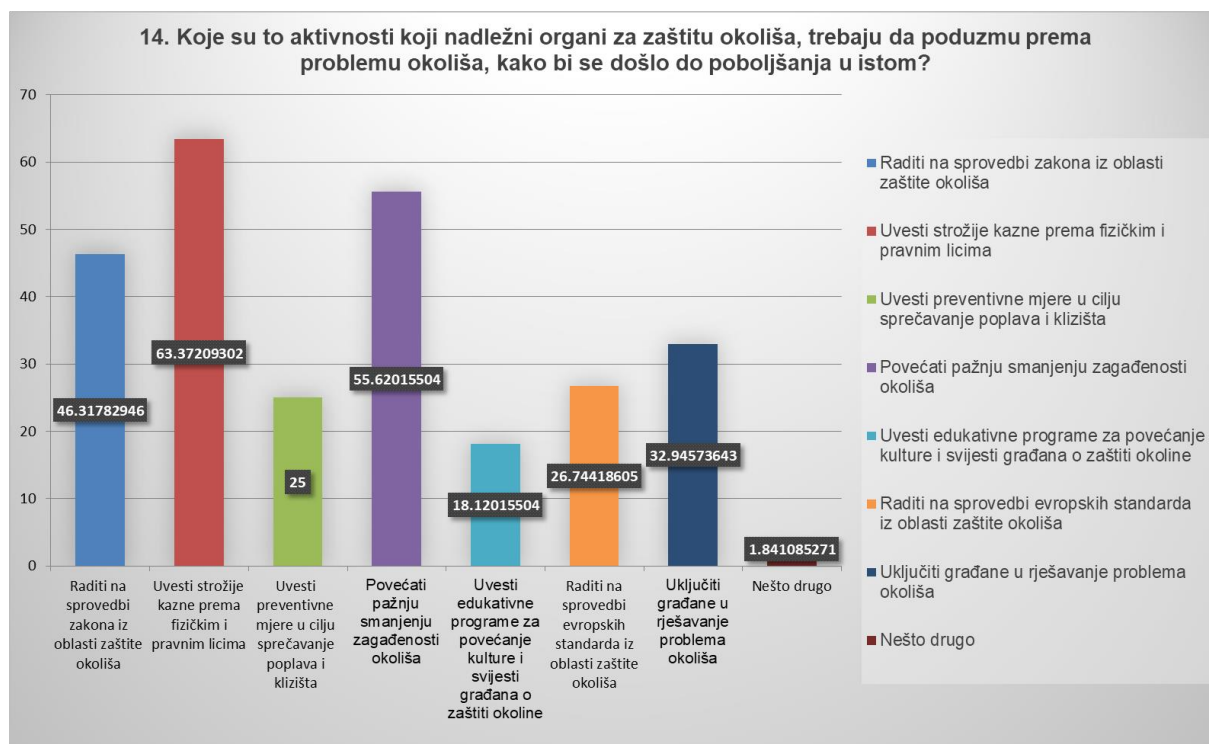
Građani su rad nadležnih organa za zaštitu okoliša u Općini Srebrenik ocjenili sa lošim sa 43,38% odgovora, te osrednjim sa 41,25% odgovora. 11,40% građana su rekli da nisu dovoljno upoznati sa radom organa Općine Srebrenik, te samo njih 3,96% je rad nadležnih organa ocjenio kao dobar.

Slika 18. Odgovori na pitanje 13.

PITANJE 14. Koje su to aktivnosti koji nadležni organi za zaštitu okoliša, trebaju da poduzmu prema problemu okoliša, kako bi se došlo do poboljšanja u istom?

Odgovori građana su slijedeći po pitanju aktivnosti koje nadležni organi za zaštitu okoliša, trebaju da poduzmu prema problemu okoliša, kako bi se došlo do poboljšanja u istom: čak 63,37% odgovora je da treba uvesti strožije kazne prema fizičkim i pravnim licima, za nepoštivanje propisa iz oblasti zaštite okoliša, zatim slijedi da treba povećati pažnju smanjenju zagađenosti okoliša (zraka, vode, zemljišta, šuma itd.) sa 55,62% odgovora i da treba raditi na sprovedbi zakona iz oblasti zaštite okoliša sa 46,31%. Građani smatraju da treba uključiti građane u rješavanje problema okoliša, kako bi se problemi rješavali zajednički sa nadležnim organima Općine Srebrenik sa 32,94% odgovora. Zatim da treba raditi na sprovedbi evropskih standarda iz oblasti zaštite okoliša sa 26,74%, te da treba uvesti preventivne mjere u cilju sprečavanja poplava i klizišta 25%. 18,12% građana smatra da treba uvesti edukativne programe za povećanje kulture i svijesti građana o zaštiti okoline, a 1,84% je odgovorilo da su to neke druge aktivnosti.

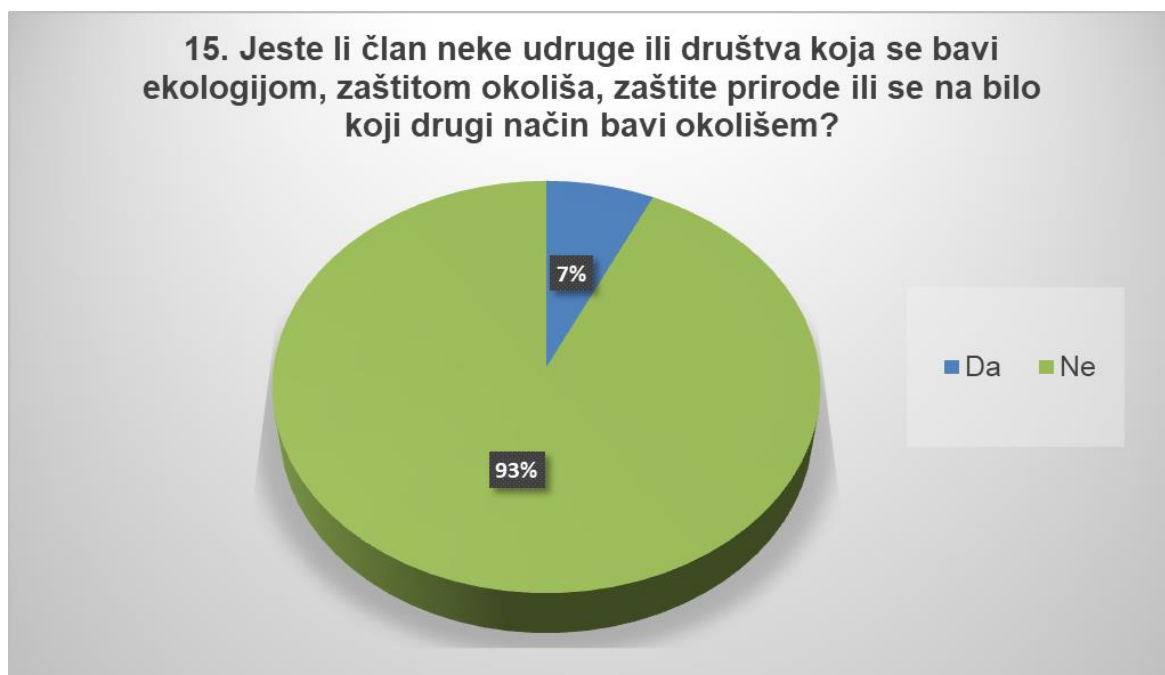

Slika 19. Odgovori na pitanje 14.

PITANJE 15. Jeste li član neke udruge ili društva koja se bavi ekologijom, zaštitom okoliša, zaštite prirode ili se na bilo koji drugi način bavi okolišem?

Sa 92,24% odgovora građani su potvrdili da nisu članovi neke udruge ili društva koja se bavi ekologijom, zaštitom okoliša, zaštite prirode ili se na bilo koji drugi način bavi okolišem, a samo 6,94% njih da jeste član nekog udruženja koje se bavi ekologijom.

Slika 20. Odgovori na pitanje 15.

PITANJE 16. Da li ste učestvovali na javnim skupovima, protestima, javnim raspravama, sastancima iz oblasti zaštiti okoliša?

Bez obzira na odgovore u predhodnim pitanjima gdje su građani bili za to da treba više da se uključe u rješavanje problema okoliša, po odgovorima iz ovog pitanja vidimo da i nije toliko građana zainteresovano da bude aktivno uključeno na rješavanju istih. Čak 41,71% građana kaže da nisu učestvovali, niti planiraju učestvovati na javnim skupovima, protestima, javnim raspravama, sastancima iz oblasti zaštiti okoliša. Njih 10,42% je odgovorilo da su učestvovali i da će ubuduće to raditi. A 47,85% kažu da dosada nisu učestvovali, ali da će se to promijeniti, te će ubuduće učestvovati.

Slika 21. Odgovori na pitanje 16.

3.1. ZAKLJUČAK

Tim za izradu LEAP-a općine Srebrenik je sproveo anketu o trenutnom stavu građana po pitanjima okoliša na području općine. Anketom je obuhvaćena cijela općina i anketirano je 1032 stanovnika općine. Od ukupnog broja ispitanika njih 483 (46,80%) bile su žene a 549 (53,25%) muškarci. Prema mjestu stanovanja imali smo 781 odgovor građana koji žive na selu što je 76,42% i 241 odgovor ispitanika koji žive u gradu što čini 23,58%. Starosna struktura ispitanika bila je sljedeća: ispod 18 godina 269 (26,14%), od 18 do 29 godina 240 (23,32%), od 30 do 39 godina 140 (13,60%), od 40 do 49 godina 155 (15,06%), od 50 do 59 godina 135 (13,12%) i 60 godina i više 90 ispitanika (8,74%).

Shodno rezultatima provedene ankete došli smo do sljedećih zaključaka:

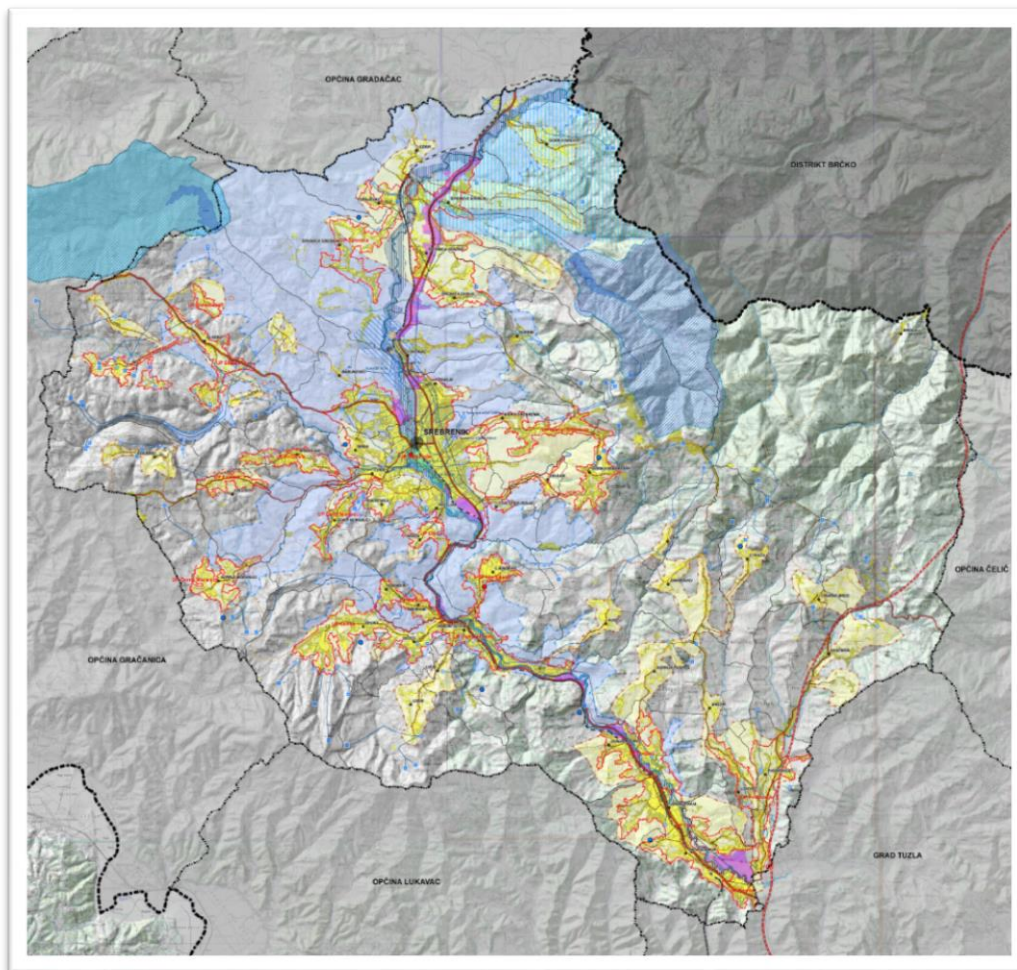
- 73% ispitanika su odgovorili kako itekako čuvaju okoliš;
- 84% ispitanika su odgovorili je da im je važno stanje okoliša;
- 76% ispitanika odgovara da im je važno da su informisani o stanju okoliša u njihovoj mjesnoj zajednici;
- Najviše informacija o stanju okoliša dobijaju putem interneta (60,85%), zatim kroz razgovor sa porodicom (43,12%);
- Ispitanici su iskazali sa 43% odgovora da su nezadovoljni stanjem okoliša u njihovoj općini/ mjesnoj zajednici, dok je čak 46% građana kazalo da niti su zadovoljni niti nezadovoljni stanjem okoliša u njihovoj općini/mjesnoj zajednici;
- 83,82% odgovora građana kazuju da smatraju da stanje okoliša utiče na njihovo zdravlje;
- Ispitanici su iskazali sa 51,12% odgovora da nikada ne odlažu otpad na nepredviđeno mjesto, 42,73% ispitanika priznalo je da je to uradilo samo jednom i da neće to više ponoviti;
- Prema mišljenju ispitanika najviše su ugrožene vode (rijeke, potoci, jezera,...) sa čak 52,81% odgovora, a zatim zrak sa 34,10%;
- Ispitanike najviše brine za njihovu egziscenciju zagađenje voda (rijeke, jezera i podzemni izvori, nedostatak kvalitetne vode za piće) sa čak 70,93% odgovora, a zatim i zagađenje zraka sa 57,94% odgovora;
- Prema mišljenju ispitanika u općini Srebrenik najviše se okolina zagađuje ispuštanjem neprečišćenih kanizacionih voda u vodotoke sa čak 48,84% odgovora kao i neadekvatno odložen otpad (nesanitarne i divlje deponije) sa 48,35% odgovora;
- Ispitanici su mišljenja da prioritetno treba rješavati sljedeće okolišne probleme: poboljšati kvalitet zraka smanjenjem zagađivanja sa 59,98% odgovora, te postaviti kontejnere u naselju sa 50,77% odgovora te poboljšati čistoću javnih površina sa 46,41% odgovora;
- Ispitanici su mišljenja da bi trebali biti više uključeni u rješavanje problema okoliša sa 89,59%;
- Građani su rad nadležnih organa za zaštitu okoliša u Općini Srebrenik ocjenili sa lošim sa 43,38% odgovora, te osrednjim sa 41,25% odgovora;
- Građani smatraju da treba uvesti strožije kazne prema fizičkim i pravnim licima, za nepoštivanje propisa iz oblasti zaštite okoliša (63,37%), zatim slijedi da treba povećati pažnju smanjenju zagađenosti okoliša (zraka,vode, zemljišta,šuma itd.) sa 55,62% odgovora i da treba raditi na sprovedbi zakona iz oblasti zaštite okoliša sa 46,31%;

- Sa 92,24% odgovora građani su potvrdili da nisu članovi neke udruge ili društva koja se bavi ekologijom, zaštitom okoliša, zaštite prirode ili se na bilo koji drugi način bavi okolišem;
- Građani nisu zainteresovani da budu uključeni u rješavanje problema okoliša. 41,71% građana kaže da nisu učestvovali, niti planiraju učestovati na javnim skupovima, protestima, javnim raspravama, sastancima iz oblasti zaštite okoliša.

4. STANJE ŽIVOTNE SREDINE I IDENTIFICIRANI PROBLEMI

4.1. Stanje voda

Slika 22. Vode i vodna infrastruktura (PP općine Srebrenik 2015 – 2035.)

Izazovi u općini Srebrenik koji imaju negativan uticaj na zdravlje stanovnika kao i na ocioekonomski razvoj uzrokovani stanjem resursa voda su sljedeći:

OTPADNA VODA IZ URBANOG PODRUČJA

Stanje:

Upotrebijene vode sa urbanog područja Srebrenik sa površinom od 792,72 ha, odvođe se putem gradske kanalizacione mreže na koju je priključeno 1.870 individualnih domaćinstava, 610 stambenih jedinica u stambenim zgradama, 33 objekta javnih institucije i 410 poslovnih objekata, gdje su uvršteni i industrijski objekti.

Godišnja proizvodnja upotrebljene vode za ovo područje i u zbiru oko 4.000 priključaka, iznosi oko 75.000 m³ /god. Ova upotrebljena voda se odvodi do uređaja za prečišćavanje otpadne vode.

Kada je u pitanju urbano područje i kanalizacioni sistem Srebrenik, jedan broj individualnih stambenih objekata, te poslovnih objekata nisu priključeni na ovu kanalizacionu mrežu što ima negativan uticaj na rijeku Tinju i njene pritoke. Dugoročno posmatrano, nekontrolisano ispuštanje otpadnih voda u rijeku Tinju i njene pritoke nema samo uticaj u kontekstu zaštite površinskih i podzemnih voda, već i u kontekstu zagađenja mogućih potencijala vodosnabdijevanja na što se mora obratiti posebna pažnja obzirom da područje općine Srebrenik ima izražene deficite kada su u pitanju raspoloživi vodni resursi.

Ulice u kojima je izgrađena oborinska kanalizacija:

Ulica Alije Izetbegovića, Ulica Bosanskih branilaca, Ulica Kulina bana, Ulica Zlatnih ljiljana, Ulica Varoških polja, Ulica 21. Srebreničke brigade, Ulica TO 92, Ulica Radnička, Ulica Žrtava genocida u Srebrenici, Ulica 211. oslobodilačke brigade, Ulica Maršala Tita, Ulica Tuzlanskog odreda, Ulica Hazima Viskala, Ulica B. Kešetovića, Ulica Husein kapetana Gradašćevića.

Problemi:

- Nedostatak dijela kanalizacione mreže u prigradskim dijelovima urbanog područja naselja Brda i drugi (cca 300 domaćinstava);
- Direktno ispuštanje sadržaja septičkih jama u tlo i vodotoke u naprijed nabrojanim naseljima;
- Na skoro kompletnom urbanom području izražen je problem upajanja površinskih voda u kanalizacioni sistem fekalne kanalizacije, mada se projektuju separadni sistemi za odvodnju oborinskih voda.

POSTROJENJE ZA TRETMAN OTPADNIH VODA

Postrojenje za tretman otpadnih voda –Srebrenik izgrađeno je radi zaštite od zagađenja rijeke Tinje koja spada u prvu kategoriju vodotoka i koristi se za vodosnabdijevanje. Projektovano je za 12000 stanovnika sa prosječnim dnevnim protokom za suho vrijeme od 1.730 m³/h, za kišno vrijeme primarni tretman 852 m³/h a sekundarni (biološki) tretman 426,6 m³. Maksimalni dotok vode na postrojenje je 632,13 l/s.

Postrojenje radi na principu biološkog prečišćavanja otpadnih voda. Projektovano za prihvrat komunalne – gradske kanalizacije.

Projektovano opterećenje zagađenjem otpadne vode koja dotiče na uređaj:

1. BPK-5 – 381;
2. HPK – 700;
3. SUSP. MAT. – 400;
4. UKUP. N – 50;
5. UKUP. P – 10.

Projektovani izlazni parametri nakon biološkog tretmana treba da daju sljedeće rezultate:

1. BPK-5 – manji od 30 mg/l;
2. HPK – manji od 125 mg/l;
3. SUSP. MAT. – manji od 35 mg/l;

4. $\text{NH}_4 - \text{N}$ – 90% otklonjeno;
5. UKUPNI N – 75% otklonjeno;
6. UKUPNI P – 60% otklonjeno;
7. UKUPNE BAKTERIJE – 10^5 otklonjeno.

Izrađeni dio kanalizacionog sistema i dio koji je u fazi izgradnje je mješovit, te će na uređaj za prečišćavanje doticati maksimalna količina vode $Q_{\max} = 632,13 \text{ l/s}$. Proces prečišćavanja se sastoji od predtretmana, biološkog tretmana i obrade mulja. Pumpna stanica ima dvije pumpe za transport otpadne vode, svaka kapaciteta $Q = 70 \text{ l/s}$.

Predtretman uključuje:

- dva roto sita za otklanjanje mehaničkih onečišćenja, hidrauličkog kapaciteta po jedinici $Q = 500 \text{ m}^3/\text{h}$,
- presa za cijeđenje otpada do 30% suhoće, količina otpada 300 kg DS/d ,
- pokretna traka i
- kontejner.

Biološki tretman – SBR (svaki je kapaciteta 1250 m^3) reaktor je osnovni objekat za tretman otpadne vode Srebrenik. Baziran je na biološkom tretmanu gdje se u jednom sistemu uz unos kiseonika odvija proces biološke razgradnje otpadnih materija i odvajanje prečišćene vode i mulja.

Slika 23. Uređaj za prečišćavanje otpadnih voda

OTPADNA VODA IZ RURALNIH PODRUČJA

Stanje:

U ruralnim područjima općine Srebrenik, koja uključuju ukupno 52 mjesne zajednice (Srebrenik Donji, Srebrenik Gornji, Bare, Babunovići, Ježinac, Čehaje, Čojluk, Brda, Maoča, Seona, Dedići, Cage, D. Potok, Behrami, Šahmeri, Ljenobud, Kuge, Like, Lipje, Tinja Gornja, Tinja Donja, Potpeć, Previle, Brezik, Podorašje, Lisovići, Jasenica, Zahirovići, Šahinovići, Crveno Brdo, Dabojevići, Rapatnica, D.Moranjci, G.Moranjci, Čekanići, Falešići, Brnjičani, Luka, Kiseljak, Ibrići, Omerbašići, Ibrići, Ahmići, Lušnica, Murati, Špionica Centar, Špionica Srednja, Špionica Donja, Špionica Gornja, G. Hrgovi, Cerik, Tutnjevaca, Huremi) sa 11.701 domaćinstava i 78 zgrada javnih institucija, ne postoji kanalizacioni sistem i otpadna voda odlazi u septičke jame, odljeve i kanale, nakon kojih odlazi u najbliži izvor vode.

Urbano područje i sistem Dubokog Potoka je pokriveno kanalizacionom mrežom koja je izvedena u cjelosti a bez uređaja je za tretman otpadnih voda.

Problemi:

- Nepostojanje javnog kanalizacionog sistema – sistema za prikupljanje i preradu fekalne otpadne vode u ruralnim područjima općine Srebrenik;
- Nepostojanje nikakvog tretmana otpadnih voda;
- Nesanitarne septičke jame u svim naseljima koje se nakon padavina izljevaju u vodotoke sliva rijeke Tinje i individualne bunare;
- Nedostatak aktivnosti od strane nadležnih općinskih službi na kontrolisanoj izgradnji, održavanju i pražnjenju septičkih jama;
- Nepostojanje sistema monitoringa/nadgledanja pri izgradnji stambenih i poslovnih objekata u ruralnim područjima koji bi osigurali gradnju septičkih jama u skladu sa sanitarno-higijenskim standardima;
- Nedostatak uređaja za prečišćavanje otpadne vode u naselju Duboki Potok u kojem je u potpunosti izgrađen separatan kanalizacioni sistem za otpadne vode koje se ispuštaju direktno u rijeku Tinju.

ILEGALNE / DIVLJE DEPONIJE KRUTOG OTPADA

Stanje:

legalne deponije, oko 50 identificiranih u općini Srebrenik na svim mjesnim područjima: MP Podorašje, MP Tinja, MP Duboki Potok, MP Rapatnica, MP Srebrenik, MP Špionica, MP Sladna, ukupne procijenjene površine cca 2.500 m² - od 10 do 100 m² po jednoj deponiji, kao i odlaganje otpada direktno u vode stvara difuzno zagađenje u procijenjenom iznosu 933 m³ /god slijedećih vodnih resursa: rijeke Tinju, te na njene pritoke: rijeka Bistrica, Jasenička rijeka, Lisovička, Kugička, Bijela, Čaška, Džombićka, Čojlučka, Morašnica, Slanjska, Špionjačka, Moštanica, Rašljanska i Maočka, potoci: Faćkin, Lušnički i Hrgovski, i pojedinačnih izvora pitke vode u formi kabastog otpada, biorazgradive organske supstance, amonijaka, nutrijenata, različitih kemikalija i teških metala. Navedene ilegalne deponije se se redovno – godišnje čiste, ali se iste ponavljaju.

Problemi:

- Postojanje ilegalnih deponija na svim mjesnim područjima na koje se kontinuirano i nekontrolisano baca otpad;
- Nedostatak organizovanosti i aktivnosti od strane nadležnih organa i građanstva u sprečavanju nekontrolisanog bacanja otpada;
- Nedostatak specijaliziranih deponija za različite vrste otpada – industrijski, poljoprivredni, medicinski – na području općine;
- Zagađenje vode i tla.

INDUSTRIJSKA OTPADNA VODA

Stanje:

Prema dostupnim podacima, u općini Srebrenik je vrlo malo industrijskih otpadnih voda koje sadrže kabasti materijal, biorazgradive organske supstance, amonijak, teške metale, opasne supstance i različite kemikalije.

Ne postoje veliki industrijski kompleksi unutar općine Srebrenik i sva preduzeća su mala ili srednja. Samo u četiri preduzeća: „Corn flips“, „Fana“, „Herceg“ i „Klas“, voda se koristi u tehnološkom procesu. Firma „Herceg“ svoje otpadne vode iz tehnološkog procesa prerađuje u vlastitom postrojenju za tretman otpadnih voda, a otpadne vode iz firme „Corn flips“, „Fana“ i „Klas“ su uključene na gradski kanalizacioni sistem i prerađuju se na gradskom postrojenju za prečišćavanje otpadnih voda.

Problemi:

- Nedostatak kanalizacionog sistema i tretmana otpadnih voda izvan gradskog područja, a ovaj problem je izražen i na prostoru Špionice, Dubokog Potoka i Tinje, na kojima se izgrađuju industrijski pogoni i formiraju poslovne zone.

OTPADNE VODE / ZAGAĐENJA VODA U POLJOPRIVREDI

Stanje:

U općini Srebrenik, poljoprivredna otpadna voda (cca 60.000 m³ /godišnje) sadrži kabasti materijal, biorazgradive organske supstance, amonijak, i nutrijente koji stvaraju pritisak na rijeke Tinju i njene pritoke: rijeka Bistrica, Jasenička rijeka, Lisovička, Kugička, Čaška, Džombička, Čojlučka, Morašnica, Slanjska, Špionjačka, Moštanica i potoke: Fačkin, Lušnički i Hrgovski.

Problemi:

- Nedostatak organiziranog odlaganja poljoprivrednog otpada sa adekvatnim mehaničko-biološko-tehničkim tretmanom poljoprivrednog otpada u općini Srebrenik;
- Neadekvatna upotreba pesticida, herbicida i umjetnog đubriva u poljoprivrednoj proizvodnji i nedostatak sistema za nadgledanje i praćenja upotrebe istih.

EKSPLOATACIJA VODE ZA POTREBE STANOVNIŠTVA, INDUSTRIJE I POLJOPRIVREDE

Na području Općine Srebrenik nalazi se 5 velikih komunalnih izvorišta, koji su kaptirani i koriste se za vodosnabdjevanje pojedinih naseljenih mjesta. Najznačajnije od njih je izvorište Vlahulje, gdje su podzemne vode pronađene u značajnim količinama.

Pored ovog izvorišta, izdvaja se i izvorište Duboki Potok, koje sa Vlahuljama opskrbljuje pitkom vodom više od cca 10.000 stanovnika, te sljedeći bunari koji su uključeni u sistem vodosnabdijevanja:

- Bunar B6, Q= 15.00 l/s
- Bunar B7, Q=20.00 l/s
- Bunar B3, Q= 7.00 l/s.

Također, na području urbanog područja Srebrenika, nalazi se i jedan komunalni ispust, koji je lociran u vodozaštitnoj zoni izvorišta Vlahulje.

Stanje vode za potrebe domaćinstava/stanovništva prema mjestim područjima je sljedeće:

MP Srebrenik

Stanje:

Ukupna potrebna količina vode je 53 l/s, a minimalni kapacitet na mjesnom području Srebrenik je 43 l/s. Na postojeće sisteme je ukupno priključeno 5.858 korisnika (domaćinstva - kuće i stambene zgrade, industrijski pogoni i javne institucije).

Problemi:

- Nedostatak vode na izvorištima;
- Neadekvatna zaštita izvorišta.

MP Podorašje

Stanje:

Ukupna potrebna količina vode je 13 l/s, obezbijeđena količina vode u naselju 10 l/s, minimalni kapacitet $Q_{min}=2,6l/s$. Na postojeće sisteme je ukupno priključeno 1,098 korisnika (domaćinstva - kuće i stambene zgrade, industrijski pogoni i javne institucije).

Problemi:

- Nedostatak vode na izvorištima;
- Neadekvatna zaštita izvorišta.

MP Tinja

Stanje:

Ukupna potrebna količina vode je 6 l, a ukupna trenutno obezbijeđena količina vode je 2,5 l, minimalni kapacitet iznosi 0,3 l/s. Na postojeće sisteme je ukupno priključeno 466 korisnika (domaćinstva - kuće i stambene zgrade, industrijski pogoni i javne institucije). Vodovodni sistem Potpeć treba da obuhvati 4 naselja (Popeć G., Potpeć D., Mičići i Brđani), trenutno urađena kaptaža na izvoru vrelo za kolektivno naselje 1,7 l/s, rezervoara 1 m³. Nije izgrađen sistem za većinu područja Potpeć, a trenutno raspoloživa izvorišta Hajdukovac i Vrela su procijenjena na kapacitet 0,7 l/s.

Problemi:

- Gubici u postojećim vodovodnim sistemima;
- Neadekvatna zaštita izvorišta.

MP Duboki Potok

Stanje:

Ukupna potrebna količina vode je 15 l/s, a ukupna trenutno obezbijeđena količina vode je 6,9 l/s, minimalni kapacitet je 2,7 l/s. Na postojeće sisteme je ukupno priključeno 1.823 korisnika (domaćinstva - kuće i stambene zgrade, industrijski pogoni i javne institucije).

Problemi:

- Dotrajala distributivna mreža i priključci;
- Neadekvatna zaštita izvorišta.

MP Rapatnica

Stanje:

Ukupna potrebna količina vode je 8 l/s, a ukupno trenutno obezbijeđena količina vode je 3,4 l/s. Na postojeće sisteme je ukupno priključeno 962 korisnika (domaćinstva - kuće i stambene zgrade, industrijski pogoni i javne institucije).

Problemi:

- Nedostatak mjerenja i kontrole potrošnje vode u lokalnim vodovodima;
- Neadekvatna zaštita izvorišta.

MP Sladna

Stanje:

Ukupna potrebna količina vode je 13 l/s, a ukupna trenutno obezbijeđena količina vode je 13,1 l/s. Na postojeće sisteme je ukupno priključeno 798 korisnika (domaćinstva - kuće i stambene zgrade, industrijski pogoni i javne institucije).

Problemi:

- Neadekvatna zaštita izvorišta.

MP Špionica

Stanje:

Ukupna potrebna količina vode iznosi 17 l/s, a ukupna trenutno obezbijeđena količina vode u naselju je 15,4 l/s. Na postojeće sisteme je ukupno priključeno 966 korisnika, domaćinstava.

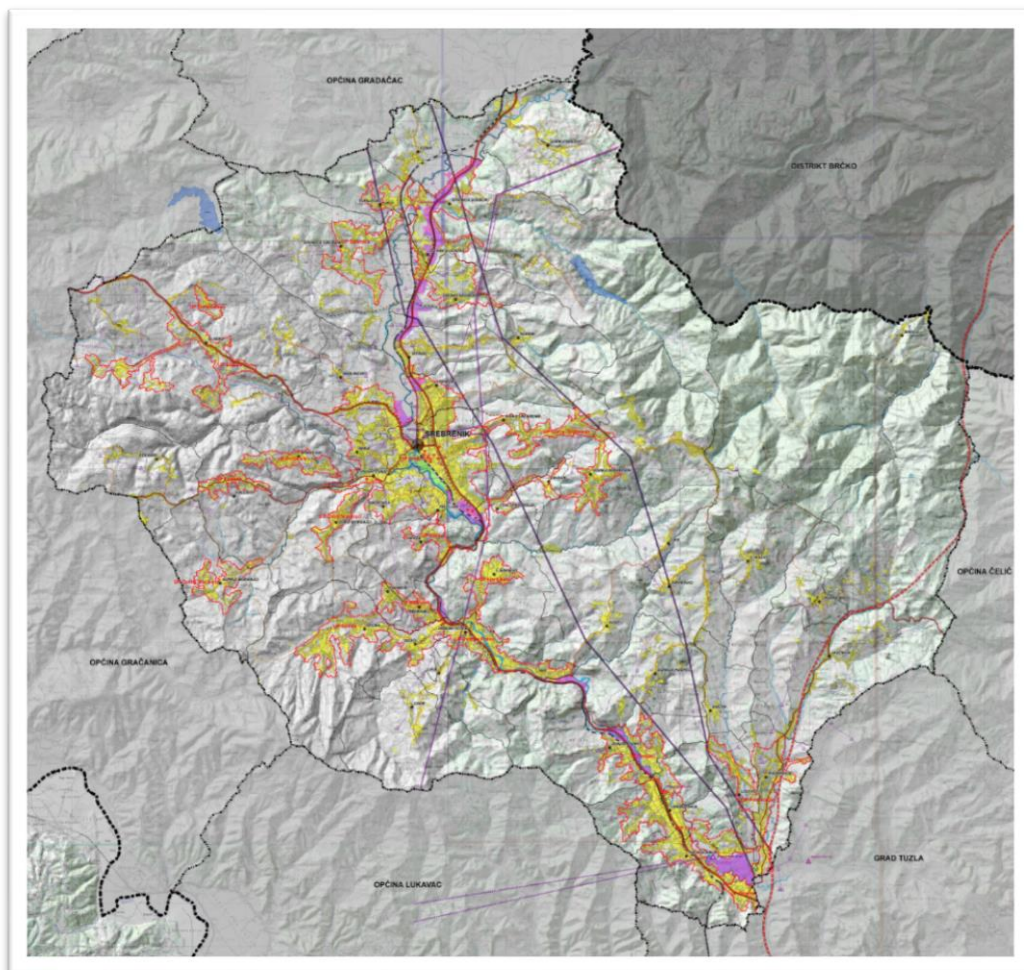
Problemi:

- Neadekvatna zaštita izvorišta.

Eksploatacija vode za industrijske procese/proizvodnju na godišnjoj bazi iznosi oko 10.000 m³ i koristi se voda iz gradskog vodovoda.

Voda za poljoprivrednu proizvodnju dolazi iz vlastitih bunareva i djelimično iz lokalnih vodovoda. Rijeka kao izvor vode se neznatno koristi za potrebe poljoprivrede. Pretpostavlja se da količina eksploatirane vode iznosi 50.000 m³ /godišnje.

4.2. Stanje atmosfere

Slika 24. Energetska infrastruktura (PP općine Srebrenik 2015 – 2035.)

Zagađenje atmosfere emisijama štetnih i opasnih materija na području općine Srebrenik predstavlja problem sa kojim se općina svakodnevno suočava, koji vrlo negativno utiče na zdravlje stanovnika, stanje ekosistema i uopšte na socijalno–ekonomski razvoj.

Glavni uzročnici koji dovode do emisija velikih količina raznih štetnih i opasnih materija u atmosferu su sva naselja općine Srebrenik u slijedećim segmentima funkcionisanja.

U cilju što objektivnijeg prikaza stanja predloženi su izvori emisija:

- Grijanje stambenog prostora (individualno i kolektivno stanovanje) i prostora u objektima javne namjene;
- Potrošnja električne energije u domaćinstvima i javnim objektima, i u svrhu obezbjeđenja javne rasvjete;
- Postojeće divlje deponije;
- Emisje štetnih i opasnih materija koje nastaju od privrednih subjekata;
- Emisija iz saobraćaja;
- Slaba ekološka svijest građana.

U svrhu ilustracije stanja problema, u daljem dijelu teksta prikazani su podaci o količinama najvažnijih štetnih materija koje se na godišnjem nivou emituju u atmosferu:

- Preko 10 mil.tona ugljendioksida CO₂;
- Oko 45 mil.tona sumpordioksida SO₂.

4.2.1. Toplifikacija grada Srebrenika

Intenzivan razvoj općine Srebrenik je doprinio tome da se izgradio veliki broj individualnih kotlovnica, što je dovelo do prekomjernog zagađenja okoline. Općinsko vijeće je prepoznalo ovaj problem te je na njihov zahtjev u periodu od 2006-2010. godine učinjen niz koraka ka rješavanju ovog problema gdje je kao konačnica napravljen Idejni projekat postrojenja za proizvodnju i distribuciju toplotne energije za potrošače u zoni Centar I u Srebreniku, nakon čega je uslijedio i Glavni projekat te realizacija jedne faze.

Kao lokacija za početak realizacije projekta toplifikacije je uzeta postojeća lokacija kotlovnice i skladišta uglja u krugu MSŠ Srebrenik. Infrastruktura objekta koja je već postojeća može prihvatiti savremena tehničko-tehnološka rješenja koja su planirana projektom toplifikacije.

Projektom toplifikacije grada Srebrenika je planirano da se obuhvate objekti za koje se već obezbjeđuje toplotna energija, Srednja, Osnovna škola, Dom zdravlja, pored toga je planirano i povećanje kapaciteta i na druge objekte.

Sistem toplifikacije se sastoji od centralne toplane i distributivne toplovodne mreže do potrošača. Projektom je planirano i to da se postojeći objekat prilagodi kapacitetu kotlova od cca 4 MW, što bi bilo dovoljno da se obezbjedi oko 50% potreba grada za toplotnom energijom.

Projekat bi se realizovao u 2 faze:

I faza - Ugradnja jednog kotla na biomasu u kotlovnici MSŠ Srebrenik, na koju su priključeni objekti osnovne škole, Dom zdravlja, snage 2 MW tople vode parametara (PN6; 90/70 °C) i

II faza - Ugradnja jednog kotla na biomasu u sklopu kotlovnice Doma kulture, snage 2 MW tople vode parametara (PN6; 90/70 °C)

Kao osnovno gorivo se predviđa drvena biomasa dobijena sječom šuma, kao i šumski otpad, dok bi se po potrebi nabavljali i drveni otpad iz drvoprerađivačke industrije i ogrijevno drvo. U okviru toplane, na mjestu sadašnje administracije komunalnog preduzeća ili nekom drugom mjestu, predviđen je prostor za kratkoročno skladištenje energenta. Dnevno skladište goriva je tako dimenzionisano da može prihvatiti dovoljnu količinu pripremljenog goriva za cjelodnevni nesmetani rad postrojenja pri maksimalnom kapacitetu. Priprema goriva se sastoji od usitnjavanja do sječke, dalje se transportuje, do mjesta gdje će se vršiti skladištenje pripremljenog goriva.

Prednosti sistema centralnog grijanja su „uklanjanje“ velikog broja dimnjaka, bolja kontrola pepela i ostataka goriva, oslobađa se više skladišnog prostora, reguliše se zagađivanje okoline i povećava se životni standard stanovništva.

Tri glavna zahtjeva koja treba razmotriti pri uspostavljanju sistema centralnog grijanja: ekonomska opravdanost, zaštita okoline i životni standard stanovništva. Projekat toplifikacije će

se realizovati kroz proces dodjele koncesija, na kantonalnom nivou ili putem nekog modela javnog-privatnog partnerstva. Opština je pokrila troškove izrade Studije izvodljivosti.

Slika 25. Kotao Topling Prnjavor sistema centralnog grijanja grada Srebrenika

4.2.2. Toplifikacija grada Srebrenika – Zona II

Ovim projektom je nastavljena realizacija projekta toplifikacije grada Srebrenika. Glavni projekat definiira investiciono-tehničku dokumentaciju za izradu savremene toplane na biomasu i primarne cijevne mreže toplovoda u zoni II u gradu Srebreniku, u cilju snabdijevanja stambeno-poslovnih objekata toplotnom energijom za grijanje, a radi poboljšanja energetske efikasnosti, smanjenja onečišćenja zraka i emisija stakleničkih gasova.

Objekti u zoni II, planirani za priključenje na novu rejonsku kotlovnicu u objektu JU Centar za kulturu i informisanje Srebrenik, snabdijevaju se toplotnom energijom iz individualnih toplotnih izvora, centralnih kotlovnica, etažnih kotlovnica ili loženjem u ložištima u prostorijama koje se zagrijavaju.

U skladu sa Projektnim zadatkom novo postrojenje će biti smješteno u prostoru postojeće kotlovnice JU Centar za kulturu i informisanje Srebrenik, gdje će tri kotla na čvrsto gorivo (ugalj) biti zamijenjeni postojenjem (kotao) na drvnu sječku od 1MW. Prvobitni projekat je u određenim segmentima korigovan kroz razradu Glavnog projekta iz razloga što u prostoru postojeće kotlovnice nije bilo moguće instalirati postrojenje toplotnog kapaciteta potrebnog za sve planirane potošače u zoni II. Ovo se prevazišlo na način da se u prostor kotlovnice instaliraju postrojenja

snage 1MW a preostali dio, do vršnog opterećenja, nadoknadi povezivanjem toplovodm sa postojećom kotlovnicom u izgrađenoj u fazi I, koja ima raspoloživ kapacitet da pokrije vršna opterećenja potrošača u zoni II. Predviđen je direktan način priključenja objekata na toplovodnu mrežu.

Objekat kotlovnice će biti podijeljen na dvije cjeline, prostor za smještaj dvne sječke sa opremom za dopremu sječke prema kotlovima i prostor za smještaj toplovođenog kotla i prateće opreme.

Oprema u kotlovnici se spaja u primarni i sekundarni cirkulacioni krug koji zajedno sa toplovođenim razvodom od kotlovnice do potrošača i instalacijama kod potrošača čine toplifikacioni sistem. Ovaj sistem sadrži i multiciklon, odprašivač dimnih gasova koji se sastoji iz paketa ugrađenog u zajedničko kućište ciklona.

Projektom je predviđeno povezivanje postojeće kotlovnice, instalisanog kapaciteta 4 MW, sa projektovanom kotlovnicom, instalisanog kapaciteta 1 MW, podzemnim toplovođom DN150/250 čiji je toplotni režim 90/70 °C. Ovim rješenjem bi se omogućilo povećanje snage projektovanog postrojenja sa instalisanih 1 MW do potrebnog toplovođenog konzma objekta koji se planiraju priključiti na njega.

4.2.3. Energetska efikasnost – projekti izgradnje javne rasvjete

Podaci o izgrađenoj javnoj rasvjeti na području općine Srebrenik za period 2017-2018. godina:

1. Projekat izgradnje EE javne ulične rasvjete u MZ Ljenobud, MZ Previle, MZ Gornji Moranjci, MZ Ibrići, MZ Gornji Hrgovii MZ Brezik;
2. Projekat izgradnje EE javne ulične rasvjete u naseljima Špionica Donja, Čekanići, Brnjičani, Donji Srebrenik, Dedići, Lipje, Lisovići, Kurtići-Zahirovići, Ibrići i dovršetak radova na I fazi EE rasvjete na području općine Srebrenik;
3. Projekat izgradnje EE rasvjete u Srebreniku (Špionica Srednja, Špionica Centar, Pirage, Luka, Kuge, Tinja Donja, Tinja Gornja, Jasenica i Sladna-Hodžići);
4. Projekta izgradnje EE javne ulične rasvjete na području općine Srebrenik (MZ Kuge, MZ Podorašje, MZ Donji Srebrenik i MZ Sladna-Hodžići).

Izrada registra javne rasvjete je takođe jedan od projekata u sklopu poboljšanja energetske efikasnosti općine Srebrenik kao i dostupnost podataka na jednom mjestu o stanju i broju javne rasvjete.

4.2.4. Utopljavaње objekata i zamjena postojećih kotlova sa ekološki prihvatljivim

Utopljavaње javni, kolektivnih i individualnih stambenih objekata (toplifikacija, promjena stolarije, korištenje solarnih panela, zamjena postojećih kotlova sa kotlovima koji koriste energente koji spadaju u ekološki prihvatljive) jedan je od načina rješavanja zagađenja zraka, a ujedno i rješavanje problema po pitanju energetske efikasnosti. Sufinansiranjem iz opštinskog ili kantonalnog budžeta, iz banaka ili drugih privrednih subjekata, moguće je osigurati realizaciju

ovakvih projekata. Primjena kotlova na ekološki prihvatljive energente u velikoj mjeri smanjuje zagađenje zrak, a ujedno povećava energetske efikasnosti objekata.

Individualni pristup ovoj problematici nameće se kao najprihvatljiviji s obzirom da građanstvo još uvijek nema dovoljno razvijenu svijest o uticaju upotrebe fosilnih goriva na kvalitet zraka i uštedu energije kroz principe energetske efikasnosti.

ZAGAĐENJE ATMOSFERE EMISIJAMA ŠTETNIH I OPASNIH MATERIJAMA IZ SEKTORA INDUSTRIJE

Ovaj sektor doprinosi emisiji u atmosferu štetnih i opasnih materija, kao i stakleničkih gasova.

ZAGAĐENJE ATMOSFERE EMISIJAMA IZ SAOBRAĆAJA

U toku jedne godine, samo u saobraćaju se emituje:

- oko 200 tona azotnih oksida,
- oko 2 tone amonijaka,
- oko 100 tona nemetanskih isparljivih organskih spojeva,
- oko 700 tona ugljen monoksida,
- oko 20 tona sitnih čvrstih čestica,
- oko 30 tona ugljen dioksida
- oko 5 tone metana.

ZAGAĐENJE ATMOSFERE EMISIJAMA IZ OBLASTI POLJOPRIVREDNE PROIZVODNJE

U izvjesnoj mjeri, zagađenju atmosfere doprinosi i oblast poljoprivredne proizvodnje (posebno u procesu nastajanja i skladištenja stajnjaka te i u procesu korištenja stajnjaka i vještačkih đubriva, i primjene pesticida).

Ovakvo zagađenje atmosfere doprinosi i zagađenju tla putem kiselih kiša, te zagađenja podzemnih i površinskih voda procjeđivanjem.

Problemi:

- Zagađenost zraka u periodu sezone grijanja, zbog velikog broja individualnih kotlana na čvrsto gorivo (ugalj, lož ulje, komunalni otpad);
- Nedovoljna izgrađenost toplotnih izolacija na javnim objektima i individualnim stambenim objektima (zamjena stolarije, postavljanjem izolacije na objekte);
- Nedovoljna informisanost građana o mogućnostima primjene osnovnih principa energetske efikasnosti i obnovljivih izvora energije;
- Nedovoljna edukacija građana o važnosti očuvanja okoliša.

S ciljem smanjenja zagađenja zraka, u 2011 godini urađen je glavni projekat postrojenja za proizvodnju i distribuciju toplotne energije na biomasu. Toplana kapaciteta 2 x 2 MW je izgrađena i puštena u rad 2012.-2013. godine. Toplotna mreža je izgrađena u toku 2015. godine. Trenutno su na ovu mrežu priključena 4 veća javna objekta (dvije škole, Dom zdravlja, nova zgrada Općine), 3 manja poslovna prostora i 1 stan. Za naredni period planira se priključivanje 300 stanova, 150 poslovnih prostora i nekoliko javnih objekata (sportska dvorana, MUP i Obdanište).

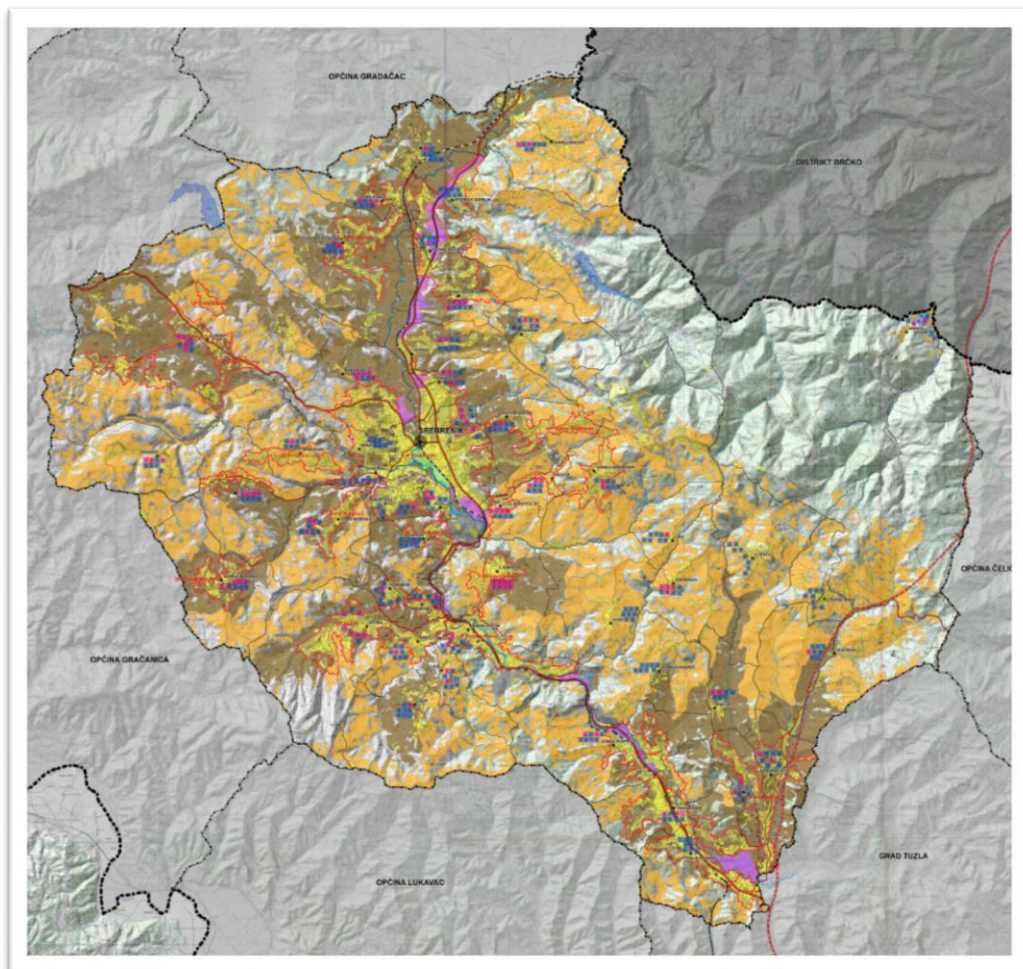

U proteklom periodu evidentirano je značajno zagađenje zraka iz individualnih ložišta, pa se smanjenje aerozagađenja u narednih 3-5 godina planira postići prije svega proširenje distributivne mreže, te adekvatnom inspekcijskom kontrolom vrste energenta koji se koriste. Planira se priključivanje nekoliko poslovnih objekata i nekoliko kolektivnih stambenih objekata na gradsku toplanu. Takoše, planirana je i rekonstrukcija kotlovnice u Centru za kulturu (uvođene biomase kao energenta), na koju bi se priključilo više objekata – stambenih zgrada.

Trenutno nema kontinuiranog mjerenja kvaliteta zraka. U posljednjih 8 godina provodi se periodično mjerenje jedan puta godišnje u trajanju od dvadesetak dana, u različitim kalendarskim periodima i na različitim lokacijama, te se provjene moraju uzeti sa znatnom rezervom. Bazni podaci za minimume, maksimume i prosjeke polutanata PM_{2,5} i SO₂, prema mjerenju iz februara 2013.godine, na lokaciji Obdanište dati su u tabeli:

POKAZATELJ KVALITETA	MINIMUM	MAKSIMUM	PROSJEK
PM _{2,5} (µg/m ³)	24,6	112,2	52,5
SO ₂ (µg/m ³)	52,6	209,4	103,6

4.3. Stanje tla

Slika 26. Poljoprivredno zemljište (PP općine Srebrenik 2015 – 2035.)

Prema dostupnim podacima iz Prostornog plana općine Srebrenik za period od 2015. do 2035. godine, od ukupne površine općine Srebrenik, poljoprivredno zemljište zauzima površinu od 12.249,66 ha ili 49,41%. Poljoprivredno zemljište općine Srebrenik čini I, II i III agrozonu. Najveće površine poljoprivrednog zemljišta pripada II agrozonu sa 7.130,17 ha, zatim I agrozonu sa 5.065,03 ha i III agrozonu sa 54,45 ha. Poljoprivredno zemljište se u cijelosti nalazi u privatnom vlasništvu.

Od ukupnog poljoprivrednog zemljišta oranice zauzimaju cca 42%, voćnjaci cca 8%, pašnjaci cca 3% i livade cca 2%. Namjena zemljišta urbanih područja općine Srebrenik je sljedeća:

- Šumsko zemljište 120,39 ha;
- Poljoprivredno zemljište 1.102,57 ha;
- Građevinsko zemljište pretežna namjena stanovanje (postojeće) 650,97 ha;
- Građevinsko zemljište pretežna namjena stanovanje (planirano) 920,68 ha;

- Građevinsko zemljište pretežne namjene privredne zone (postojeće) 35,48 ha;
- Građevinsko zemljište pretežne namjene privredne zone (planirano) 65,39 ha;
- Građevinsko zemljište pretežne namjene sport i rekreacija (planirano) 16,86 ha;
- Saobraćajne površine (postojeće) 195,49 ha;
- Saobraćajne površine (planirano) 10,99 ha;
- Eksploatacione površine 28,29 ha;
- Odlagalište 5,36 ha;
- Vodne površine 57,99 ha.

Obzirom na svakodnevne aktivnosti koje se odvijaju na području općine Srebrenik, zemljište je veoma podložno promjenama, u smislu namjene i korištenja, ali i degradacije i mnogih štetnih utjecaja. Degradacija zemljišta uslovljena je različitim faktorima iz svih društveno-ekonomskih segmenata. Najveći identifikovani zagađivači tla su neadekvatno odložen otpad, otpadne vode i hemijska sredstva u poljoprivredi.

NEGATIVNI UTICAJI PROUZROKOVANI FUNKCIONISANJEM NASELJA

Stanje:

Zagađenje i pritisak na tlo uzrokuju otpadne vode iz urbanih i ruralnih sredina. Loše stanje sistema javne kanalizacije i neodgovarajuća tehnološka rješenja septičkih jama uzrokuju ispuštanje otpadnih voda direktno u tlo. U ruralnim područjima općine ne postoji kanizacioni sistem za prikupljanje i tretman fekalnih otpadnih voda. Otpadne vode iz domaćinstava koja nisu priključena na sistem javne kanalizacije uzrokuju zagađenje i degradaciju tla. Jedan broj individualnih objekata, iz urbanog područja i poslovnih objekata, nije priključen na gradsku kanizacionu mrežu i tretman otpadnih voda.

Zagađenost tla otpadom je konstantno prisutna, usljed posljedica odlaganja otpada raznih vrsta. Na širem području općine Srebrenik otpad se odlaže na divlje deponije, zatrpavanjem, paljenjem, ili direktnim bacanjem na zemljište. Kontaminacija zemljišta na lokacijama divljih deponija, gdje se odlaže komunalni i drugi čvrsti otpad, je trajna.

Zagađenje i pritisak na tlo postoji i usljed prevelike i nekontrolisane sječe šuma u cilju obezbjeđenja stanovništva, javnih institucija i poslovnog sektora ogrevom.

Problemi:

- Zagađenost tla štetnim materijama iz otpadnih kanizacionih voda;
- Zagađenost tla štetnim materijama iz otpada sa divljih deponija;
- Smanjenje količine drvne mase koja bi svojim raspadanjem imala uticaj na stvaranje novih količina plodnog tla;

- Nepovratan gubitak plodnog tla usljed erozionih procesa, kao posljedica prekomjerne sječe šuma;
- Onemogućavanje i smanjenje apsorpciju stakleničkih gasova, kao posljedica prekomjerne sječe šuma.

NEGATIVNI UTICAJI PROUZROKOVANI FUNKCIONISANJEM INDUSTRIJE

Stanje:

Zagađenje i veliki pritisak na tlo ima ispuštanje štetnih materija koje nastaju pri proizvodnim procesima u industrijskim postrojenjima. Tlo se zagađuje i usljed neadekvatnog odlaganja industrijskog otpada.

Problemi:

- Zagađenje tla štetnim materijama prisutnim u industrijskim postrojenjima;
- Zagađenje tla štetnim materijama iz otpada, koje zbog loše tehnologije deponija dopijevaju direktno u tlo;

NEGATIVNI UTICAJI PROUZROKOVANI AKTIVNOSTIMA U POLJOPRIVREDNOJ PROIZVODNJI

Stanje:

Nepravilna i nekontrolisana upotreba pesticida i vještačkih đubriva u poljoprivrednoj proizvodnji jedan je od osnovnih faktora onečišćenja i degradacije tla. Neadekvatnom upotrebom hemijskih sredstava, osim što nećemo postići željeni efekat, zagađujemo životnu sredinu.

Upotreba teške mehanizacije u periodu loših vremenskih i zemljišnih uslova, kao što su kiša, prevelika vlažnost zemljišta i slično uzrokuju lošu obradu zemljišta i narušavanje fizičko-hemijskih svojstava tla.

Problemi:

- Zagađenje tla uzrokovano neprimjenjivanjem standarda zaštite okoliša na farmama i gazdinstvima;
- Nepostojanje sistema za monitoring korištenja količina i vrsta pesticida, gnojiva i stajnjaka;
- Destrukcija i degradacija zemljišta u vidu kvarenja fizičko-hemijskih osobina poljoprivrednog tla.

NEGATIVNI UTICAJI PROUZROKOVANI SAOBRAĆAJEM

Tečna goriva koja se prosipaju iz motornih vozila kao i iz spremnika cisterni za prevoz goriva direktno zagađuju tlo putem kiše, snijega ili poplavnih voda.

4.3.1. Upravljanje otpadom

OSNOVNI PODACI O OPĆINSKOJ DEPONIJI KOMUNALNOG OTPADA „BABUNOVIĆI“ SREBRENİK

- Općinska deponija „Babunovići“ udaljena je 3 km od grada Srebrenika i locirana je neposredno pored regionalnog puta Srebrenik-Gračanica, na području MZ Babunovići;
- Deponijom upravlja JKP „9. Septembar“ d.d. Srebrenik;
- Deponija „Babunovići“ u funkciji je od 1982. godine, a sanacija iste započeta je 2008. godine. Deponija je zbog popunjenosti projektovanih kapaciteta zatvorena 2015. godine;
- Deponija „Babunovići“ u potpunosti je sanirana 2016. godine po Projektu sanacije, u skladu sa evropskim standardima iz ove oblasti;
- Deponija je ukupne površine 12.000 m²;
- U okviru Projekta sanacije deponije izvršena je izgradnja vodonepropusne podloge (kombinacija slojeva gline i geosintetika) na koju je prebačen sav ranije deponovani otpad, a potom su izvedeni i slojevi prekrivke, završno sa rekultivacijom terena;
- Na predmetnoj deponiji odloženo je ca. 90.000 m³ komunalnog otpada;
- Koordinate deponije Babunovići: 44°42'52.11"N 18°27'16.50" E;
- Najbliži vodotok Slanjanska rijeka, udaljenost ca. 160 m;
- Sanacijom deponije je u potpunosti spriječeno oticanje procjednih voda izvan tijela deponije.

REALIZACIJA PROJEKTA SANACIJE DEPONIJE „BABUNOVIĆI“

Deponovanje prikupljenog komunalnog otpada na području općine Srebrenik se od 1982. godine pa do septembra 2015. godine vršilo na gradskoj deponiji „Babunovići“.

Slika 27. Deponija „Babunovići“ prije sanacije

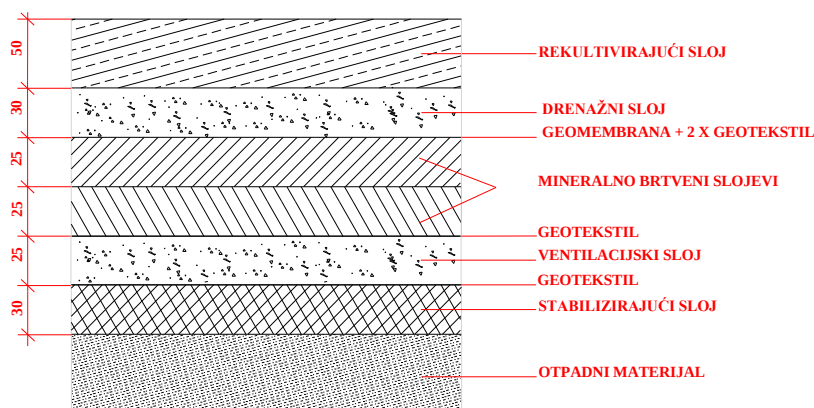

Obzirom da deponija nije zadovoljavala ni minimum ekoloških i sanitarnih uvjeta, Općina Srebrenik je 2006. godine započela sa projektom sanacije i rekultivacije predmetne deponije, koji je podrazumijevao sanaciju, odnosno propisno zbrinjavanje svih do tada deponovanih količina otpada, te izgradnju nove kasete za propisno deponovanje novih količina komunalnog otpada za naredne 2-3 godine, a sve u kontekstu izgradnje Regionalne sanitarne deponije.

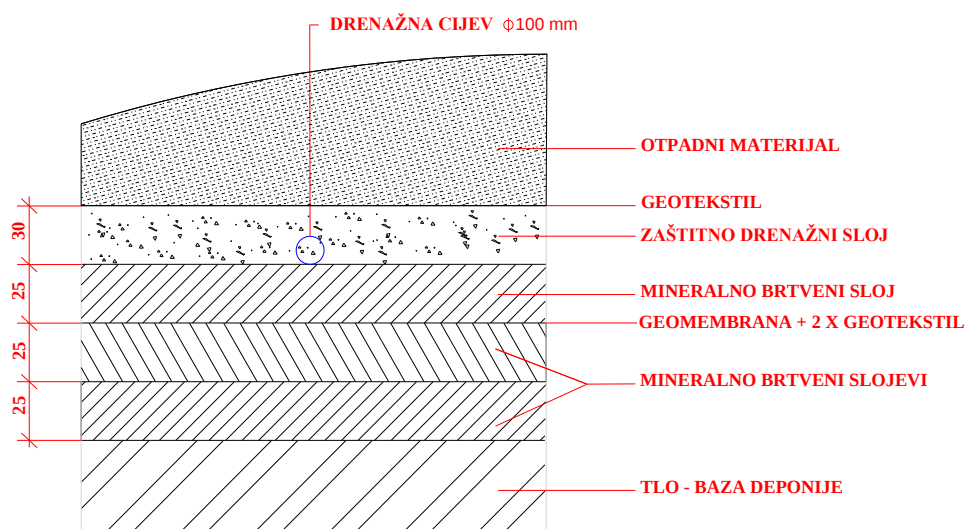
U 2006. godini kopletirana je projektno-tehnička dokumentacija, odnosno završena izrada Glavnog izvedbenog projekta sanacije gradske deponije komunalnog otpada „Babunovići“, koji je urađen od strane DD „Rudarski institut“ Tuzla, te je izvršen otkup ca. 8.000 m² zemljišta pored deponije, neophodnog za realizaciju Projekta sanacije.

U 2008. godini realizovana je I faza Projekta sanacije, u sklopu koje su izvedeni radovi na izgradnji 8.430 m² nepropusne podloge, na koju izvršeno prebacivanje svih ranije deponovanih količina otpad, te izvedeno 3.500 m² prekrivke i ozelenjavanja rekultivisane površine. U nastavku su prikazani slojevi podloge i prekrivke.

Slojevi prekrivke:

Slojevi podloge:

Završni sloj se sastoji od sljedećih slojeva:

- Stabilizirajući sloj debljine 30 cm,
- Ventilacijski sloj debljine 25 cm koji je izrađen od šljunka granulacije 16–32 mm, a služi za prihvatanje plinova koji nastaju razgradnjom otpada,
- Dva mineralno brtvena sloja po 25 cm, koji sprečavaju procjeđivanje oborinske vode u tijelo deponije i sprečavaju nekontrolisanu emisiju deponijskog plina u atmosferu,
- Geomembrana koja sprečava procjeđivanje oborinske vode u tijelo deponije,
- Drenažni sloj debljine 30 cm koji odvodi procjednu oborinsku vodu i povećava stabilnost kosine na područjima gdje je deponija u nagibu,
- Rekultivirajući sloj debljine 50 cm.

Slika 28. Ugradnja geomembrane

U toku 2009. godine realizovana je II faza Projekta sanacije predmetne deponije u sklopu koje je izvršena izgradnja „kasete“ površine ca. 4000 m², predviđene za deponovanje „novih“ količina otpada, tako da se počev od 2008. godine na našoj općini po prvi put komunalni otpad odlaže po sanitarnim i ekološkim standardima.

Radovi na sanaciji i zatvaranju predmetne deponije III faza, a koji podrazumijevaju izradu završnih slojeva prekrivke sa rekultivacijom, rješavanje pitanja oborinskih voda, otplinjavanje i ograđivanje same deponije, okončani su do kraja decembra 2016. godine.

Ovime se može konstatovati, da je u skladu sa svim okolinskim, te propisima i standardima u oblasti zbrinjavanja komunalnog otpada, u potpunosti završena sanacija i trajno zatvaranje općinske deponije komunalnog otpada „Babunovići“ Srebrenik.

Za sanaciju predmetne deponije pribavljena je građevinska dozvola, okolinska dozvola, vodna akta kao i sve druge dozvole i saglasnosti potrebne za konačnu sanaciju i zatvaranje deponije „Babunovići“.

Ukupna vrijednost sanacije je ca. 3 miliona KM.

Prijedlog monitoring plana u skladu sa propisima i rokovi za preduzimanje predviđenih aktivnosti i mjera

Nakon zatvaranja i rekultivacije deponije potrebno je, u skladu sa aktualnim zakonskim propisima, provoditi monitoring uticaja na okoliš. Cilj monitoringa je mjerenje ekoloških parametara koji mogu imati negativan uticaj na okolinu, biljni i životinjski svijet, ukoliko bi došlo do zagađenja zraka, vode i tla ili prekoračenja dozvoljenog nivoa buke. Osnovni negativni identificirani uticaji na okoliš deponije "Babunovići" su vezani za emisije u zrak, emisiju u vode i emisiju buke.

Program monitoringa mora se provoditi najmanje 30 godina nakon zatvaranja deponije, odnosno poslije definitivnog prestanka odlaganja, a da bi spriječili oštećenje okoliša te omogućili sigurnost lokacije i gravitirajućeg područja.

Tabela 1. Prijedlog monitoring plana

MEDIJ	PARAMETAR	MJESTO UZORKOVANJA	UČESTALOST MJERENJA
Zrak	metan CH ₄ , ugljik (IV) oksid CO ₂ sumporovodik H ₂ S zapašenost (ukupne lebdeće čestice-ULČ)	Na izlazu bunara (sondi) za otplinjavanje	Jednom godišnje
Voda	temperatura, °C pH-vrijednost talog nakon 0,5 sati taloženja, L/m ³ ukupne suspendirane materije, g/m ³ biokemijska potrošnja kisika BPK ₅ , g O ₂ /m ³ kemijska potrošnja kisika KPK, g O ₂ /m ³ amonijačni azot, g N/m ³ nitratni azot, g N/m ³ nitritni azot, g N/m ³ ukupni azot, g N/m ³ ukupni fosfor, g P/m ³	izvorište Đurišnjak izvorište Skakavac bunar B-7	Jednom godišnje
Buka	L _{eq} (A)	Na rubnim dijelovima deponije	Jednom godišnje (u periodu rada deponije)

PODACI O TRENUTNOM STANJU PRIKUPLJANJA KOMUNALNOG OTPADA I NADLEŽNOM JKP

Za Prikupljanje komunalnog otpada nadležno je JP „9. Septembar“ d.d. Srebrenik. Broj korisnika usluge prikupljanja i odvoza komunalnog otpada je sljedeći:

- Fizička lica (domaćinstva) - 6400;
- Pravna lica – 560.

Na području grada usluge prikupljanja i odvoza komunalnog otpada koristi 457 pravnih lica i 3026 fizičkih lica, dok u ostalim područjima koristi 145 pravnih lica i 3332 fizičkih lica.

U užem gradskom području komunalni otpad se odvozi svaki drugi dan, u gradskom i prigradskom području 1 puta sedmično, dok u ostalim područjima 2 puta mjesečno.

Prosječno se mjesečno prikupi cca. 750 t komunalnog otpada na području Općine. Prosječna cijena komunalne usluge odvoza smeća za domaćinstva su 8,00 KM. Sav prikupljeni otpad se od 2015. godine vozi i konačno zbrinjava na deponiju u Doboju. JKP raspolaže sa pet autosmečara (12-20 m³), jedan autopodizač i jedan traktor starosti vozila 10-37 godina. Broj uposlenih u sektoru prikupljanja i odvoza otpada u JKP je 14 radnika.

OSTALE AKTIVNOSTI NA RJEŠAVANJU PITANJA ZBRINJAVANJA KOMUNALNOG OTPADA

Kantonalnim Planom upravljanja otpadom TK (2015-2020), za općinu Srebrenik predviđene su dvije varijante rješenja pitanja upravljanja komunalnim otpadom:

1. Izgradnja regionalnog centra za upravljanje otpadom za općine Lukavac, Gračanica i Srebrenik, na lokaciji koju je potrebno zajednički utvrditi,
2. Priključenje svake od tri naprije navedene općine nekom od postojećih ili planiranih regionalnih centara.

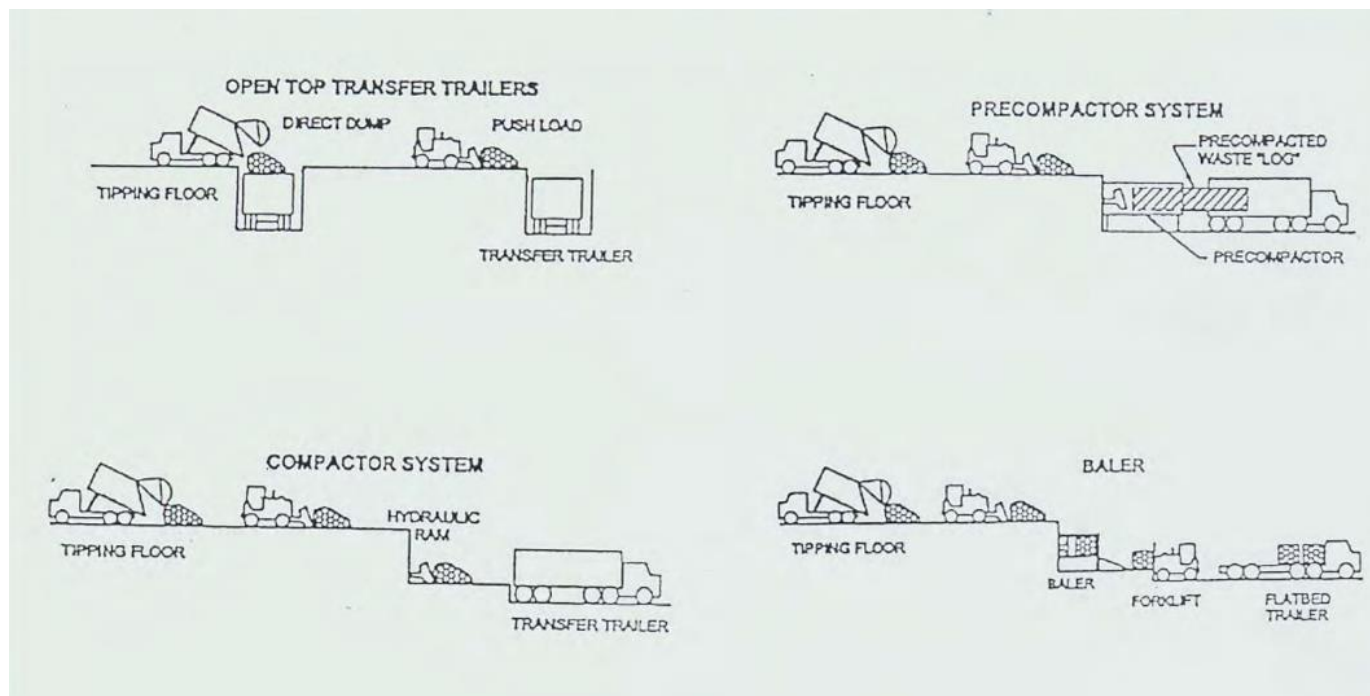
Također, jedna od opcija dugoročnog rješenja ovog pitanja za našu općinu je i priključivanje izgradnji međuopćinske deponije u Živinicama. Naime, ova međuopćinska deponija je u početku planirana za općine Živnice, Banovići i Kladanj, sa mogućnošću da se se naknadno pridruže i druge zainteresovane općine, o čemu je općina u 2018. godini uputila pismo namjere.

Uvažavajući naprijed konstatovano stanje, kao i odredbe Zakona o upravljanju otpadom koji preferira izgradnju regionalnih deponija, te na osnovu iskustva drugih općina iz BiH i iz regije po ovom pitanju, smatramo da je izgradnja transfer stanice, te nabavka potrebne prateće mehanizacije i opreme za odvoz otpada na neku od regionalnih deponija, u ovom trenutku optimalno rješenje pitanja zbrinjavanja komunalnog otpada za općinu Srebrenik.

Izgradnjom transfer stanice, te nabavkom jednog kamiona većeg kapaciteta, koji bi presovani otpad odvozio na neku od deponija (praktično umjesto dosadašnja četiri kamiona išao bi jedan), došlo bi to značajnih ušteda na samom transportu otpada.

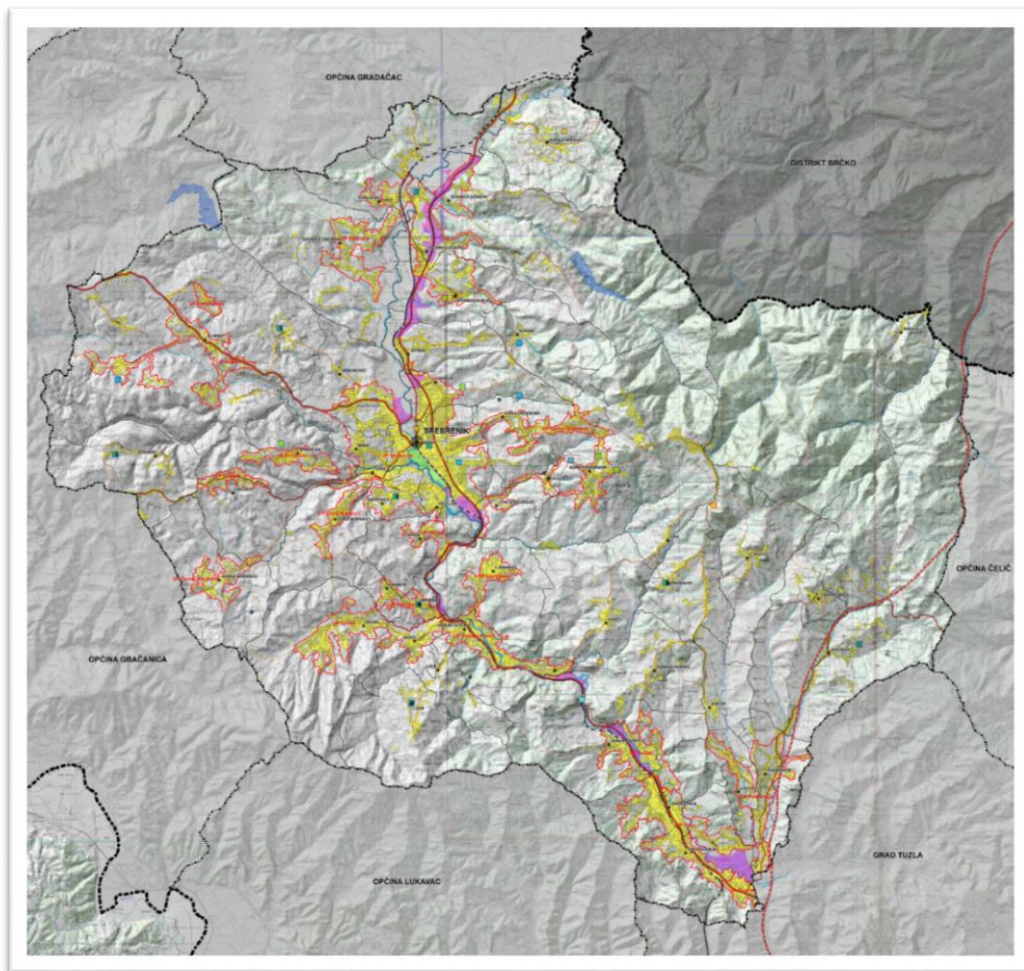
Uporedo s tim, JP „9. Septembar“ d.d. Srebrenik u najskorije vrijeme mora iznaći rješenje za obnovu voznog parka, odnosno nabavku novih kamiona-autosmečara.

Pretovarna stanica je objekat u kojem se obavlja prihvatanje i privremeno odlaganje nesortiranog komunalnog otpada, te pretovar otpada u vozila koja isti odvoze na mjesto odlaganja otpada.

Slika 29. Tipovi pretovarnih stanica

4.4. Stanje biljnog i životinjskog svijeta i kulturno-historijsko naslijeđe

Slika 30. Prirodno i kulturno historijsko naslijeđe (PP općine Srebrenik 2015 – 2035.)

Biodiverzitet

Stanje biljnog i životinjskog svijeta u općini Srebrenik svrstano je sjeverno-bosansko područje šuma hrasta kitnjaka i bijelog graba i montanih Šuma bukve. Ovo područje pripada uglavnom brdskom pojasu i nije izražena visinska zonalnost šumske vegetacije u klasičnom smislu, nego možemo reći da se na toplijem dijelu nalaze šume hrastova, a na hladnijem dijelu šume bukve. Šume bukve i jele nalazimo u uskim i duboko usječenim uvalama i hladnijim dijelovima padina, na nižim nadmorskim visinama. Najniži pojas klimatogene vegetacije predstavljaju šume sladuna i cera, iznad kojih se na hladnijim ekspozicijama nalaze širi i užiji pojasevi šume kitnjaka i cera.

Zastupljeni ekosistemi na području općine Srebrenik opisani su u nastavku.

Ekosistemi običnog graba i hrasta kitnjaka sa velikim brojem florističkih i geološko-pedoloških varijanti

Niži pojas ovog područja predstavljaju zajednica hrasta kitnjaka i običnog graba. Karakteristika ovih šuma bila je izražena spratovnost i složena građa. Različitim djelovanjem čovjeka nastale su šume običnog graba, degradirane šume kitnjaka i običnog graba, običnog graba i bukve. U ovom području nalazimo četiri subasocijacije: erytronietosum, caricetosum pilosae, staphyletosum,

ruscetosum aculeati. U ovoj zajednici nalazimo još *Primula vulgaris*, *Vinca minor*, *Anemona nemorosa*, srebrnolisna lipa *Tilia argentea*...

Ekosistemi montanih bukovih šuma sa biskupskom kapicom

Ova zajednica javlja se na kolinskim i submontanim pojožajima sjeverne Bosne. Karakteristične vrste ove zajednice su: *Ruscus hypoglossum*, *Epimedium alpinum*, *Vicia orobides*, *Tamus communis*, *Knautia drymeia*. Poseban izgled ove zajednice čini srebrnolisna lipa *Tilia argentea*. Za ove šume se pretpostavlja da su sekundarne tvorevine nastale uništavanjem jele.

Ekosistemi bukve i javora gluhača

Na ovim područjima nalaze se zajednice bukovih šuma koje nastaju na krečnjačkim supstratima, plitkim i suhim tlima, velikih nagiba i toplim ekspozicijama. Ovu zajednicu čine bukva, crni grab, javor gluhač, *Fraxinus ornus*, *Sorbus torminalis*, kserotermne i mezofilne vrste neutrofilnog karaktera. Ove šume imaju važnu funkciju u zaštiti od erozije zbog toga što se razvijaju na velikim nagibima.

Ekosistemi crnog grahora i hrasta kitnjaka

Ova zajednica razvija se na lapornim rendzinama, ilimerizovanim i pseudoglejnim zemljištima iznad pjeskovitih lapora i karbonatnih pješčara i konglomerata. Dominantne vrste su: kitnjak, *Dorycinum germanicum*, *Teucrium chamaedrys*, *Lathyrus niger*, *Poa nemoralis*. Ova zajednica ima veliki zaštitni faktor.

Ekosistemi acidofilnih šuma hrasta kitnjaka

Zajednica čistog kitnjaka razvija se na toplijim položajima. Usljed uticaja čovjeka često je degradirana i predstavljena je od šikare do šiblja pa do prelazne zajednice kitnjaka i breze. U ovom području javljaju se dvije asocijacije termofilnija: *ornetosum* i *acidofilnija*: *festucetosum*. Zajednica kitnjaka i cera može se naći na toplim ekspozicijama i većim nagibima. Floristički sastav je veoma sličan kitnjakovim šumama jer se javljaju mezofilni elementi kitnjakovih i bukovih šuma.

Tokom perioda maj 2018. – maj 2019. godine aktivno se radilo na projektu „**Inventarizacija, kartiranje i praćenje stanja vrsta i staništa planine Majevice**“.

Glavni donator ovog Projekta je Fond za zaštitu okoliša FBiH, ostali donatori su Općina Srebrenik, JP Šume TK dd Kladanj (Š.G. „Majevičko“ Srebrenik), Ministarstvo prostornog uređenja i zaštite okoline TK-a, Lovačko društvo „Majevica“ Srebrenik. Nosilac Projekta je Udruženje građana „Eko Mreža“.

Cilj ovog Projekta jeste da se kroz inventarizaciju, kartiranje i praćenje stanja vrsta i staništa planine Majevice, uradi analiza i istraži flora i fauna. Glavni ciljevi analiziranja flore i faune jesu da se poboljšaju postojeće karakteristike nežive i žive prirode područja Majevice, koje doprinose povoljnom stanju biljnih i životinjskih vrsta kao i tipova staništa i da se unaprijedi naučno istraživački rad iz oblasti zaštite okoliša kroz objavu Registra o flori i fauni planine Majevice (općina Srebrenik).

Inventarizacija stanja planine Majevice na području općine Srebrenik rezultirala je nalazom 354 vaskularne biljne vrste. Biljne vrste su analizirane na 29 oglednih polja u okviru 14 istraživanih područja. Sistematska analiza flore ukazala je na prisustvo vrsta iz 78 porodica. Najbrojnija po

vrstama je porodica glavočika – *Asteraceae* sa 41 vrstom, zatim porodica usnatika – *Lamiaceae* sa 28 vrsta, porodica trava – *Poaceae* sa 27 vrsta i mahunarki – *Fabaceae* sa 23 vrste. Na Majevidici je utvrđeno prisustvo deset biljnih vrsta iz različitih kategorija ugroženosti. Kritično ugrožena vrsta (kategorija CR) je *Stachys recta* L. – uspravni čistac. U kategoriji ranjivih (VU) zabilježene su četiri vrste: *Ruscus hypoglossum* L. – širokolisna veprina, *Ruscus aculeatus* L. – oštrolisna veprina, *Ilex aquifolium* L. – božikovina i prhutava sleznica, *Asplenium lepidum* C. Presl. Gotovo ugrožene vrste u kategoriji NT su: *Campanula hofmannii* – bosanska zvončika, *Campanula sibirica* L. – sibirski zvončika, *Dipsacus pilosus* L. – dlakava češljugovina i *Euphorbia gregersenii* – gregersonova mlječika. U kategoriji najmanje zabrinjavajućih vrsta – LC prema analizi Crvene liste flore Federacije Bosne i Hercegovine nailazimo na samo jednu vrstu *Lilium martagon* L. – zlatni ljiljan.

Od ukupnog broja biljnih taksona obuhvaćenih popisom, dvije su stenoendemske vrste vezane samo za područje Bosne i Hercegovine: *Campanula hofmannii* (Pant.) Greuter & Burdet – bosanska zvončika i *Euphorbia gregersenii* K. Mali – gregersonova mlječika.

Osim endemičnih, rijetkih i ugroženih vrsta, u flori Majevice su zastupljene i otrovne biljne vrste. Posebno su naglašene one s izrazitim toksičnim svojstvima, među kojima su izdvajaju: *Aconitum lycoctonum* ssp. *vulparia*, *Arum maculatum*, *Atropa bella-donna*, *Colchicum autumnale*, *Convallaria majalis*, *Datura stramonium*, *Dioscorea communis*, *Euonymus latifolius*, *Hedera helix*, *Ligustrum vulgare*, *Paris quadrifolia*, *Phytolacca americana*, *Polygonatum multiflorum*, *Sambucus racemosa*, *Solanum dulcamara*, *Solanum nigrum* ssp. *schultesii*, *Vincetoxicum hirundinaria* i *Viscum album* ssp. *abietis*.

Problemi:

- Nedostatak projektnih inicijativa i projekata iz oblasti istraživanja flore i faune planine Majevice i šireg područja općine;
- Nedostatak Registra flore i faune s posebnim osvrtoma na ugrožene i potencijalno ugrožene vrste;
- Nedostatak zaštićenih područja u općini Srebrenik prema IUCN klasifikaciji (Spomenik prirode i drugo);
- Nedostatak zajedničkog djelovanja u smislu pošumljavanja lokacija Majevice i šireg područja općine;
- Nepostojanje multimedijalne web platforme s prikazom prirodnih i drugih potencijala planine Majevice i okolnih područja.

Kulturno-historijsko i prirodno naslijeđe

Na području općine Srebrenik nalazi se veći broj spomenika. Pet spomenika je proglašeno nacionalnim dobrom od strane komisije za očuvanje nacionalnih spomenika i to: Stari grad Srebrenik, Prahistorijska gradina na lokalitetu Grabovik – Zaketuša, Džamija u Špionici, Džamija u Čojluku i Kuća Suljagića u Donjoj Špionici. Pored spomenika nacionalnog značaja, veći broj spomenika je planovima većeg reda (Prostorni plan Tuzlanskog kantona, Prostorni plan općine Srebrenik 1998. godine i Registar Zavoda za zaštitu i korištenje kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Tuzlanskog kantona) označeno kao nacionalno dobro općine.

Kulturno-historijske znamenitosti koje se nalaze u općini su:

Period predhistorije:

Prahistorijski lokalitet „Grabovik“ i Neolitsko naselje Gornji Hrgovi, Stare Varosi grada Srebrenik, Gradina ispod Kuga-Gornji Podpeč,

Srednji vijek:

Srednjovjekovni grad „Srebrenik“, Huremi – usamljeni stećak, Lokalitet kula-Sladna, Nekropola stećaka Mećave – Dubrave.

Osmanski period:

Urbana cjelina – predgrađe Starog grada „Srebrenik“, Ruralna cjelina Ćehaje, Džamija u Čojluku, Šehitluci – mezarje, Dovište Prisadi – Bukvik/Brnjičani, Stara Džamija i Konak Suljagić u Špionici.

XX stoljeće, Austrougarski period:

Džamija u Lušnici-Sladna, Stara Džamija Cage, Stara Džamija u Behramima, Džamija Čekanići, Stara Džamija Rapatnica, Stara Džamija u Zahirovićima, Pravoslavna Crkva Sv. Petra i Pavla (osveštena 1900), Pravoslavna Crkva uspenja Bogorodice (osveštena 1914), Stara Džamija sa haremom u Špionici, Spomen kosturnica Srebrenik i Spomenik civilima Orlova Klisura-Gonji Podpeč.

Prirodno naslijeđe općine Srebrenik čine:

- Gradski park
- Brdsko-planinski plato Ratis
- Vrijedno područje prirodnog naslijeđa Majevice
- Etno prirodni pejzaž (mlinovi), Gornji Hrgovi
- Etno prirodni pejzaž (mlinovi), Sladna
- Brdo (kota) Čungar, Gornji Srebrenik
- Planinski predio Okresanica
- Etno prirodni pejzaž (ansambl mlinova) na rječici Tinja
- Pećina "Šuplja stijena", Orlova Klisura
- Orlova Klisura između Podpeći i Bjelava
- Klisura Dubokog Potoka

- Vodopad na Bijeloj rijeci, Bjelave
- Šuma Lipik ispod naselja Rapatnica
- Pećina u zaseoku Mahala
- Pećina Majdan, Babunovići
- Kanjonske doline rijeke Uvernice - I
- Kanjonske doline rijeke Uvernice - II
- Vrtoča sa kraškim vrelom i ponorom u Gornjim Hrgovima
- Kazani na ušću Kugičke rijeke
- Vodopad na Fačkinom potoku
- Katino jezero - prirodna zamočvarena vrtača
- Vodopad na Čojlučkoj rijeci s pećinom
- Kameni most u dolini Lušničke rijeke
- Šuma Lipik ispod naselja Rapatnica
- Šume Hidže, Strane i Brdo
- Šumski kompleks na sjevernim padinama Okresanice
- Šumski kompleks na lokalitetu Breze na Majevidi.

Problemi:

- Nedovoljna valorizacija vrijednosti prirodnog i kulturno-historijskog naslijeđa na području općine Srebrenik kroz promociju i informisanost,
- Nedostatak projektnih inicijativa i projekata za zaštitu i unapređenje pojedinih lokaliteta: Okresanica, Barake, Karahum, Šehitluci, Bistrička rijeka i drugog prirodnog i kulturno-historijskog naslijeđa

5. AKCIONI PLAN ZAŠTITE OKOLIŠA

Obzirom na aktuelno stanje i registrovane probleme u području okoliša, uspostavljeni su operativni ciljevi za svaku oblast okoliša a koji se mogu predstaviti u sljedećoj tabeli:

OBLAST	OPERATIVNI CILJ	REALIZACIJA (%)		
		2019	2020	2024
VODA	OC1: Potpuna obuhvaćenost šireg gradskog područja Srebrenika odvodnjom i prečišćavanjem otpadnih voda	80%	90%	100%
	OC2: Izgrađena 4 kanalizaciona sistema i uređaji za prečišćavanje otpadnih voda za mjesna područja Tinja-Podorašje, Duboki Potok, Špionica i Sladna prečišćavanjem otpadnih voda		50%	100%
	OC3: Uspostavljen sistem kontrole svih vrsta zagađivača voda, kao i sistem zaštite vodozahvatnih područja otpadnih voda		100%	
TLO I OTPAD	OC1: Prihvaćena dugoročna strategija upravljanja otpadom, usaglašena sa višim nivoima		100%	
	OC2: Ostvaren obuhvat-pokrivenost kompletnog područja općine organizovanim prikupljanjem i odvozom komunalnog otpada na 100%	90%	95%	100%
	OC3: Povećana uključenost domaćinstava u korištenje ove usluge preko 90%	60%	80%	100%
	OC4: Povećan kapacitet u tehničko-organizacionom smislu subjekata zaduženih za upravljanje otpadom za zbrinjavanje otpada za 40% (sa postojećih 9.000 t/god)	50%	80%	90%
	OC5: Potpuno eliminisanje divljih deponija na cijelom području Općine		50%	90%
	OC6: 100% poljoprivrednih proizvođača sa područja općine Srebrenik upoznato sa principima integralne poljoprivredne Proizvodnje i očuvanjem okoliša.		100%	

ATMOSFERA I ENERGIJA	OC1: Smanjena potrošnja energije od fosilnih goriva za 100 % u objektima pod ingerencijom općine (objekti javne uprave, javne ustanove)		√	
	OC2: Smanjena potrošnja energije primjenom principa energetske efikasnosti za 15%		√	
	OC3: Smanjenje buke i vibracije, proces filtriranja zraka prirodnim putem, zaštita od erozije tla zasadom zelenih površina, niskog i visokog rastinja			√
	OC4: Proizvedeno 2000 kWh energije nastale od obnovljivih i/ili alternativnih izvora energije na području općine Srebrenik		50%	100%
	OC5: 50% građana upoznato s mogućnostima primjene osnovnih principa energetske efikasnosti i obnovljivih izvora energije	25%	50%	100%
	OC6: Smanjena potrošnja električne energije u sistemu javne rasvjete općine Srebrenik za 15%.		50%	100%
	OC7: Utopljanje stambenih objekata			20%
	OC8: Zamjena postojećih kotlova na čvrsto gorivo sa ekološki prihvaljivim gorivima			20%
BIORAZNOLIKOST	OC1: Valorizovano stanje i identifikovane mjere zaštite biološke raznolikosti i prirodne i kulturno-historijske baštine	25%	60%	100%

I KULTURNOHISTORIJSK O NASLJEĐE	OC2: Uspostavljeni instrumenti zaštite ekosistema rijeke Tinje i njenih pritoka: slap Bijele rijeke, Slanjanska, Bistrička rijeka i Hrgovski potok		50%	100%
	OC3: Uspostavljeni instrumenti zaštite bogate kulturno-historijske baštine na području općine Srebrenik.		50%	100%

U cilju ostvarivanja zadatih ciljeva planirane su sljedeće mjere:

5.1. Područje voda

Tip mjere	Šta?	Ko?	Kad?	Koliko?/Izvor sredstava
Realizirati/ Demonstrirati	Urađena inventura svih potrošača vode na gradskom vodovodnom sistemu koji se nisu priključili na gradsku kanalizacionu mrežu	JP Vodovod i kanalizacija	Do kraja 2019	0 KM
	Sačinjen i usvojen operativni plan priključivanja na kanalizacionu mrežu u široj gradskoj zoni	Služba za prostorno i JP Vodovod i kanalizacija	2020	0 KM
	Realizovano 100 % priključivanje svih korisnika na kanalizacionu mrežu u gradskoj zoni	Služba za prostorno i JP Vodovod i kanalizacija	Do kraja 2021	200.000 KM (30 % općinski budžet, 35 % priključne takse,
	Revitalizacija uređaja za prečišćavanje otpadnih voda	Služba za prostorno i JP Vodovod i kanalizacija	Do kraja 2024	500.000 KM (20 % općinski budžet, 80% AVP, fondovi
	Redizajniranje usvojenog Programa izgradnje kanalizacije na području općine Srebrenik i usvajanje od strane Općinskog vijeća	Služba za budžet, poduzetništvo i nadzor	2020	
	Apliciranje projekata iz ove oblasti kod viših nivoa i fondova	Služba za budžet, poduzetništvo i nadzor Općinski tim za pripremu pojekata	Kontinuirano	
	Izgradnja I faze kanalizacione mreže za mjesno područje Duboki Potok sa postrojenjem za prečišćavanje za 10.000 E/S	Služba za budžet, poduzetništvo i nadzor	Do 2022	2.754.720 KM (70% kredit, 30 % grant sredstva)

	Izgradnja I faze kanalizacione mreže za mjesno područje Tinja i Podorašje sa postrojenjem za prečišćavanje za 10.000 E/S	Služba za budžet, poduzetništvo i nadzor	Do 2024	3.052.907 KM (70% kredit, 30 % grant sredstva)
	Izgradnja I faze kanalizacione mreže za mjesno područje Špionica sa postrojenjem za prečišćavanje za 10.000 E/S	Služba za budžet, poduzetništvo i nadzor	Do 2025	2.896.597 KM (70% kredit, 30 % grant sredstva)
	Izgradnja I faze kanalizacione mreže za mjesno područje Sladna sa postrojenjem za prečišćavanje za 5.000 E/S	Služba za budžet, poduzetništvo i nadzor	Do 2025	1.421.680 KM (70% kredit, 30 % grant sredstva)
	Urađen i usvojen plan sanitarne zaštite svih izvorišta koja se koriste ili se planiraju koristiti za piće, kao i usvojen općinski pravilnik o vodozaštitnim zonama i zaštitnim mjerama na izvorištima	Služba za budžet, poduzetništvo i nadzor	2020	0 KM
	Poduzimanje mjera zaštite (uspostava I zaštitnih zona, informisanje građana o potrebi sprečavanja negativnih uticaja potencijalnih zagađivača na izvorišta u II i III zaštitnoj zoni).	Služba za budžet, poduzetništvo i nadzor	Do kraja 2020	80.000 KM (30 % općinski budžet, 70 % fondovi)
	Nastavak - Izgradnja sistema regulacije zaštite korita rijeke Tinje u dužini od 10 km i sanacija kritičnih erodiranih i oštećenih dionica (prema identificiranim projektima u Strategiji integralnog razvoja općine Srebrenik)	Služba za budžet, poduzetništvo i nadzor	Kontinuirano	
Lobirati	Kontinuirano zastupati i promovisati interese općine, a posebno prijedloge i projekte iz ovog dokumenta pred kantonalnim, federalnim i državnim tijelima uprave, kao i pred raznim domaćim i međunarodnim (posebno EU) fondovima i organizacijama.	Općinski načelnik	Kontinuirano	0 KM

5.2. Područje tla i otpada

Tip mjere	Šta?	Ko?	Kad?	Koliko?/Izvor sredstava
Realizirati/ Demonstrirati	Izrađena i usvojena strategija upravljanja otpadom na području općine Srebrenik ili Plan upravljanja otpadom	Služba za prostorno uređenje, JP „9. Septembar“	Do kraja 2020.	0 KM
	Povećani tehnički kapaciteti- modernizacija komunalnog preduzeća za prikupljanje i odvoz otpada na području općine Srebrenik (Nabavka 2 nove autosmećare kapaciteta 16-18 m3 Nabavka jednog vozila za selektivno prikupljanje otpada)	JP „9. Septembar“	Do kraja 2024.	
	Izgradnja zelenih ostrva i razvoj selektivnog načina prikupljanja otpada	JP „9. Septembar“	Do 2021.	
	Izgradnja pretovarne stanice i nabavka kamiona za odvoz presovanog otpada na neku od registrovanih deponija	Služba za prostorno uređenje,	2020.-2021.	
	Iznađeno i usvojeno rješenje razvrstavanja krutog otpada i deponije otpada za potrebe općine Srebrenik u narednom periodu (Pokrenuti aktivnosti u smislu lobiranja i zastuničkih inicijativa na nivou kantona i Federacije za izgradnju regionalne deponije)	Općinski načelnik, Služba za prostorno uređenje	Do 2021.	
	Izvršena kadrovska popuna i opremljenost komunalne inspekcije i komunalnih redara općine Srebrenik, 2 komunalna inspektora i dva komunalna redara	Služba nadležna za inspekcijske poslove	Do 2020.	

	Realizovano projekti iz Strategije (1.1.) koji se odnose na uključivanje građana u sprečavanju nekontrolisanog odlaganja otpada	Komunalna inspekcija i komunalni redari	Kontinuirano	0 KM
	Usvojen i proveden Program edukacija i informisanja poljoprivrednih proizvođača općine Srebrenik sa principima integralne poljoprivredne proizvodnje i očuvanja okoliša	Služba za budžet i poduzetništvo	Kontinuirano	15.000 KM (30% općinski budžet, 70% Fond za zaštitu okoliša TK)
	Pojačati inspekcijski nadzor prodaje pesticida u poljoprivredi, radi lakšeg uvida u stanje potrošnje i formiranja Registra upotrebe pesticida u poljoprivredi	Služba za inspekcijski nadzor	Do 2024.	0 KM
Založiti se i podržati	Nadležne službe pratiti pozive i natječaje za korištenje sredstava namijenjenih zaštiti i unapređenju okoliša i pripremati potrebne projekte i aplikacije	Služba za budžet, poduzetništvo i nadzor	Kontinuirano	0 KM
Lobirati	Kontinuirano zastupati i promovisati interese općine, a posebno prijedloge i projekte iz ovog dokumenta pred kantonalnim, federalnim i državnim tijelima uprave, kao i pred raznim domaćim i međunarodnim (posebno EU) fondovima i organizacijama.	Općinski načelnik	Kontinuirano	0 KM

5.3. Područje atmosfere

Tip mjere	Šta?	Ko?	Kad?	Koliko?/Izvor sredstava
Realizirani / Demonstrirani	Izgradnja i uspostava sistema daljinskog grijanja na bio masu u užoj gradskoj zoni II, II faza, kapaciteta 1 MW (JU Centar za kulturu i informisanje)	Javno komunalno preduzeće	2024	1.350.000,00 KM (23% općinski budžet, 77% Budžet TK)
	Utopljanje javnih, individualnih i SPO objekata	Javno komunalno preduzeće, Služba za prostorno uređenje	2020 - 2024	150.000 KM (100.000 općinski budžet, 50.000 ostali izvori)
	Postavljena toplotna izolacija i stolarija na objektima JU Druga osnovna škola Srebrenik i Dom kulture Srebrenik	Služba za prostorno uređenje	2019-2022	253.701,50 KM (20% općinski budžet, 80% grantovi)
	Instalisani solarni sistemi za pripremu tople vode na objektima Doma zdravlja, Obdaništa i Kuće za djecu sa posebnim potrebama)	Služba za budžet i poduzetništvo	2020-2021	80.000,00 KM (20% općinski budžet, 80% Budžet TK)
	Sadnja zelenih zasada (smanjenje prašine, prirodni filteri, zaštita od buke i vibracije, smanjenje erozije tla, psihološka uloga)	Javno komunalno preduzeće, Služba za prostorno uređenje	2020-2024	100.000,00 KM (50% iz općinskog budžeta, 50% grantovi)
	Proveden program edukacije i informisanja građana o mogućnostima primjene osnovnih principa energetske efikasnosti i obnovljivih izvora energije	Služba za budžet i poduzetništvo	2019-2024	2.500,00 KM iz općinskog budžeta
	Izrada energetske studije za općinu Srebrenik	Služba za budžet i poduzetništvo	2022	30.000,00 KM (30% općinski budžet, 70% grant)

	Održavanje javne rasvjete, zamjena postojećih rasvjetnih tijela energetski efikasnijom rasvjetom, uspostavljanje daljinskog upravljanja rasvjetom i izrada registra javne rasvjete	Služba za budžet i poduzetništvo	2019 - 2024	150.00,00 KM iz (60% iz općinskog budžeta, 40% budžet TK)
Založiti se i podržati	Općinski tim zadužen za praćenje realizacije LEAP-a će pratiti pozive i natječaje za korištenje sredstava namijenjenih zaštiti i unapređenju okoliša i pripremati potrebne projekte i aplikacije	Služba za budžet, poduzetništvo i nadzor	2019-2024	0 KM
Lobirati	Kontinuirano zastupati i promovisati interese općine, a posebno prijedloge i projekte iz ovog dokumenta pred kantonalnim, federalnim i državnim tijelima uprave, kao i pred raznim domaćim i međunarodnim (posebno EU) fondovima i organizacijama.	Općinski načelnik	2019-2024	0 KM

5.4. Područje biodiverziteta i kulturnog naslijeđa

Tip mjere	Šta?	Ko?	Kad?	Koliko?/Izvor sredstava
Realizirati/ Demonstrirati	Analiza obima degradacije biljnog i životinjskog svijeta i identifikovane mjere očuvanja biološke raznolikosti	Služba za društvene djelatnosti JP Šume	2020.	3.000 KM (općinski budžet)
	Inventarizacija vrsta flore, faune i fungije i identifikacija tipova staništa planine Majevice u cilju stvaranja jasnije slike trenutnog stanja biodiverziteta, kao i staništa planine Majevice	Služba za društvene djelatnosti JP Šume	2024.	
	Uraditi registar flore i faune na području općine Srebrenik sa posebnim osvrtom na ugrožene i potencijalno ugrožene vrste	Služba za društvene djelatnosti JP Šume	2024.	
	Istraživanje faune „Starog grada Srebrenika“ u cilju stvaranja što potpunije slike o ukupnom diverzitetu	Služba za društvene djelatnosti JP Šume	2024.	
	Usvojiti i pokrenuti zajednički međuopštinski/međuentitetski projekat zaštite prirodnih lokaliteta planine Majevice (FBiH, RS i Brčko Distrikt)	Služba za društvene djelatnosti	2021.	
	Usvojen i realizovan program zaštite ekosistema rijeke Tinje i njenih pritoka: slap Bijele rijeke, Slanjanska, Bistrička rijeka i Hrgovski potok;	Služba za društvene djelatnosti JP Šume	2020.	3.000 KM (općinski budžet)
	Izrada Elaborata o valorizaciji prirodnih vrijednosti kompleksa „Stari grad Srebrenik“, s ciljem da se sagledaju nastale promjene u prostoru, odnosno da se utvrdi stepen devastacije evidentiranih prirodnih vrijednosti, kao i njihovo vrednovanje u skladu sa ekološkim kriterijima IUCN		2024.	

	Usvojen i proveden master plan zaštite kulturno-povijesnih spomenika i lokaliteta kulturno-historijskog nasljeđa na području općine Srebrenik	Služba za društvene djelatnosti JP Šume	2020.	3.000 KM (općinski budžet)
Založiti se i podržati	Općinski tim zadužen za praćenje realizacije LEAP-a će pratiti pozive i natječaje za korištenje sredstava namijenjenih zaštiti i unapređenju okoliša i pripremati potrebne projekte i aplikacije	Služba za budžet, poduzetništvo i nadzor	2019.-2024.	0 KM
Lobirati	Kontinuirano zastupati i promovisati interese općine, a posebno prijedloge i projekte iz ovog dokumenta pred kantonalnim, federalnim i državnim tijelima uprave, kao i pred raznim domaćim i međunarodnim (posebno EU) fondovima i organizacijama.	Općinski načelnik	2019.-2024.	0 KM

6. MONITORING I EVALUACIJA AKCIONOG PLANA ZAŠTITE OKOLIŠA

Monitoring i evaluacija podrazumijevaju interesorno i multidisciplinarno procjenjivanje sprovedenih aktivnosti definisanih LEAP dokumentom kako bi se ostvarili sljedeći ciljevi:

- efikasno provođenje LEAP-a,
- izrada preporuka za nadležne službe/organizacije/javna poduzeća, te
- izmjene i dopune LEAP-a ukoliko se utvrdi da za tim postoji potreba.

Za potrebe praćenja i provedbu aktivnosti i projekata definisanih u LEAP-u, ustanoviće se LEAP Evaluacioni Tim (LET) koji će se sastojati od tri osobe i to iz sljedećih službi:

- Služba za prostorno uređenje,
- Služba za lokalni razvoj i investicije,
- Služba za budžet i nadzor.

Članove LEAP Evaluacionog Tima imenuje načelnik na planski period određen LEAP-om (2019-2024) u roku od 15 dana od dana usvajanja LEAP-a od strane Općinskog vijeća. Osnovni zadatak LEAP Evaluacionog Tima je da na polugodišnjoj i godišnjoj razini (jun i decembar) prati provedbu LEAP-a u svim oblastima djelovanja i na svim nivoima. Pored praćenja, LEAP Evaluacioni Tim analizira prikupljene informacije u svrhu pripreme godišnjeg izvještaja o sprovođenju LEAP-a i donošenja preporuka za nadležne službe/organizacije/javna poduzeća, te po potrebi inicira izmjene i dopune LEAP-a ako se utvrdi da postoje takva potreba. Godišnji izvještaj o sprovođenju LEAP-a i Akcioni plan za narednu godinu sa finansijskom projekcijom se podnosi na odobravanje Općinskom vijeću. LEAP Evaluacioni Tim je obavezan da razmotri bilo čiji obrazloženi prijedlog za izmjene i dopune LEAP-a koji može uputiti bilo koja od službi/organizacija/javnih poduzeća/zainteresovanih građana koje su uključene u provođenje LEAP aktivnosti. Za svaki pojedinačni projekat iz LEAP-a koji se bude implementirao, imenovati će se odgovorna osoba (koordinator/ica) koje će podnositi izvještaj LEAP Evaluacionom Timu u skladu sa projektnom dinamikom, a najmanje dva puta u toku trajanje projekta. Članovi LEAP Evaluacionog Tima ne mogu biti voditelji pojedinačnih projekata.

7. KONCEPTI PROJEKTNIH PRIJEDLOGA U OKVIRU LEAP-a

7.1. PODRUČJE VODA

Strateški cilj: Smanjenje emisije štetnih tvari iz koji imaju direktni uticaj na vode za 60% , te povećanje efikasnost korištenja raspoloživih vodnih resursa za 30%.	Operativni cilj: Izgrađena 4 kanalizaciona sistema i uređaji za prečišćavanje otpadnih voda za mjesna područja Tinja-Podorašje, Duboki Potok, Špionica i Sladna.	Mjera: 2.3. Izgradnja I faze kanalizacione mreže za mjesna područja Duboki Potok
Naziv programa/projekta: Izgradnja I faze kanalizacione mreže za mjesno područje Duboki Potok sa postrojenjem za prečišćavanje za 10.000 E/S		
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Na području općine Srebrenik je izgrađen sistem odvodnje i prečišćavanja otpadnih voda za šire područje grada Srebrenika koje obuhvata oko 12.000 ES (oko 27% stanovnika općine). Na ostalim dijelovima općine je u neznatnom obimu izgrađena kanalizacija za odvodnju otpadnih voda a koja je neprerađena direktno uključena u pritoke i rijeku Tinju. Na osnovu urađenih projekata i dugoročnog programa kojim su obuhvaćena sva naselja na području općine Srebrenik, potrebno je kroz godišnje programe infrastrukture planirati i provesti izgradnju kanalizacionih sistema za sva mjesna područja općine Srebrenik u periodu od 2019-2024		
Cilj/evi projekta: Pokretanje postupka ugovaranja i izvođenja radova u skladu sa Programom infrastrukture	Ciljna grupa: - Građani- korisnici kanalizacije - Poljoprivredna gazdinstva - MSP - Preduzeća koja upravljaju vodovodom i kanalizacijom	
Očekivani rezultati: Završeni radovi na izgradnji kanalizacije u mjesnom području Duboki Potok i započete aktivnosti na izgradnji kanalizacije	Indikatori: Izgrađeno 9412 km kanalizacione mreže i postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda kapaciteta 10.000 E/S.	
Glavne aktivnosti: 1. Redizajniranje usvojenog Programa izgradnje kanalizacije na području općine Srebrenik i usvajanje od strane Općinskog vijeća 2. Priprema tehničke dokumentacije	Period implementacije (mjesec/godina): 2022	

3. Rješavanje imovinskih odnosa 4. Provođenje postup ka ugovaranja 5. Nadzor 6. Primopredaja radova (zapisnici i izvještaji)	
Glavni rizici: Neobezbjeđena potrebna finansijska sredstva (općinski budžet i grantovi)	Predviđeni troškovi: Direktni: 2.754.720 KM Indirektni: Ukupno:
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implementaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza troškova d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: 70% kredit, 30 % grant sredstva
Partner(i) Mjesne zajednice sa područja MP Duboki Potok AVP Sliva rijeke Save	Nosilac projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Služba za budžet, poduzetništvo i nadzor

Strateški cilj: Smanjenje emisije štetnih tvari iz koji imaju direktni uticaj na vode za 60% , te povećanje efikasnost korištenja raspoloživih vodnih resursa za 30%.	Operativni cilj: Izgrađena 4 kanalizaciona sistema i uređaji za prečišćavanje otpadnih voda za mjesna područja Tinja-Podorašje, Duboki Potok, Špionica i Sladna.	Mjera: 2.4. Izgradnja I faze kanalizacione mreže za mjesna područja Tinja i Podorašje
Naziv programa/projekta: Izgradnja I faze kanalizacione mreže za mjesno područje Tinja i Podorašje sa postrojenjem za prečišćavanje za 10.000 E/S		
Opravidnost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Na području općine Srebrenik je izgrađen sistem odvodnje i prečišćavanja otpadnih voda za šire područje grada Srebrenika koje obuhvata oko 12.000 ES (oko 27% stanovnika općine). Na ostalim dijelovima općine je u neznatnom obimu izgrađena kanalizacija za odvodnju otpadnih voda a koja je neprerađena direktno uključena u pritoke i rijeku Tinju. Na osnovu urađenih projekata i dugoročnog programa kojim su obuhvaćena sva naselja na području općine Srebrenik, potrebno je kroz godišnje programe infrastrukture planirati i provesti izgradnju kanalizacionih sistema za sva mjesna područja općine Srebrenik u periodu od 2019-2024		
Cilj/evi projekta: Pokretanje postupka ugovaranja i izvođenja radova u skladu sa Programom infrastrukture	Ciljna grupa: - Građani- korisnici kanalizacije - Poljoprivredna gazdinstva - MSP - Preduzeća koja upravljaju vodovodom i kanalizacijom	
Očekivani rezultati: Završeni radovi na izgradnji kanalizacije u mjesnom području Tinja i Podorašje	Indikatori: Izgrađeno 16.187 km kanalizacione mreže i postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda kapaciteta 10.000 E/S.	
Glavne aktivnosti: 1. Redizajniranje usvojenog Programa izgradnje kanalizacije na području općine Srebrenik i usvajanje od strane Općinskog vijeća 2. Priprema tehničke dokumentacije 3. Rješavanje imovinskih odnosa 4. Provođenje postupka ugovaranja 5. Nadzor 6. Primopredaja radova (zapisnici i izvještaji)	Period implementacije (mjesec/godina): 2024	
Glavni rizici:	Predviđeni troškovi:	

Neobezbjedena potrebna finansijska sredstva (općinski budžet i grantovi)	Direktni: 3.052.907 KM Indirektni: Ukupno:
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implementaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza troškova d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: 70% kredit, 30 % grant sredstva
Partner(i) Mjesne zajednice sa područja MP Tinja I MP Podorašje AVP Sliva rijeke Save	Nosilac projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Služba za budžet, poduzetništvo i nadzor

Strateški cilj: Smanjenje emisije štetnih tvari iz koji imaju direktni uticaj na vode za 60% , te povećanje efikasnost korištenja raspoloživih vodnih resursa za 30%.	Operativni cilj: Izgrađena 4 kanalizaciona sistema i uređaji za prečišćavanje otpadnih voda za mjesna područja Tinja-Podorašje, Duboki Potok, Špionica i Sladna.	Mjera: 2.5. Izgradnja I faze kanalizacione mreže za mjesno područje Špionica
Naziv programa/projekta: Izgradnja I faze kanalizacione mreže za mjesno područje Špionica sa postrojenjem za prečišćavanje za 10.000 E/S		
Opravidnost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Na području općine Srebrenik je izgrađen sistem odvodnje i prečišćavanja otpadnih voda za šire područje grada Srebrenika koje obuhvata oko 12.000 ES (oko 27% stanovnika općine). Na ostalim dijelovima općine je u neznatnom obimu izgrađena kanalizacija za odvodnju otpadnih voda a koja je neprerađena direktno uključena u pritoke i rijeku Tinju. Na osnovu urađenih projekata i dugoročnog programa kojim su obuhvaćena sva naselja na području općine Srebrenik, potrebno je kroz godišnje programe infrastrukture planirati i provesti izgradnju kanalizacionih sistema za sva mjesna područja općine Srebrenik u periodu od 2019-2024		
Cilj/evi projekta: Pokretanje postupka ugovaranja i izvođenja radova u skladu sa Programom infrastrukture	Ciljna grupa: - Građani- korisnici kanalizacije - Poljoprivredna gazdinstva - MSP - Preduzeća koja upravljaju vodovodom i kanalizacijom	
Očekivani rezultati: Završeni radovi na izgradnji kanalizacije u mjesnom području Špionica i započete aktivnosti na izgradnji kanalizacije	Indikatori: Izgrađeno 13.817 km kanalizacione mreže i postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda kapaciteta 10.000 E/S.	
Glavne aktivnosti: 1. Redizajniranje usvojenog Programa izgradnje kanalizacije na području općine Srebrenik i usvajanje od strane Općinskog vijeća 2. Priprema tehničke dokumentacije 3. Rješavanje imovinskih odnosa 4. Provođenje postupka ugovaranja 5. Nadzor 6. Primopredaja radova (zapisnici i izvještaji)	Period implementacije (mjesec/godina): 2024	

Glavni rizici: Neobezbjeđena potrebna finansijska sredstva (općinski budžet i grantovi)	Predviđeni troškovi: Direktni: 2.896.597 KM Indirektni: Ukupno:
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implementaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza troškova d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: 70% kredit, 30 % grant sredstva
Partner(i) Mjesne zajednice sa područja MP Tinja I MP Podorašje AVP Sliva rijeke Save	Nosilac projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Služba za budžet, poduzetništvo i nadzor

Strateški cilj: Smanjenje emisije štetnih tvari iz koji imaju direktni uticaj na vode za 60% , te povećanje efikasnost korištenja raspoloživih vodnih resursa za 30%.	Operativni cilj: Izgrađena 4 kanalizaciona sistema i uređaji za prečišćavanje otpadnih voda za mjesna područja Tinja-Podorašje, Duboki Potok, Špionica i Sladna.	Mjera: 2.6. Izgradnja I faze kanalizacione mreže za mjesno područje Sladna
Naziv programa/projekta: Izgradnja I faze kanalizacione mreže za mjesno područje Sladna sa postrojenjem za prečišćavanje za 5.000 E/S		
Opravidnost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Na području općine Srebrenik je izgrađen sistem odvodnje i prečišćavanja otpadnih voda za šire područje grada Srebrenika koje obuhvata oko 12.000 ES (oko 27% stanovnika općine). Na ostalim dijelovima općine je u neznatnom obimu izgrađena kanalizacija za odvodnju otpadnih voda a koja je neprerađena direktno uključena u pritoke i rijeku Tinju. Na osnovu urađenih projekata i dugoročnog programa kojim su obuhvaćena sva naselja na području općine Srebrenik, potrebno je kroz godišnje programe infrastrukture planirati i provesti izgradnju kanalizacionih sistema za sva mjesna područja općine Srebrenik u periodu od 2019-2024		
Cilj/evi projekta: Pokretanje postupka ugovaranja i izvođenja radova u skladu sa Programom infrastrukture	Ciljna grupa: - Građani- korisnici kanalizacije - Poljoprivredna gazdinstva - MSP - Preduzeća koja upravljaju vodovodom i kanalizacijom	
Očekivani rezultati: Završeni radovi na izgradnji kanalizacije u mjesnom području Špionica i započete aktivnosti na izgradnji kanalizacije	Indikatori: Izgrađeno 5.271 km kanalizacione mreže i postrojenje za prečišćavanje otpadnih voda kapaciteta 5.000 E/S.	
Glavne aktivnosti: 1. Redizajniranje usvojenog Programa izgradnje kanalizacije na području općine Srebrenik i usvajanje od strane Općinskog vijeća 2. Priprema tehničke dokumentacije 3. Rješavanje imovinskih odnosa 4. Provođenje postupka ugovaranja 5. Nadzor 6. Primopredaja radova (zapisnici i izvještaji)	Period implementacije (mjesec/godina): 2024	

Glavni rizici: Neobezbjeđena potrebna finansijska sredstva (općinski budžet i grantovi)	Predviđeni troškovi: Direktni: 1.421.680 KM Indirektni: Ukupno: 1.421.680 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implementaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza troškova d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: 70% kredit, 30 % grant sredstva
Partner(i) Mjesne zajednice sa područja MP Tinja I MP Podorašje AVP Sliva rijeke Save	Nosilac projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Služba za budžet, poduzetništvo i nadzor

Strateški cilj: Smanjenje emisije štetnih tvari iz koji imaju direktni uticaj na vode za 60% , te povećanje efikasnost korištenja raspoloživih vodnih resursa za 30%.	Operativni cilj: Zaštita od poplava rijeke Tinje u cijelom toku kroz općinu Srebrenik	Mjera: 4.1. Nastavak izgradnje sistema regulacije zaštite korita rijeke Tinje u dužini od 10 km i sanacija kritičnih erodiranih i oštećenih dionica
Naziv programa/projekta: Nastavak izgradnje sistema regulacije zaštite korita rijeke Tinje. Prva dionica Klisura, Ormanica – Most M 1,8, L = 2976,43 m		
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Rijeka Tinja se smatra najbučnijim vodotokom na području BiH. Kroz općinu Srebrenik dužina korita rijeke Tinje je 33 km. U preiodu do 2011. godine urađeni su značajni radovi na regulaciji korita rijeke tinje u gradu Srebreniku u dužini od 3 km. Na ostalim dijelovima korita r.Tinje su vršeni sanacioni radovi sa ugradnjom obaloutvrda sa kamenim nabačajem u ukupnoj dužini oko 5 km. Na osnovu analize stanja utvrđena je potreba da se u periodu 2019-2024 nastave sistemski radovi na regulaciji korita po većim dionicama (Špionica, Tinja, Previle), te da se za ostale ugrožene dionice izvrše radovi kroz sanaciju kritičnih, erodiranih i oštećenih dionica.		
Cilj/evi projekta: Izgradnja sistema regulacije i zaštite korita rijeke Tinje na dionici od klisure u Ormanici do mosta M 1.8, st.2976,43.	Ciljna grupa: - Mještani i vlasnici zemljišta - Poljoprivredna gazdinstva - MSP - Služba CZ	
Očekivani rezultati: Zaštićeno oko 100 ha poljoprivrednog zemljišta, prilazni put i most za naselje Hrgovi Gornji, stambeni i poslovni objekti uz rijeku Tinju u dužini od 3 km.	Indikatori: Regulisano i zaštićeno korito rijeke Tinje na dionici od klisure u Ormanici do mosta M 1.8, st.2976,43 (kod Voćnog rasadnika) L=2976,43 m.	
Glavne aktivnosti: 1. Izrada Glavnog projekta regulacije za dionicu u dužini od 2976 m. 2. Usaglašavanje mogućnosti finansiranja sa AVP	Period implementacije (mjesec/godina): 2024	
Glavni rizici: Neobezbjeđena potrebna finansijska sredstva (općinski budžet i grantovi)	Predviđeni troškovi: Direktni: 1.560.000,00 KM Indirektni:	

	Ukupno: 1.560.000,00 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implementaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza troškova d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: 60.000,00 KM (Općina) 1.500.000,00 KM (Agencija za vodna područja AVP)
Partner(i) AVP Sliva rijeke Save	Nosilac projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Služba za budžet, poduzetništvo i nadzor

Strateški cilj: Smanjenje emisije štetnih tvari iz koji imaju direktni uticaj na vode za 60% , te povećanje efikasnost korištenja raspoloživih vodnih resursa za 30%.	Operativni cilj: Zaštita od poplava rijeke Tinje u cijelom toku kroz općinu Srebrenik	Mjera: 4.1. Nastavak izgradnje sistema regulacije zaštite korita rijeke Tinje u dužini od 10 km i sanacija kritičnih erodiranih i oštećenih dionica
Naziv programa/projekta: Izgradnja sistema regulacije zaštite korita rijeke Tinje - Koprića most – Ušće Faćkinog potoka L = 900 m		
Opravidanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Rijeka Tinja se smatra najbučnijim vodotokom na području BiH. Kroz općinu Srebrenik dužina korita rijeke Tinje je 33 km. U preiodu do 2011. godine urađeni su značajni radovi na regulaciji korita rijeke tinje u gradu Srebreniku u dužini od 3 km. Na ostalim dijelovima korita r.Tinje su vršeni sanacioni radovi sa ugradnjom obaloutvrda sa kamenim nabačajem u ukupnoj dužini oko 5 km. Na osnovu analize stanja utvrđena je potreba da se u periodu 2019-2024 nastave sistemski radovi na regulaciji korita po većim dionicama (Špionica, Tinja, Previle), te da se za ostale ugrožene dionice izvrše radovi kroz sanaciju kritičnih, erodiranih i oštećenih dionica.		
Cilj/evi projekta: Izgradnja sistema regulacije zaštite korita rijeke Tinje - Koprića most – Ušće Faćkinog potoka L = 900 m	Ciljna grupa: - Mještani i vlasnici zemljišta - Poljoprivredna gazdinstva - MSP - Služba CZ	
Očekivani rezultati: Zaštićeno stambeno naselje Bare od poplava, regulisana odvodnja zaobalnih voda iz naselja Bare i osposobljeno 70.000 m2 građevinskog zemljišta	Indikatori: Regulisano i zaštićeno korito rijeke Tinje na dionici Koprića most – Ušće Faćkinog potoka L = 900 m	
Glavne aktivnosti: 1. Izrada Glavnog projekta regulacije za dionicu u dužini od 900 m. 2. Usaglašavanje mogućnosti finansiranja sa AVP	Period implementacije (mjesec/godina): 2024	
Glavni rizici:	Predviđeni troškovi: Direktni: 900.000,00 KM Indirektni: Ukupno:	

Status spremnosti projekta: a) Spreman za implementaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza troškova d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: 900.000,00 KM (Agencija za vodna područja AVP)
Partner(i) AVP Sliva rijeke Save	Nosilac projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Služba za budžet, poduzetništvo i nadzor

Strateški cilj: Smanjenje emisije štetnih tvari iz koji imaju direktni uticaj na vode za 60% , te povećanje efikasnost korištenja raspoloživih vodnih resursa za 30%.	Operativni cilj: Zaštita od poplava rijeke Tinje u cijelom toku kroz općinu Srebrenik	Mjera: 4.1. Nastavak izgradnje sistema regulacije zaštite korita rijeke Tinje u dužini od 10 km i sanacija kritičnih erodiranih i oštećenih dionica
Naziv programa/projekta: Izgradnja sistema regulacije zaštite korita rijeke Tinje, dionica: Most za Brezje – Most Previle, L = 1.973 m		
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Rijeka Tinja se smatra najbučnijim vodotokom na području BiH. Kroz općinu Srebrenik dužina korita rijeke Tinje je 33 km. U preiodu do 2011. godine urađeni su značajni radovi na regulaciji korita rijeke tinje u gradu Srebreniku u dužini od 3 km. Na ostalim dijelovima korita r.Tinje su vršeni sanacioni radovi sa ugradnjom obaloutvrda sa kamenim nabačajem u ukupnoj dužini oko 5 km. Na osnovu analize stanja utvrđena je potreba da se u periodu 2019-2024 nastave sistemski radovi na regulaciji korita po većim dionicama (Špionica, Tinja, Previle), te da se za ostale ugrožene dionice izvrše radovi kroz sanaciju kritičnih, erodiranih i oštećenih dionica.		
Cilj/evi projekta: Izgradnja sistema regulacije zaštite korita rijeke Tinje, dionica: Most za Brezje – Most Previle, L = 1.973 m	Ciljna grupa: - Mještani i vlasnici zemljišta - Poljoprivredna gazdinstva - MSP - Služba CZ	
Očekivani rezultati: Zaštićeno oko 50 ha poljoprivrednog zemljišta i preko 300 stambenih i poslovnih i objekti na lijevoj obali riejkje Tinje	Indikatori: Regulisano i zaštićeno korito rijeke Tinje na dionici Most za Brezje – Most Previle, L = 1.973 m	
Glavne aktivnosti: 1. Izrada Glavnog projekta regulacije za dionicu u dužini od 1.973 m. 2. Usaglašavanje mogućnosti finansiranja sa AVP	Period implementacije (mjesec/godina): 2024	
Glavni rizici:	Predviđeni troškovi: Direktni: 1.260.000,00 KM Indirektni: Ukupno:	

Status spremnosti projekta: a) Spreman za implementaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza troškova d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: 60.000,00 KM (Općina) 1.200.000,00 KM (Agencija za vodna područja AVP)
Partner(i) AVP Sliva rijeke Save	Nosilac projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Služba za budžet, poduzetništvo i nadzor

Strateški cilj: Smanjenje emisije štetnih tvari iz koji imaju direktni uticaj na vode za 60% , te povećanje efikasnost korištenja raspoloživih vodnih resursa za 30%.	Operativni cilj: Zaštita od poplava rijeke Tinje u cijelom toku kroz općinu Srebrenik	Mjera: 4.1. Nastavak izgradnje sistema regulacije zaštite korita rijeke Tinje u dužini od 10 km i sanacija kritičnih erodiranih i oštećenih dionica
Naziv programa/projekta: Izgradnja sistema regulacije zaštite korita rijeke Tinje - Špionica, Most M 1.8 do mosta u Špionici Centar, L= 1.500 m		
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Rijeka Tinja se smatra najbučnijim vodotokom na području BiH. Kroz općinu Srebrenik dužina korita rijeke Tinje je 33 km. U preiodu do 2011. godine urađeni su značajni radovi na regulaciji korita rijeke tinje u gradu Srebreniku u dužini od 3 km. Na ostalim dijelovima korita r.Tinje su vršeni sanacioni radovi sa ugradnjom obaloutvrda sa kamenim nabačajem u ukupnoj dužini oko 5 km. Na osnovu analize stanja utvrđena je potreba da se u periodu 2019-2024 nastave sistemski radovi na regulaciji korita po većim dionicama (Špionica, Tinja, Previle), te da se za ostale ugrožene dionice izvrše radovi kroz sanaciju kritičnih, erodiranih i oštećenih dionica.		
Cilj/evi projekta: Izgradnja sistema regulacije zaštite korita rijeke Tinje - Špionica, Most M 1.8 do mosta u Špionici Centar, L= 1.500 m	Ciljna grupa: - Mještani i vlasnici zemljišta - Poljoprivredna gazdinstva - MSP - Služba CZ	
Očekivani rezultati: Zaštićeno oko 500 ha poljoprivrednog zemljišta i Voćni rasadnik u Špionici, stambeni i poslovni objekti u centru MZ Špionica i novoizgrađeno naselje uz ušće Bistričke rijeke	Indikatori: Regulisano i zaštićeno korito rijeke Tinje na dionici od klisure u Špionica, Most M 1.8 do mosta u Špionici Centar, L= 1.500 m	
Glavne aktivnosti: 1. Izrada Glavnog projekta regulacije za dionicu u dužini od 1.500 m. 2. Usaglašavanje mogućnosti finansiranja sa AVP	Period implementacije (mjesec/godina): 2024	
Glavni rizici:	Predviđeni troškovi: Direktni: 1.100.000,00 KM Indirektni:	

	Ukupno:
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implementaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza troškova d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: 100.000,00 KM (Općina) 1.000.000,00 KM (Agencija za vodna područja AVP)
Partner(i) AVP Sliva rijeke Save	Nosilac projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Služba za budžet, poduzetništvo i nadzor

Strateški cilj: Smanjenje emisije štetnih tvari koje imaju direktni uticaj na vode za 60% , te povećanje efikasnost korištenja raspoloživih vodnih resursa za 30%.	Operativni cilj: Zaštita od poplava rijeke Tinje u cijelom toku kroz općinu Srebrenik	Mjera: 4.1. Nastavak izgradnje sistema regulacije zaštite korita rijeke Tinje u dužini od 10 km i sanacija kritičnih erodiranih i oštećenih dionica
Naziv programa/projekta: Sanacije kritičnih tačaka na erodiranim i oštećenim dionicama korita vodotoka i zaštita poljoprivrednih zemljišta		
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Rijeka Tinja se smatra najbučnijim vodotokom na području BiH. Kroz općinu Srebrenik dužina korita rijeke Tinje je 33 km. U preiodu do 2011. godine urađeni su značajni radovi na regulaciji korita rijeke tinje u gradu Srebreniku u dužini od 3 km. Na ostalim dijelovima korita r.Tinje su vršeni sanacioni radovi sa ugradnjom obaloutvrda sa kamenim nabačajem u ukupnoj dužini oko 5 km. Na osnovu analize stanja utvrđena je potreba da se u periodu 2019-2024 nastave sistemski radovi na regulaciji korita po većim dionicama (Špionica, Tinja, Previle), te da se za ostale ugrožene dionice izvrše radovi kroz sanaciju kritičnih, erodiranih i oštećenih dionica.		
Cilj/evi projekta: Zaštita poljoprivrednog zemljišta i objekata u zoni inaundacije	Ciljna grupa: - Mještani i vlasnici zemljišta - Poljoprivredna gazdinstva - MSP - Služba CZ	
Očekivani rezultati: Zaštićeno oko 500 ha poljoprivrednog zemljišta i izgrađeni stambeni i objekti infrastrukture u dužini od 10 km u zoni inaundacije.	Indikatori: Izgrađene obaloutvrde i sanirani oštećeni dijelovi korita u dužini od 10 km.	
Glavne aktivnosti: 1. Izrada tehničke dokumentacije za sanacije na 10 tačaka 2. Nadzor nad izvođenjem radova na dionici iznad mosta u Špionici i eventualno ugovorenim drugim dionicama 3. Izrada predmjera radova za sanaciju oštećenih dijelova regulisanog korita u gradu	Period implementacije (mjesec/godina): 2024	

Glavni rizici:	Predviđeni troškovi: Direktni: 490.000,00 KM Indirektni: Ukupno:
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implementaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza troškova d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: 125.000,00 KM (Općina) 365.000,00 KM (Agencija vodnih područja AVP)
Partner(i) AVP Sliva rijeke Save	Nosilac projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Služba za budžet, poduzetništvo i nadzor

Strateški cilj: Smanjenje emisije štetnih tvari koje imaju direktni uticaj na vode za 60% , te povećanje efikasnost korištenja raspoloživih vodnih resursa za 30%.	Operativni cilj: Uspostavljanje sistema kontrole svih vrsta zagađivača voda, kao i sistem zaštite vodozahvatnih područja	Mjera: 3.1.Urađen i usvojen plan sanitarne zaštite svih izvorišta koja se koriste ili se planiraju koristiti za piće, kao i usvojen općinski pravilnik o vodozaštitnim zonama i zaštitnim mjerama na izvorištima
Naziv programa/projekta: Akumulacija Bistričke rijeke – pripreme aktivnosti : I faza detaljna hidro i hidro – geološka istraživanja i studija izvodljivost; II faza izada projektne dokumentacije i prva faza radova		
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Prema dugoročnom programu snabdijevanja vodom svih naselja općine Srebrenik, analiza potreba je pokazala da nakon 2015. godine treba uključiti u sistem vodosnabdijevanja akumulaciju „Bistrička rijeka“. Obzirom na obim radova koji prethode izgradnji akumulacije, a koji sadrže detaljna hidro i hidrogeološka istraživanja (jedna godina) izradu situacije izvodljivosti, izradu projektno-tehničke dokumentacije, iznalaženje i usaglašavanje načina finansiranja i donošenje adekvatnih odluka, potrebno je intenzivno raditi po fazama u svakoj od narednih godina i to: 2019, 2020, 2021 i 2022 i 2023.		
Cilj/evi projekta: U periodu 2019 - 2023. godina izraditi akumulaciju i stvoriti preduslove za stabilno dugoročno snabdijevanje vodom svih naselja općine Srebrenik.	Ciljna grupa: - Korisnici vodovoda - Preduzeća koja upravljaju vodovodima - Poljoprivredna gazdinstva - MSP	
Očekivani rezultati: Završena hidro-geološka istraživanja sa povoljnim rezultatima Usaglašeni izvori finansiranja Izgrađena akumulacija	Indikatori: Usvojen izvještaj o h/g istraživanjima Usvojen program prema studiji izvodljivosti Usvojena projekto-tehnička dokumentacija Usvojene odluka o finansiranju Ugovoreni i završeni radovi na izgradnji brane	
Glavne aktivnosti: 1. Izrada programa detaljnih h/g istraživanja 2. Usaglašavanje finansiranja h/g istraživanja 3. Sprovođenje postupka ugovaranja i istraživanja 4. Ugovaranje izrade studije izvodljivosti 5. Usaglašavanje načina finansiranja projekta 6. Ugovaranje projektovanja akumulacije	Period implementacije (mjesec/godina): 2019-2023	

7. Izvođenja radova izgradnje akumulacije	
Glavni rizici: Iznalaženje sredstava za finansiranje projekta	Predviđeni troškovi: Program h/g istraživanjima 2.000 – 3.000 KM Detaljna h/g istraživanja 300.000 KM Studija izvodljivosti 30.000 KM Projektovanje 150.000 KM Izgradnja akumulacije 5.000.000 KM Ukupno: 5.483.000 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implementaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza troškova d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: 90% (Budžet TK i FBiH , AVP, Fondovi domaći i međunarodni) 10 % općinski budžet
Partner(i) AVP Sliva rijeke Save	Nosilac projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Služba za budžet, poduzetništvo i nadzor

Strateški cilj: Smanjenje emisije štetnih tvari koje imaju direktni uticaj na vode za 60% , te povećanje efikasnost korištenja raspoloživih vodnih resursa za 30%.	Operativni cilj: Uspostavljanje sistema kontrole svih vrsta zagađivača voda, kao i sistem zaštite vodozahvatnih područja	Mjera: 3.2. Poduzimanje mjera zaštite (uspostava I zaštitnih zona, informisanje građana o potrebi sprečavanja negativnih uticaja potencijalnih zagađivača na izvorišta u II i III zaštitnoj zoni).
Naziv programa/projekta: Izrada studijske dokumentacije i uspostava vodozaštitnih zona izvorišta pitke vode		
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Zaštita izvorišta, riječnih tokova i akumulacija, osnovni je preduslov normalnog funkcioniranja i dugotrajnosti ovih kapaciteta. Osim utvrđene zone sanitarne zaštite za izvorište Vlahulje, koje je pretpostavljena, ali ne i elaboratom utvrđena granica, niti jedno drugo vodno tijelo u Srebreniku ne uživa bilo kakav nivo zaštite. Jedan od osnovnih koraka u narednom periodu treba biti izrada odgovarajuće studijske dokumentacije, a na osnovu novog Pravilnika o određivanju zona sanitarne zaštite, kako bi se ovo važno izvorište adekvatno zaštitilo. Ostala izvorišta se u ovom trenutku mogu štititi na osnovu proračuna površine.		
Cilj/evi projekta: U periodu 2019 - 2020. godina izraditi studijsku dokumentaciju i uspostaviti vodozaštitne zone izvorišta pitke vode	Ciljna grupa: - Korisnici vodovoda - Preduzeća koja upravljaju vodovodima - Poljoprivredna gazdinstva - MSP	
Očekivani rezultati: Završena studijska dokumentacija Usaglašeni izvori finansiranja Uspostavljene vodozaštitne zone izvorišta	Indikatori: Usvojena projektno-tehnička dokumentacija Usvojene odluka o finansiranju Ugovoreni i završeni radovi na vodozaštitnim zonama	
Glavne aktivnosti: 1. Izrada programa detaljnih h/g istraživanja 2. Usaglašavanje finansiranja h/g istraživanja 3. Sprovođenje postupka ugovaranja i istraživanja 4. Usaglašavanje načina finansiranja projekta 5. Izvođenja radova	Period implementacije (mjesec/godina): 2019-2020	
Glavni rizici:	Predviđeni troškovi:	

	80.000 KM
Status spremnosti projekta: f) Spreman za implementaciju g) Pozitivna studija predizvodljivosti h) Tehnička dokumentacija i analiza troškova i) Projektni prijedlog j) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: (30 % općinski budžet, 70 % fondovi)
Partner(i) AVP Sliva rijeke Save	Nosilac projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Služba za budžet, poduzetništvo i nadzor

7.2. PODRUČJE TLA I OTPADA

Strateški cilj: Smanjeno zagađenje tla uspostavljanjem ekonomski održivog sistema upravljanja otpadom za cjelokupno (100%) područje općine Srebrenik, sredstvima i primjenjenim principima integralne poljoprivredne proizvodnje	Operativni cilj: Povećan kapacitet u tehničko-organizacionom smislu subjekata zaduženih za upravljanje otpadom za zbrinjavanje otpada za 40% (sa postojećih 9.000 t/god);	Mjera: 3.1. Povećani tehnički kapaciteti- modernizacija komunalnog preduzeća za prikupljanje i odvoz otpada na području općine Srebrenik, nabavka 40 novih kontejnera za klasično i selektivno odlaganje otpada
Naziv programa/projekta: Razvoj selektivnog načina prikupljanja otpada i povećanje tehničkih kapaciteta- modernizacija komunalnog preduzeća za prikupljanje i odvoz otpada na području općine Srebrenik, (nabavka odgovarajućih 40 novih kontejnera za klasično i selektivno odlaganje otpada i jednog vozila za odvoz otpada)		
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: JP „9. Septembar“ d.d. Srebrenik uslugom odvoza komunalnog otpada pokriva kompletno područje općine Srebrenik, dok je trenutno u sitem uključeno cca. 6.000 domaćinstava, te 550 poslovnih subjekata, što predstavlja nešto više od 50% uključenih iz kategorije domaćinstava. Trenutno niti u jednom segmentu na području naše općine nije razvijen sistem selktivnog prikupljanja otpada. Na taj način pored toga što takav način prikupljanja otpada količinama nepotrebno opterećuje deponiju komunalnog otpada, ujedno se gubi i značajan ekonomski efekti, odnosno korist obzirom da postoji tržište sekundarnih sirovina. Općinskom Strategijom je utvrđen poseban projekat koji se odnosi na rješavanje ovog problema, odnosno na razvoj selektivnog načina prikupljanja otpada od mjesta nastanka do deponije.		
Cilj/evi projekta: Uspostavljen selektivan način prikupljanja komunalnog otpada u I fazi na području grada Srebrenika, a u II fazi na području Općine	Ciljna grupa: - Svi građani i pravna lica općine Srebrenik - Komunalna preduzeća - Općina Srebrenik	
Očekivani rezultati: - Uspostavljen selektivni način prikupljanja otpada na području općine Srebrenik, - Uključeno 90 % domaćinstava u organizovano prikupljanje otpada	Indikatori: - Obuhvaćeno 90 % domaćinstava, - Od ukupnog otpada 10 % odvojeno kao sekundarne sirovine u 2019. godine, sa tendencijom povećanja na 40% do 2024. godine.	
Glavne aktivnosti: 1. Iznalaženje i usaglašavanje sredstava za finansiranje ovog Projekta	Period implementacije (mjesec/godina): 2019-2024	

2. Nabavka i opremanje komunalnog preduzeća, 3. Provođenje javne kampanje na edukaciji i pdizanju svijesti korisnika, 4. Donošenje posebnog Plana inspekcijskog monitoringa u ovoj oblasti	
Glavni rizici: Iznalaženje sredstava za finansiranje projekta	Predviđeni troškovi: 200.000 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implementaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza troškova d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: 70% grant sredstva iz fondova za podršku ove vrste projekata 20 % općinski budžet 10% JP „9. Septembar“
Partner(i) - Eko udruženja građana - Škole - Preduzeća koja se bave otkupom sekundarnih sirovina	Nosilac projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: JP „9. Septembar“ d.d. Srebrenik

Strateški cilj: Uspostavljen sistem za organizovano sakupljanje i razvrstavanje otpada do 2024. godine	Operativni cilj: Izgradnja transfer stanice sa pratećim sadržajima	Mjera: 3.2. Izgradnja transfer stanice sa pratećim sadržajima
Naziv programa/projekta: Transfer stanica sa mini postrojenjem za reciklažu na lokaciji stari željeznički Kamenolom Uroža puštena u upotrebu do 2024. godine		
Opravidanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: JP „9. Septembar“ d.d. Srebrenik uslugom odvoza komunalnog otpada pokriva kompletno područje općine Srebrenik, dok je trenutno u sitem uključeno cca. 6.000 domaćinstava, te 550 poslovnih subjekata, što predstavlja nešto više od 50% uključenih iz kategorije domaćinstava. Trenutno niti u jednom segmentu na području naše općine nije razvijen sistem selektivnog prikupljanja otpada. Na taj način pored toga što takav način prikupljanja otpada količinama nepotrebno opterećuje deponiju komunalnog otpada, ujedno se gubi i značajan ekonomski efekti, odnosno korist obzirom da postoji tržište sekundarnih sirovina. Izgradnjom pretovarne stanice se smanjuju ukupne količine otpada koje se moraju voziti na regionalnu deponiju a čime se ostvaruju značajne uštede na troškovima zbrinjavanja otpada. Općinskom Strategijom je utvrđen poseban projekat koji se odnosi na rješavanje ovog problema, odnosno na razvoj selektivnog načina prikupljanja otpada od mjesta nastanka do deponije.		
Cilj/evi projekta: Uspostavljen selektivan način prikupljanja komunalnog otpada	Ciljna grupa: - Svi građani i pravna lica općine Srebrenik - Komunalna preduzeća - Općina Srebrenik	
Očekivani rezultati: - Uspostavljen selektivni način prikupljanja otpada na području općine Srebrenik, - Smanjeni transportni troškovi odvoza otpada na regionalnu deponiju za 30% do 2021. godine - Ostvaren ukupan prihod od prodaje sekundarnih sirovina od cca 25.000 KM u periodu 2019-2024.	Indikatori: Transportni troškovi odvoza otpada na regionalnu deponiju, Prihod od prodaje sekundarnih sirovina	
Glavne aktivnosti: 1. Iznalaženje i usaglašavanje sredstava za finansiranje ovog Projekta 2. Nabavka i opremanje pretovarne stanice sa pratećim sadržajima, 3. Provođenje javne kampanje na edukaciji i podizanju svijesti korisnika,	Period implementacije (mjesec/godina): 2019-2021	

Glavni rizici: Iznalaženje sredstava za finansiranje projekta	Predviđeni troškovi: 1.050 000 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implementaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza troškova d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: 20 % općinski budžet 80% eksterni izvori
Partner(i) - Eko udruženja građana - Škole - Preduzeća koja se bave otkupom sekundarnih sirovina	Nosilac projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Srebrenik

Strateški cilj: Uspostavljen sistem za organizovano sakupljanje i razvrstavanje otpada do 2024. godine	Operativni cilj: Razvoj selektivnog prikupljanja otpada – tehničko opremanje	Mjera: 3.3. Nabavka novih vozila za prikupljanje i odvoz komunalnog otpada (2 kom)
Naziv programa/projekta: Nabavka novih vozila za prikupljanje i odvoz komunalnog otpada (2 kom)		
Opravljanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: JP „9. Septembar“ d.d. Srebrenik uslugom odvoza komunalnog otpada pokriva kompletno područje općine Srebrenik, sa vozilima koja ne odgovaraju zahtjevima odvoza na duže relacije. Obzirom da se prikupljeni otpad mora voziti na neku od regionalnih deponija, koje su udaljene i više od 50 km, neophodna je nabavka najmanje dva vozila koja će moći ispuniti zahtjeve odvoza komunalnog otpada na dužim relacijama, što postojeća vozila u JP „9. Septembar“ ne ispunjavaju.		
Cilj/evi projekta: Uspostavljen selektivan način prikupljanja i odvoza komunalnog otpada na regionalnu deponiju	Ciljna grupa: - Svi građani i pravna lica općine Srebrenik - Komunalna preduzeća - Općina Srebrenik	
Očekivani rezultati: - Uspostavljen selektivni način prikupljanja otpada na području općine Srebrenik, - Prikupljeno 90 tona selekcioniranog otpada u periodu 2019-2024. godina	Indikatori: Transportni troškovi odvoza otpada na regionalnu deponiju, Prihod od prodaje sekundarnih sirovina	
Glavne aktivnosti: 1. Iznaženje i usaglašavanje sredstava za finansiranje ovog Projekta 2. Nabavka dva vozila za odvoz otpada odgovarajućih karakteristika 3. Provođenje javne kampanje na edukaciji i podizanju svijesti korisnika,	Period implementacije (mjesec/godina): 2020-2024	
Glavni rizici: Iznaženje sredstava za finansiranje projekta	Predviđeni troškovi: 400 000 KM	

Status spremnosti projekta: a) Spreman za implementaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza troškova d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: 50 % JP „9. Septembar“ d.d. Srebrenik 50% eksterni izvori
Partner(i) - Eko udruženja građana - Škole - Preduzeća koja se bave otkupom sekundarnih sirovina	Nosilac projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: JP „9. Septembar“ d.d. Srebrenik

Strateški cilj: Smanjeno zagađenje tla uspostavljanjem ekonomski održivog sistema upravljanja otpadom za cjelokupno područje općine Srebrenik, sredstvima i primjenjenim principima integralne poljoprivredne proizvodnje	Operativni cilj: 100% poljoprivrednih proizvođača sa područja općine Srebrenik upoznato sa principima integralne poljoprivredne proizvodnje i očuvanjem okoliša.	Mjera: Usvojen i proveden Program edukacija i informisanja poljoprivrednih proizvođača općine Srebrenik sa principima integralne poljoprivredne proizvodnje i očuvanja okoliša
Naziv programa/projekta: Program edukacija i informisanja poljoprivrednih proizvođača općine Srebrenik sa principima integralne poljoprivredne proizvodnje i očuvanja okoliša		
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Upotreba teške polj. mehanizacije, loša obrada zemljišta ako se obavlja u periodu loših zemljišnih i vremenskih uslova (kiša, mokra i vlažna zemljišta), neadekvatna upotreba đubriva i pesticida, dovodi do destrukcije i degradacije zemljišta, tj. narušavanja fizičko-hemijskih svojstava zemljišta. Ovaj problem će se značajno smanjiti uspostavljanjem Programa za edukaciju i informisanje poljoprivrednih proizvođača koji će se putem poljoprivrednih savjetodavnih službi, naučnostručnih i obrazovnih institucija, propisivati poljoprivrednicima vrstu, količinu i način primjene pesticida, kao i mineralnih i organskih đubriva te ih upoznati sa principima integralne poljoprivredne proizvodnje.		
Cilj/evi projekta: Usvojen i proveden Program edukacija i informisanja poljoprivrednih proizvođača općine Srebrenik sa principima integralne poljoprivredne proizvodnje i očuvanja okoliša	Ciljna grupa: - Poljoprivredni proizvođači - Naučnostručne i obrazovne institucije - Općina Srebrenik	
Očekivani rezultati: - Smanjeno zagađenje tla, - Povećanje poljoprivredne proizvodnje	Indikatori: - Obuhvaćeno 100 % poljoprivrednih proizvođača, - Smanjenje zagađenja tla za 30%	
Glavne aktivnosti: 1. Iznažavanje i usaglašavanje sredstava za finansiranje ovog Projekta 2. Provođenje javne kampanje na edukaciji i pdizanju svijesti korisnika, 3. Uspostava edukacionog centra	Period implementacije (mjesec/godina): 2019-2024	
Glavni rizici: Iznažavanje sredstava za finansiranje projekta	Predviđeni troškovi: 20.000 KM	

Status spremnosti projekta: f) Spreman za implementaciju g) Pozitivna studija predizvodljivosti h) Tehnička dokumentacija i analiza troškova i) Projektni prijedlog j) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: 80 % Ministarstvo poljoprivrede TK 20 % općinski budžet
Partner(i) - Naučnostručne i obrazovne institucije - Škole - Ministarstvo poljoprivrede TK	Nosilac projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Služba za budžet, poduzetništvo i nadzor

7.3. PODRUČJE ATMOSFERE I ENERGETSKE EFIKASNOSTI

Strateški cilj: Smanjeno zagađenje zraka prouzrokovano sagorjevanjem fosilnih goriva za 90% i povećanje energetske efikasnosti	Operativni cilj: Smanjena potrošnja energije od fosilnih goriva za 100% u objektima pod ingerencijom općine (objekti javne uprave, javne ustanove)	Mjera: 1.1 Izgradnja i uspostava sistema daljinskog grijanja na biomasu u užoj gradskoj zoni II, II faza (JU Centar za kulturu i informisanje Srebrenik) kapaciteta 1 MW, utopljavanje javnih, kolektivnih i individualnih stambenih objekata te primjena kotlova na ekološki prihvatljive energente
Naziv programa/projekta: Izgradnja i uspostava sistema daljinskog grijanja na biomasu u užoj gradskoj zoni II, II faza (JU Centar za kulturu i informisanje Srebrenik) kapaciteta 1 MW, utopljavanje javnih, kolektivnih i individualnih stambenih objekata i primjena kotlova na ekološki prihvatljive energente.		
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: U gradu Srebreniku je preko 15 godina izražen problem zagađenja zraka u periodu sezone grijanja, zbog velikog broja individualnih kotlovnica na čvrsto (fosilno) gorivo, što se odražava na nisku energetske efikasnost, izražena aero zagađenja i povećanu protiv-požarnu ugroženost. Radi rješavanja ovog problema u Strategiji 2015-2020 pokrenut je projekat izgradnje i uspostavljanja sistema daljinskog grijanja na biomasu u užoj gradskoj zoni. Danas u 2019.godini toplana se koristi za grijanje pojedinih javnih objekata kako je i planirano. Dalje u II fazi će biti priključeni ostali objekti javne namjene na sistem centralnog grijanja čija će lokacija biti u već postojećoj kotlovnici JU Centar za kulturu i informisanje Srebrenik. Utopljavanje javni, kolektivnih i individualnih stambenih objekata (toplifikacija, promjena stolarije, korištenje solarnih panela, zamjena postojećih kotlova sa kotlovima koji koriste energente koji spadaju u ekološki prihvatljive) jedan je od načina rješavanja zagađenja zraka, a ujedno i rješavanje problema po pitanju energetske efikasnosti. Sufinansiranjem iz opštinskog ili kantonalnog budžeta, iz banaka ili drugih privrednih subjekata, moguće je osigurati realizaciju ovakvih projekata. Primjena kotlova na ekološki prihvatljive energente u velikoj mjeri smanjuje zagađenje zrak, a ujedno povećava energetske efikasnost objekata.		
Ciljevi projekta: Izgradnja toplane i sistema daljinskog grijanja u II zoni grada Utopljavanje javnih, kolektivnih i individualnih stambenih objekata	Ciljna grupa: - Korisnici, građani - Javne ustanove - Poduzetnici	

Uspostavljanje programa mjerenja i kontrole zagađenosti zraka.	
Očekivani rezultati: Uspostavljen sistem daljinskog grijanja i smanjeno zagađenje zraka u II zoni Povećanje energetske efikasnosti i smanjenje zagađenje zraka.	Indikatori: Usvojen Glavni projekat za II zonu Rekonstruisana kotlovnica JU Centar za kulturu i informisanje Srebrenik - 1 MW Izgrađena distributivna toplovodna mreža za II zonu
Glavne aktivnosti: 1. Izrada Glavnog projekta za I zonu 2. Revizija i usaglašavanje projekta 3. Iznažanje i usvajanje načina vođenja investicije i upravljanja nakon izgradnje 4. Usaglašavanje finansiranja od TK i FBiH 5. Izrada pravila priključka i korištenja	Period implementacije (mjesec/godina): 2022-2024
Glavni rizici: Usklađenost dinamike aktivnosti na projektu u odnosu na sezonu grijanja Usaglašavanje interesa učesnika u projektu Obezbeđenje energenata za 2012. godinu.	Predviđeni troškovi: Direktni: 1.350.000 KM Indirektni: Ukupno:
Status spremnosti projekta: a) <u>Spreman za implementaciju</u> b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza troškova d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: 23 % općinski budžet 77 % budžet TK
Partner(i) JP Šume TK JU SŠC, I OŠ i Dom zdravlja Resorno ministarstvo TK	Nosilac projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Javno komunalno preduzeće

Strateški cilj: Smanjenje zagađenje zraka, buke i vibracije, kao i sprječavanje od erozije tla za 15%	Operativni cilj: Smanjenje zagađenje zraka, buke i vibracije, kao i sprječavanje od erozije tla za 20%	Mjera: 2.1 Sadnja zelenih površina
Naziv programa/projekta: Sadnja zelenih površina kao mjera zaštite		
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Pored problema koji nastaje u periodu sezone grijanja, zbog velikog broja individualnih ložišta, problem za okoliš grada Srebrenika predstavlja i zagađenje zraka usljed odvijanja saobraćaja. Kako negativno utiče na kvalitet zraka, saobraćaj utiče negativno i stvarajući buku i vibracije s obzirom da se glavni magistralni put prostire kroz centar grada. Takođe, zelene površine pozitivno utiču kako na zdravlje tako i na psihi čovjeka, smanjuju znatno eroziju tla, što je još jedan od bitnih pokazatelja zašto su nam potrebne zelene površine.		
Ciljevi projekta: Sadnja zelenih površina kao mjera zaštite okliša Uspostavljanje programa mjerenja i kontrole zagađenosti zraka.	Ciljna grupa: - Korisnici, građani - Javne ustanove - Poduzetnici	
Očekivani rezultati: Smanjeno zagađenje zraka, negativan uticaj buke i vibracije (saobraćaj) i erozije tla.	Indikatori: Pronalazak prostora za sadnju zelenih površina Smanjenje zagađenja	
Glavne aktivnosti: 1. Izrada Glavnog projekta 2. Revizija i usaglašavanje projekta 3. Iznažanje i usvajanje načina vođenja investicije i upravljanja nakon sadnje	Period implementacije (mjesec/godina): 2019-2024	
Glavni rizici: Usklađenost dinamike aktivnosti na projektu u odnosu na sezonu grijanja Usaglašavanje interesa učesnika u projektu	Predviđeni troškovi: Direktni: 100.000,00 KM Indirektni:	

Obezbjedeње sadnica i površina za sadnju	Ukupno:
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implementaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza troškova d) <u>Projektni prijedlog</u> e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: 50% općinski budžet 50% grantovi Fonda za zaštitu okoliša F BiH i Ministarstvo prostornog uređenja TK
Partner(i) JP Šume TK JKP Rad Resorno ministarstvo TK	Nosilac projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Javno komunalno preduzeće

Strateški cilj: Smanjeno zagađenje zraka prouzrokovano sagorjevanjem fosilnih goriva za 90% i povećanje energetske efikasnosti	Operativni cilj: Smanjena potrošnja energije od fosilnih goriva za 100% i smanjena potrošnja energije primjenom principa energetske efikasnosti	Mjera: 3.1 Izrada energetske studije za općinu Srebrenik
Naziv programa/projekta: Izrada energetske studije za općinu Srebrenik		
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Energetska studija kao dokument se izrađuje na dugoročan period, koji je za prostorno planiranje važan aspekt za mnoge faktore. Za izradu studije je bitno utvrditi potencijale i mogućnosti korištenja obnovljivih izvora energije. Presudno je informisanje i edukacija javnosti o tehničkim mogućnostima i ekonomskoj isplativosti.		
Ciljevi projekta: Izgradnja energetske studije.	Ciljna grupa: - Korisnici, građani - Javne ustanove - Poduzetnici	
Očekivani rezultati: Uspostavljanje programa rada i primjena studije.	Indikatori: Usvajanje prijedloga o izradi studije Primjena studije Smanjenje potrošnja energije i fosilnog goriva kao energenta	
Glavne aktivnosti: 1. Izrada Studije 2. Revizija i usaglašavanje studije 3. Iznažanje i usvajanje načina primjene studije	Period implementacije (mjesec/godina): 2019 - 2022	
Glavni rizici: Usklađenost dinamike aktivnosti na projektu u odnosu na sezonu grijanja Usaglašavanje interesa učesnika u projektu Obezbeđenje energenata za 2012. godinu.	Predviđeni troškovi: Direktni: 30.000,00 KM Indirektni: Ukupno:	
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implementaciju	Izvori financiranja/sufinanciranja: 30% općinski budžet,	

b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza troškova d) Projektni prijedlog e) <u>Projektna ideja</u>	70% grant sredstva Fonda za zaštitu okoliša F BiH
Partner(i) Resorno ministarstvo TK	Nosilac projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Služba za prostorno uređenje i stambena pitanja

Strateški cilj: Smanjeno zagađenje zraka prouzrokovano sagorjevanjem fosilnih goriva za 90% i povećanje energetske efikasnosti	Operativni cilj: Smanjena potrošnja električne energije u sistemu javne rasvjete općine Srebrenik za 15%	Mjera: 4.1.Održavanje javne rasvjete, zamjena postojećih rasvjetnih tijela energetski efikasnijom rasvjetom, uspostavljanje daljinskog upravljanja rasvjete i izrada registra javne rasvjete
Naziv programa/projekta: Uspostavljanje daljinskog upravljanja rasvjete i primjena energetski efikasnije rasvjete		
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Na području općine Srebrenik je izražena potreba dalje izgradnje i održavanja javnih rasvjeta. Javnom rasvjetom je pokriveno oko 50 % naseljenih mjesta, a kroz godišnje održavanje rasvjete vršena je zamjena starih neekonomičnih svjetiljki novim, ekonomičnijim (LED). U narednom periodu potrebno vršiti dalja ulaganja u izgradnju i održavanje javne rasvjete u skladu sa općinskim godišnjim programom infrastrukture i izraženim interesima građana u pojedinim naseljima. Prilikom izgradnje nove, rekonstrukcije i održavanja postojeće javne rasvjete, odabirati će se i ugrađivače svjetiljke koje će doprinositi povećanju energetske efikasnosti. Kao jedan od načina povećanja energetske efikasnosti jeste i uvođenje daljinskog upravljanja rasvjete. Izrada registra javne rasvjete je takođe jedan od projekata u sklopu poboljšanja energetske efikasnosti općine Srebrenik kao i dostupnost podataka na jednom mjestu o stanju i broju javne rasvjete.		
Ciljevi projekta: Povećanje energetske efikasnosti kroz izgradnju nove, rekonstrukciju, održavanje postojeće javne rasvjete, uspostavljanje daljinskog upravljanja rasvjetom i izrada registra javne rasvjete	Ciljna grupa: - Korisnici, građani - Javne ustanove - Poduzetnici	
Očekivani rezultati: Izgradnja javne rasvjete u naseljima Smanjenje potrošnje električne energije u sistemu javne rasvjete	Indikatori: Ugovorena i realizovana izgradnja novih i održavanje postojećih javnih rasvjeta Smanjenje potrošnje električne energije u sistemu javne rasvjete za 15 %	
Glavne aktivnosti: 1.Izrada i usvajanje programa infrastukture i programa uređenja gradskog građevin.zemljišta 2.Priprema tehničke dokument. i odobrenja za građenje	Period implementacije (mjesec/godina): 2019-2024	

3. Rješavanje imovinskih odnosa 4. Provođenje postupka ugovaranja 5. Nadzor 6. Primopredaja radova (zapisnici i izvještaji)	
Glavni rizici: Neusklađenost raspoloživih budžetskih sredstava i drugih učesnika u finansiranju Neadekvatna tehnička dokumentacija	Predviđeni troškovi: Direktni: 150.00,00 KM Indirektni: Ukupno:
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implementaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza troškova d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori financiranja/sufinanciranja: 60% općinski budžet 40% budžet TK
Partner(i) EP BiH Resorno ministarstvo TK	Nosilac projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Javno komunalno preduzeće

7.4. BIORAZNOLIKOST I KULTURNO-HISTORIJSKO NASLJEĐE

Strateški cilj: Sačuvati, adekvatno vrednovati i u funkciju održivog razvoja staviti biološku raznolikost, prirodno i kulturnopovijesno naslijeđe općine Srebrenik.	Operativni cilj: Valorizovano stanje i indentifikovane mjere zaštite biološke raznolikosti i prirodne i kulturno-historijske baštine.	Mjera: Urađena analiza obima degradacije biljnog i životinjskog svijeta i indentifikovane mjere očuvanja biološke raznolikosti
Naziv programa/projekta: Izrada plana uređenja lokacija u šumskim područjima za protivpožarnu zaštitu		
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Na području općine Srebrenik pod šumama je oko 93 km ² površine i to uglavnom na području planine Majevice i Ratiša. Iz dosadašnjeg iskustava u gašenjima šumskih požara bio je izražen problem nedostataka bližih lokacija za korištenje vode za gašenje požara. Ovaj problem se odražavao na povećano potrebno vrijeme za punjenje vozila za više od 1 sat. Na osnovu zajedničkih inicijativa Civilne zaštite i Javnog preduzeća ocijenjeno je da se sa manjim zahvatima može urediti barem 5 lokacija u šumskom području na kojima bi se mogla puniti vozila.		
Cilj/evi projekta: Povećanje efikasnosti intervencija u gašenju šumskih požara na području općine Srebrenik	Ciljna grupa: - JP Šume TK - Vlasnici šuma - CZ - Vatrogasci	
Očekivani rezultati: Uređeno 5 dostupnih lokacija za punjenje vodom vatrogasnih vozila u šumskim područjima	Indikatori: Urađen i usvojen program uređenja Uređeno 5 dostupnih lokacija	
Glavne aktivnosti: 1. Snimanje stanja u koordinacij i sa JP Šume 2. Izrada programa sa predmjerom radova 3. Uređenje jedne lokacije u 2019. godini	Period implementacije (mjesec/godina): 2019-2024	
Glavni rizici: Imovinski odnosi na pojedinim lokacijama Finansijska sredstva	Predviđeni troškovi: 40.000,00 KM	
Status spremnosti projekta:	Izvori finansiranja/sufinansiranja:	

a) Spreman za implementaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza troškova d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	50 % JP ŠumeTK 50 % općinski budžet
Partner(i): JP Šume TK	Nosilac projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Služba civilne zaštite

Strateški cilj: Sačuvati, adekvatno vrednovati i u funkciju održivog razvoja staviti biološku raznolikost, prirodno i kulturnopovijesno naslijeđe općine Srebrenik.	Operativni cilj: Uspostavljeni instrumenti zaštite bogate prirodne i kulturnopovijesne općine Srebrenik.	Mjera: Usvojen i proveden master plan zaštite bogate prirodne i kulturno-povijesne baštine općine Srebrenik.
Naziv programa/projekta: Revitalizacija kompleksa « Stari grad Srebrenik» sa projektima u fazama (I, II, III, IV i V)		
Opravidnost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Kompleks Stari grad Srebrenik nije dovoljno zaštićen kao nacionalni spomenik i nije iskorišten kao značajan potencijal za privlačenje gostiju i razvoj turizma na području općine Srebrenik. U posljednje dvije godine su pokrenute aktivnosti na zaštiti i osposobljavanju kompleksa za turističku ponudu. Urađena je i revidovana Idejna osnova Revitalizacije šireg kompleksa, prema kojem su već pokrenuti i realizovani dijelovi projekta revitalizacije i osposobljavanj: izgrađen je novi most, završena je revitalizacija ulazne kule i objekta pored kule sa izgrađenim odgovarajućim prostorom za turistički info punkt i suvenirnicu, urađen je izvedbeni projekat parkinga sa pratećim objektima i projekat pristupnog puta do Starog grada. U 2011. godini će se provesti aktivnosti ugovaranja i izvođenja radova za prethodno urađena 2 projekta , te izrada izvedbenih projekata za etapni nastavak radova na revitalizaciji i kao i aktivnosti usaglašavanja finansijskih mogućnosti za izvođenje radova na objektima unutar Starog grada. Ovakvim pristupom realizaciji ovog projekta procjenjuje se da bi se do 2024. godine mogli završiti svi radovi koji su obuhvaćeni Idejnom programskom osnovom i u potpunosti zaštititi i osposobiti kompleks Starog grada za turističku ponudu.		
Cilj/evi projekta: Zaštita i osposobljavanje kulturno-historijskog naslijeđa „Stari grad Srebrenik“ za turističku ponudu	Ciljna grupa: - Turisti, škole - MSP iz oblasti ugostiteljstva - Mještani G.Srebrenik i Čojluk - Turistička zajednica TK	
Očekivani rezultati: Završeni konzervatorski radovi na objektima u Starom gradu Sanirani i osposobljeni objekti i komunikacije u Starom gradu i privedeni programiranoj vrijednosti za turističku ponudu Uspostavljena organizaciona struktura za turističku ponudu na nivou općine Srebrenik	Indikatori: Izvršeni konzervatorsko – zaštitni radovi na objektima u kompleksu Starog grada i potvrđeni od strane Zavoda za zaštitu spomenika F BiH Izvedeni projektovani građevinski radovi i izvršeno opremanje objekata u kompleksu Starog grada u skladu sa odobrenim izvedbenim projektima – zapisnik o primopredaji Na nivou Općine uspostavljena organizaciona struktura za promociju turističke ponude i provedene aktivnosti u organizovanju posjeta Starom gradu i drugim destinacijama, čime je povećan broj turista za 10 puta u odnosu na sadašnji.	

Glavne aktivnosti: 1. Pokretanje inicijative za ugovaranje radova izgradnje parkinga i projektovanih sadržaja u okviru parkinga 2. Provođenje postupka ugovaranja 3. Koordinacija izvođenja radova i nadzor 4. Primopredaja radova izgrađenog parkinga 5. Izrada programa i aplikacije za finansiranje od strane Federalnog ministarstva 6. Izrada Glavnog projekta revitalizacije	Period implementacije (mjesec/godina): 2019-2024
Glavni rizici: Usaglašavanje nosioca aktivnosti Usaglašavanje finansiranja	Predviđeni troškovi: Direktni: 1.550.000,00 KM Prva faza u 2019- 2024. godini – 210.000,00 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implementaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza troškova d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori finansiranja/sufinansiranja: Općina Srebrenik: 150.000,00 KM Ministarstvo prostornog uređenja FBiH: 60.000,00 KM
Partner(i): Turistička zajednica TK Ministarstvo prostornog uređenja FBiH Ministarstvo turizma i okoliša FBiH Zavod za zaštitu spomenika	Nosilac projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Općina Srebrenik Centar za kulturu i informisanje Nosioци utvrđeni posebnim Sporazumom

Strateški cilj: Sačuvati, adekvatno vrednovati i u funkciju održivog razvoja staviti biološku raznolikost, prirodno i kulturnopovijesno naslijeđe općine Srebrenik.	Operativni cilj: Uspostavljeni instrumenti zaštite bogate prirodne i kulturnopovijesne općine Srebrenik.	Mjera: Usvojen i proveden master plan zaštite bogate prirodne i kulturno-povijesne baštine općine Srebrenik.
Naziv programa/projekta: Uređenje i unapređenje izletničkih i rekreativnih lokacija, šetnica i dr.		
Opravednost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Općina Srebrenik se prostire na 249 km ² , od čega je najveći dio na planini Majevici, a koja je jedna od najpovoljnijih destinacija u Evropi po čistoći zraka. Na padinama planine Majevice nalazi se i Stari grad Srebrenik, koji se prvi put spominje u pisanim dokumentima 15.02.1333. godine, a njegovi ostaci su u vrlo dobrom stanju za potrebe razvoja turizma. Vrijednosti planine Majevica nisu dovoljno iskorištene za potrebe turizma i rekreacije, što ostavlja mogućnosti za realizaciju više projekata koji se odnose na unapređenje ovog prostora.		
Cilj/evi projekta: Uređenje i obilježavanje planinarskih staza, šetnica, izletničkih i rekreativnih lokacija na Majevici	Ciljna grupa: - UG Planinari - Lovačka udruženja - EKO udruženja - Izletnici - Turističke organizacije	
Očekivani rezultati: Poboljšani uslovi za korištenje prirodnih ljepota planine Majevice i kulturno-historijskog nasljeđa čime će biti povećan broj posjetilaca za 40 %	Indikatori: Uređeno i obilježeno 30 km planinarskih staza 5 izletničkih i rekreativnih lokacija	
Glavne aktivnosti: 1. Uređenje i obilježavanje 30 km planinarskih staza 2. Uređenje 5 izletničkih i rekreativnih lokacija	Period implementacije (mjesec/godina): 2019-2024	

Glavni rizici: Nezainteresovanost učesnika u projektu Nedostatak finansijskih sredstva	Predviđeni troškovi: 90.000,00 KM
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implementaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti c) Tehnička dokumentacija i analiza troškova d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	Izvori finansiranja/sufinansiranja: 10.000,00 KM (Općina) 80.000,00 KM (Kanton TK)
Partner(i): Nadležna Ministarstva prostornog uređenje i zaštite okoliša JP Šume TK	Nosilac projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Služba za budžet, poduzetništvo i nadzor Služba za prostorno uređenje

Strateški cilj: Sačuvati, adekvatno vrednovati i u funkciji održivog razvoja staviti biološku raznolikost, prirodno i kulturno-historijsko naslijeđe općine Srebrenik.	Operativni cilj: Valorizovano stanje i indentifikovane mjere zaštite biološke raznolikosti i prirodne i kulturno-historijske baštine.	Mjera: Usvojen i proveden master plan zaštite kulturno-povijesnih spomenika i lokaliteta kulturno-historijskog nasljeđa na području općine Srebrenik
Naziv programa/projekta: Izrada projekta sanacije „Kuća Suljagića“ u Donjoj Špionici		
Opravdanost (problem i rješenje) i kratak opis programa/projekta: Kuća je proglašena nacionalnim blagom na sjednici komisije za očuvanje nacionalnih spomenika, koja je održana u Novembru 2012. godine. Kuća Suljagića datira XVIII vijeka, te predstavlja važan spomenik arhitekture osmanskog perioda, čija renovacija i otvaranje za posjetitelje, može biti jedan od glavnih stepenika u razvoju turističke ponude općine.		
Cilj/evi projekta: Sanacija i restauracija „kuća suljagića“ u Donjoj Špionici	Ciljna grupa: - Izletnici - Turističke organizacije	
Očekivani rezultati: Očuvanje objekta historijskog značaja Povećan broj turista u općini	Indikatori: Usvojen program sanacije Saniran objekat u cjelosti	
Glavne aktivnosti: 1. Snimanje stanja objekta 2. Izrada programa sa predmjerom radova 3. Saniranje objekta	Period implementacije (mjesec/godina): 2019-2024	
Glavni rizici: Imovinski odnosi na pojedinim lokacijama Finansijska sredstva	Predviđeni troškovi: 50.000,00 KM	
Status spremnosti projekta: a) Spreman za implementaciju b) Pozitivna studija predizvodljivosti	Izvori finansiranja/sufinansiranja: 70 % TK	

c) Tehnička dokumentacija i analiza troškova d) Projektni prijedlog e) Projektna ideja	30 % općinski budžet
Partner(i): Nadležna Ministarstva prostornog uređenje i zaštite okoliša	Nosilac projekta/implementacija/monitoring i evaluacija: Služba za budžet, poduzetništvo i nadzor Služba za prostorno uređenje

8. REFERENCE

- Vodno zakonodavstvo Evropske Unije: <http://www.voda.hr>;
- Okvirna direktiva o vodama: <http://www.voda.hr/Default.aspx?sec=194>;
- Izvještaj o stanju okoliša Federacije Bosne i Hercegovine: <http://www.okolis.ba/ba/page/37>;
- Prvi nacionalni izvještaj Bosne i Hercegovine za konvenciju o biološkoj raznolikosti <http://www.fmoit.gov.ba/ba/page/63/bh-chm>;
- Prvi nacionalni izvještaj BiH u skladu sa Okvirnom UN konvencijom o klimatskim promjenama - <http://www.unfccc.ba/ba/posljednje/novosti/21-bih-adopts-the-initial-national-communication-underthe-united-nations-framework-convention-on-climate-change>;
- Nacionalni plan za zaštitu okoliša BiH;
- Zakon o zaštiti okoliša Federacije BiH (Sl. novine FBiH 33/03);
- Pravilnik o registrima postrojenja i zagađivanjima Federacije BiH (Sl. novine FBiH 82/07);
- Zakon o zaštiti zraka Federacije BiH (Sl. novine FBiH 33/03);
- Zakon o upravljanju otpadom Federacije BiH (Sl. novine FBiH 33/03);
- Zakon o vodama Federacije BiH (Sl. novine FBiH 70/06);
- Pravilnik o graničnim vrijednostima opasnih i štetnih materija za vode koje se nakon prečišćavanja iz sustava javne kanalizacije ispuštaju u prirodni prijemnik (Sl. novine FBiH 50/07);
- Pravilnik o graničnim vrijednostima opasnih i štetnih materija za tehnološke otpadne vode prije njihovog ispuštanja u sustav javne kanalizacije odnosno drugi prijemnik (Sl. novine FBiH 50/07);
- Zakon o prostornom planiranju i korištenju zemljišta na nivou Federacije BiH (Sl. novine FBiH 2/06);
- Strategija upravljanja vodama Federacije BiH
http://www.voda.ba/doc/SUV_FBiH_Prijedlog.pdf;
- Izazovi okolišne dozvole – Federalno ministarstvo okoliša i turizma;
- Agencija za vodno područje sliva rijeke Save <http://www.voda.ba/>.